

Briselē, 22.6.2022.
COM(2022) 304 final

2022/0195 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

par dabas atjaunošanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SEC(2022) 256 final} - {SWD(2022) 167 final} - {SWD(2022) 168 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Neraugoties uz ES un starptautiskajiem centieniem, biodaudzveidības izzušana un ekosistēmu degradācija turpinās satraucošā tempā un kaitē cilvēkiem, ekonomikai un klimatam. Tas ir plaši dokumentēts, jo īpaši ziņojumos, ko sagatavojusi Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (*IPCC*)¹ un Starpvaldību zinātnes un politikas platforma bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā², Aiči mērķu progresa ziņojumā³ un biodaudzveidības ekonomikas ziņojumā jeb tā sauktajā Dasguptas pārskatā⁴. Veselīgas ekosistēmas sagādā pārtiku un nodrošinātību ar pārtiku, tīru ūdeni, oglekļa piesaistītājus un aizsardzību pret dabas katastrofām, ko izraisa klimata pārmaiņas. Tās ir būtiskas mūsu izdzīvošanai ilgtermiņā, labbūtībai, pārtīcībai un drošībai, jo tās ir Eiropas izturētspējas pamatu pamats.

Ekosistēmu atjaunošana, sasaistīta ar centieniem samazināt savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecību un patēriņu, turklāt palīdzēs nākotnē nepieļaut iespējamās pārnēsājamas slimības ar zoonotisku potenciālu un palielināt noturību pret tām, tādā veidā samazinot uzliesmojumu un pandēmiju risku, un atbalstīs ES un globālos centienus īstenot pieeju “Viena veselība”, kas atzīst nesaraujamo saikni starp cilvēka veselību, dzīvnieku veselību un veselīgu, izturētspējīgu dabu.

Jo sevišķi *IPCC* 2022. gada ziņojumā uzsvērts, ka pasaulei un Eiropai ir atlicis maz laika (un tas strauji izsīkst), lai nodrošinātu dzīvotspējīgu nākotni, tā kā ekstrēmu laikapstākļu un klimatisko parādību biežāka sastopamība ir novedusi pie neatgriezeniskām sekām, jo dabas un cilvēku sistēmas tām vairs nespēj pilnvērtīgi pielāgoties. Tajā pausts aicinājums steidzami rīkoties, lai atjaunotu degradētās ekosistēmas un tādējādi mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi, proti, ir jāatjauno degradētie mitrāji un upes, meži un lauksaimnieciskas ekosistēmas.

Nesenās ģeopolitiskās norises ir vēl skaidrāk parādījušas vajadzību nosargāt nodrošinātību ar pārtiku un pārtikas sistēmu noturību. Biržas preču cenu pieaugums un bažas par globālo nodrošinātību ar pārtiku liek pievērsties neaizsargātībai, piemēram, atkarībai no importa, kā arī vajadzībai paātrināt pāreju uz ilgtspējīgām un noturīgām pārtikas sistēmām⁵. Pierādījumi liecina, ka agroekosistēmu atjaunošana ilgtermiņā labvēlīgi ietekmē pārtikas ražošanas produktivitāti un ka dabas atjaunošana darbojas kā sava veida apdrošināšanas polise, kas garantē ES ilgtermiņa ilgtspēju un izturētspēju.

¹ Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (*IPCC*). Īpašais ziņojums par ietekmi, kāda būtu globālajai sasilšanai par 1,5 °C, pieejams tīmekļa vietnē <https://www.ipcc.ch/sr15/>, un *IPCC* sestais novērtējuma ziņojums, [Klimata pārmaiņas 2022. gadā: ietekme, pielāgošanās un neaizsargātība | Klimata pārmaiņas 2022. gadā: ietekme, pielāgošanās un neaizsargātība \(ipcc.ch\)](https://www.ipcc.ch/report/2022/).

² Starpvaldību zinātnes un politikas platforma bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā. 2019. gada globālā biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu novērtējuma ziņojums, pieejams tīmekļvietnē <https://doi.org/10.5281/zenodo.5657041>.

³ Konvencija par bioloģisko daudzveidību, pieejama tīmekļvietnē <https://www.cbd.int/convention/text/>.

⁴ Prof. sers Parta Dasgupta [*Partha Dasgupta*], neatkarīgā pārskata par biodaudzveidības ekonomiku galīgais ziņojums, 2021. gada 2. februāris, pieejams tīmekļvietnē <https://www.gov.uk/government/publications/final-report-the-economics-of-biodiversity-the-dasgupta-review>.

⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Pārtikas nodrošinājuma garantēšana un pārtikas sistēmu noturības stiprināšana” (COM(2022) 133 final).

Konferences par Eiropas nākotni galīgajā ziņojumā, kas publicēts 2022. gada 9. maijā⁶, iedzīvotāji savos priekšlikumos par lauksaimniecību, pārtikas ražošanu, biodaudzveidību un ekosistēmām un piesārņojumu ir aicinājuši jo īpaši “izveidot, atjaunot, labāk pārvaldīt un paplašināt aizsargājamās teritorijas, lai saglabātu biodaudzveidību”, “aizsargāt kukaiņus, jo īpaši vietējo sugu kukaiņus un apputeksnētājkukaiņus, arī nodrošinot aizsardzību pret invazīvām sugām un iedarbīgāk panākot esošā regulējuma izpildi”, kā arī “visās ES dalībvalstīs noteikt saistošus nacionālos mērķrādītājus attiecībā uz atkārtotu apmežošanu, kurā izmanto vietējo sugu kokus un augus, ņemot vērā valstu atšķirīgās situācijas un specifiku”. Priekšlikumos par informāciju, izpratni, dialogu un dzīvesveidu iedzīvotāji jo īpaši aicināja “integrēt izglītībā tādus tematus kā pārtikas ražošana un biodaudzveidības aizsardzība, arī nepārstrādātas pārtikas priekšrocības salīdzinājumā ar pārstrādātu pārtiku, un popularizēt skolu dārzus, subsidēt urbānās dārzkopības projektus un vertikālo lauksaimniecību” un “apsvērt iespēju biodaudzveidību skolās noteikt par obligātu priekšmetu, un izpratni par biodaudzveidību palielināt, izmantojot mediju kampaņas un rosinošus konkursus visā ES”⁷. Tāpēc, lai sasniegtu 2030. un 2050. gadam izvirzītos ES mērķus klimata un biodaudzveidības jomā un nodrošinātu pārtikas sistēmu noturību, ir jārikojas izlēmīgāk.

Tāpēc, lai sasniegtu 2030. un 2050. gadam izvirzītos ES mērķus klimata un biodaudzveidības jomā un nodrošinātu pārtikas sistēmu noturību, ir jārikojas izlēmīgāk. Paziņojumā par Eiropas zaļo kursu⁸ ir pausta apņemšanās aizsargāt un atjaunot dabu. Tajā norādīts, ka Komisija noteiks pasākumus – arī juridiskus –, lai palīdzētu dalībvalstīm uzlabot un atjaunot bojātu un oglekļbagātu ekosistēmu labu ekoloģisko stāvokli. Paziņojumā par Eiropas zaļo kursu arī uzsvērts: “lai palīdzētu ES panākt sekmīgu un taisnīgu pāreju uz ilgtspējīgu nākotni, būtu jāizmanto visas ES darbības un rīcībpolitikas”.

ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam⁹ ir noteikti mērķrādītāji, kas paredz vēl stingrāk aizsargāt dabu ES. Tomēr tajā uzsvērts, ka ar aizsardzību vien nepietiks: lai apvērstu biodaudzveidības izzušanu, ir jāpieliek lielākas pūles, lai atjaunotu labu dabas stāvokli visā ES gan aizsargājamās teritorijās, gan ārpus tām. Tāpēc Komisija apņemas ierosināt juridiski saistošus mērķrādītājus, ko noteiks, lai atjaunotu degradētās ES ekosistēmas, jo īpaši tās, kurām ir vislielākais potenciāls piesaistīt un uzkrāt oglekli, kā arī novērst dabas katastrofas un mazināt to ietekmi.

Apturēt biodaudzveidības zudumu ES līdz šim nav izdevies. Nesens pētījums¹⁰, kas pabeigts, izvērtējot ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju laikposmam līdz 2020. gadam¹¹, liecina, ka

⁶ Konference par Eiropas nākotni norisinājās no 2021. gada aprīļa līdz 2022. gada maijam. Tas bija unikāls, iedzīvotāju virzīts viseiropas mēroga delibēratīvās demokrātijas pasākums, kurā iesaistījās tūkstošiem Eiropas iedzīvotāju, kā arī politiskie aktori, sociālie partneri, pilsoniskās sabiedrības pārstāvji un galvenās ieinteresētās personas.

⁷ Konference par Eiropas nākotni. Ziņojums par galīgo iznākumu [*Conference on the Future of Europe – Report on the Final Outcome*], 2022. gada maijs, 2. priekšlikums, 44. lpp., 6. priekšlikums, 48. lpp.

⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas zaļais kurss” ([COM\(2019\) 640 final](#)).

⁹ https://ec.europa.eu/environment/strategy/biodiversity-strategy-2030_lv.

¹⁰ *Trinomics B.V.* (2021), “ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam izvērtējums” [*Support to the evaluation of the EU Biodiversity Strategy to 2020*] un tā turpinājums: pētījuma noslēguma ziņojums (ES Publikāciju birojs, 2022). Galveno relevanto konstatējumu kopsavilkumu skatīt ietekmes novērtējuma IX pielikumā. Komisijas ziņojums par ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam izvērtējumu, kas jāiesniedz 2022. gada aprīlī.

laikā no 2011. līdz 2020. gadam ES nespēja apturēt biodaudzveidības zudumu. Tā nav izpildījusi brīvprātīgo mērķrādītāju līdz 2020. gadam atjaunot vismaz 15 % degradēto ekosistēmu (saskaņā ar Biodaudzveidības konvencijas Aiči 15. mērķrādītāju¹²). Biodaudzveidības un ekosistēmu izredzes nav iepriecinošas un liecina, ka pašreizējā pieeja nedarbojas.

Arī Eiropas Parlaments un Padome ir uzstājuši uz to, ka ekosistēmu atjaunošanas centieni ir jāpastiprina, kā tas pausts Padomes 2019. gada decembra secinājumos¹³ un Eiropas Parlamenta 2020. gada janvāra rezolūcijā¹⁴. Parlamenta rezolūcijā Komisija tika aicināta “atteikties no brīvprātīgām saistībām un ierosināt vērienīgu un iekļaujošu stratēģiju, kurā būtu noteikti juridiski saistoši mērķi (tāpat mērķi, kuru izpildi var panākt) ES un tās dalībvalstīm”. Eiropas Parlaments 2021. gada 9. jūnija rezolūcijā¹⁵ ļoti atzinīgi vērtēja Komisijas apņemšanos izstrādāt tiesību akta priekšlikumu par dabas atjaunošanu, tai skaitā par saistošiem atjaunošanas mērķrādītājiem.

Ekosistēmu atjaunošana ir arī ļoti svarīgs jautājums starptautiskajā darbākārtībā. Gan Biodaudzveidības konvencijas satvarā sagatavotajā redzējumā par 2050. gadu¹⁶, gan Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par cīņu pret pārtuksnešošanu (*UNCCD*)¹⁷, gan Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam (ilgtspējīgas attīstības mērķi)¹⁸, gan arī ANO Ekosistēmu atjaunošanas desmitgades dokumentā¹⁹ ir pausts aicinājums aizsargāt un atjaunot ekosistēmas. Atjaunošana būs nepieciešama arī tādēļ, lai ES varētu izpildīt savas saistības saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām un Parīzes nolīgumu²⁰. Ekosistēmas, piemēram, kūdriji, mitrāji, okeāni un meži, ja tie ir labā

¹¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Mūsu dzīvības garantija, mūsu dabas kapitāls — ES bioloģiskās daudzveidības stratēģija līdz 2020. gadam” ([COM\(2011\) 244 galīgā redakcija](#)).

¹² *Biodaudzveidības konvencijas 2011.–2020. gada stratēģiskajā plānā* ir iekļauti 20 “Aiči biodaudzveidības mērķrādītāji”. Par Aiči 15. mērķrādītāju teikts: “Līdz 2020. gadam ekosistēmu noturība un biodaudzveidības devums oglekļa uzkrājumā ir palielinājušies, izmantojot saglabāšanu un atjaunošanu, tai skaitā vismaz 15 % degradēto ekosistēmu atjaunošanu, tādējādi veicinot klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, kā arī cīņu pret pārtuksnešošanu”; pieejams tīmekļvietnē <https://www.cbd.int/sp/targets/rationale/target-15/>.

¹³ Globālā bioloģiskās daudzveidības satvara laikposmam pēc 2020. gada sagatavošana – Konvencija par bioloģisko daudzveidību (KBD), Padomes 2019. gada 19. decembra secinājumi (15272/19).

¹⁴ Eiropas Parlamenta 2020. gada 16. janvāra rezolūcija par Konvencijas par bioloģisko daudzveidību (KBD) Pušu konferences 15. sesiju (*COP 15*) (2019/2824(RSP)).

¹⁵ Eiropas Parlamenta 2021. gada 9. jūnija rezolūcija par ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam: atgriezīsim savā dzīvē dabu (2020/2273(INI)).

¹⁶ Globālā biodaudzveidības satvara laikposmam pēc 2020. gada pirmais projekts pieejams šeit: <https://www.cbd.int/doc/c/914a/eca3/24ad42235033f031badf61b1/wg2020-03-03-en.pdf>.

¹⁷ Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par cīņu pret pārtuksnešošanu / zemes degradāciju valstīs, kurās vērojami ilgstoši sausuma periodi un/vai pārtuksnešošanās, jo īpaši Āfrikā (*UNCCD*), pieejama šeit: https://www.unccd.int/sites/default/files/relevant-links/2017-01/UNCCD_Convention_ENG_0.pdf.

¹⁸ Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 2015. gada 25. septembrī pieņemtā rezolūcija “Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam”, pieejama šeit https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

¹⁹ Ģenerālās asamblejas 2019. gada 1. martā pieņemtā rezolūcija “Apvienoto Nāciju Organizācijas Ekosistēmu atjaunošanas desmitgade (2021–2030)”, pieejama šeit: <https://www.decadeonrestoration.org/about-un-decade>.

²⁰ Parīzes nolīgums, pieejams šeit: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf.

stāvoklī, var piesaistīt un uzkrāt lielu daudzumu oglekļa dioksīda un būtiski palīdzēt mazināt klimata pārmaiņu ietekmi.

Priekšlikumā regulai par dabas atjaunošanu izvirzīts virsmērķis: ekosistēmu atjaunošanas ceļā veicināt pastāvīgu un ilgtspējīgu biodaudzveidīgas un noturīgas dabas ilgtermiņa atkopšanos ES zemes un jūras teritorijās, kā arī palīdzēt sasniegt Savienības mērķus, kas izvirzīti attiecībā uz klimata pārmaiņu mīkstināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām, un izpildīt tās starptautiskās saistības.

Lai sasniegtu šo mērķi, priekšlikumā ir noteikti vairāki saistoši atjaunošanas mērķrādītāji un pienākumi attiecībā uz daudzām dažādām ekosistēmām. Šiem pasākumiem līdz 2030. gadam būtu jāaptver vismaz 20 % ES zemes un jūras teritoriju, bet līdz 2050. gadam – visas ekosistēmas, kurām vajadzīga atjaunošana. Priekšlikumu papildina arī īstenošanas satvars, kas domāts, lai mērķus pārvērstu darbībā, sagatavojot un īstenojot nacionālos atjaunošanas plānus.

Priekšlikuma mērķis ir dot iespēju ES steidzami rīkoties un sākt ekosistēmu atjaunošanu, pamatojoties uz saistošiem mērķrādītājiem un pienākumiem, ko jau var izmērīt un monitorēt. Tas nodrošinās, ka dalībvalstis atjaunošanas darbus var sākt nekavējoties. Vēlākos posmos var iekļaut vairāk ekosistēmu, izstrādājot kopīgas metodes, ar kurām nosaka vēl citus mērķrādītājus, ko regulā iekļauj grozījumu veidā.

Tādējādi priekšlikums rāda ceļu, kā līdz 2050. gadam ES atjaunot un uzturēt dažādas ekosistēmas un līdz 2030. un 2040. gadam sasniegt izmērāmus rezultātus. Tas dod ES iespēju palīdzēt apturēt biodaudzveidības izzušanu un atveseļot dabu. Turklāt tas dod ES iespēju būt par līderi dabas aizsardzības jomā, jo īpaši Biodaudzveidības konvencijas Pušu konferencē, kas plānota vēlāk 2022. gadā.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Priekšlikuma mērķis ir papildināt pašreizējo vides rīcībpolitiku. Tas izstrādāts tā, lai faktiski darbotos sinerģijā ar ES vides tiesību aktiem. Šis priekšlikums dos arī stimulu uzlabot šo tiesību aktu koordināciju un īstenošanu.

Konkrētāk, šis priekšlikums papildinās:

Putnu direktīvu²¹ un Dzīvotņu direktīvu²², nosakot mērķrādītāju sasniegšanas termiņus un prasot dalībvalstīm atjaunot ekosistēmas arī ārpus *Natura 2000* tīkla;

Ūdens pamatdirektīvu²³, nosakot papildu atjaunošanas prasības upju nepārtrauktībai un laba palieņu stāvokļa nodrošināšanai;

Jūras stratēģijas pamatdirektīvu²⁴ ar konkrētiem pasākumiem un detalizētiem mērķrādītājiem attiecībā uz konkrētām jūras dzīvotnēm, kuras jāatjauno;

Invazīvo svešzemju sugu regulu²⁵.

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7.–25. lpp.).

²² Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1.–73. lpp.).

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/56/EK (2008. gada 17. jūnijs), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (OV L 164, 25.6.2008., 19.–40. lpp.).

²⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1143/2014 (2014. gada 22. oktobris) par invazīvu svešzemju sugu introdukcijas un izplatīšanās profilaksi un pārvaldību (OV L 317, 4.11.2014., 35.–55. lpp.).

Tas arī detalizētā līmenī nodrošinās ciešu sinerģiju ar kopējo zivsaimniecības politiku un vajadzības gadījumā nodrošinās saskaņotību un komplemetaritāti.

Priekšlikumam ir tieša saikne ar jauno ES Meža stratēģiju 2030. gadam²⁶, un, pateicoties konkrētiem mērķrādītājiem un pienākumiem attiecībā uz meža dzīvotnēm tas dod ieguldījumu šajā stratēģijā ar atjaunošanas pasākumiem, kas uzlabos meža biodaudzveidību un izturētspēju.

Kas attiecas uz kopējo lauksaimniecības politiku, priekšlikumā paredzēti konkrēti mērķrādītāji attiecībā uz zālāju dzīvotnēm, kas ietilpst Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā, un plašākā mērogā attiecībā uz visām ES agroekosistēmām, pamatojoties uz pierādījumiem par vairāku biodaudzveidību veicinošu indikatoru uzlabošanu. Priekšlikumam ir skaidra saikne ar ES Augsnes stratēģiju, jo daudzas sauszemes ekosistēmas ir atkarīgas no augsnes un mijiedarbojas ar to. Visi pārējie ar augsni saistītie mērķrādītāji tiks iekļauti turpmākajos tiesību aktos par augsni.

Turklāt ierosinātais mērķis apvērst apputeksnētāju iznīkšanu palīdzēs sasniegt ES Apputeksnētāju iniciatīvas²⁷ mērķus. Priekšlikumā noteiktie mērķrādītāji, kas paredz palielināt zaļo zonu īpatsvaru urbānās teritorijās, tieši ietekmēs zaļās infrastruktūras stratēģiju²⁸.

Rīcībpolitikas pasākumi, ko īsteno saskaņā ar citām vides stratēģijām, piemēram, Aprites ekonomikas rīcības plānu par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu²⁹ un ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plānu³⁰, palīdzēs mazināt noslogojumu uz ekosistēmām, samazinot dažādu veidu piesārņotājus. Tādi pasākumi kā Padomes ieteikums par mācīšanos zaļās pārkārtošanās un ilgtspējīgas attīstības sekmēšanai (pieņemšana Padomē 2022. gada 16. jūnijā)³¹ var palīdzēt radīt nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmi attiecībā uz vidisko ilgtspēju, arī dabas atjaunošanas labā.

Saskanība ar citām Savienības politikas jomām

Ekosistēmu atjaunošana un biodaudzveidības veicināšana ir Eiropas zaļā kursa stūrakmens. Veselīgu ekosistēmu nodrošināšana un cīņa pret klimata pārmaiņām ir nesaraujami saistītas. Globālajai sasilšanai ir tieša ietekme uz ekosistēmām, un tā atstāj ilgstošas vai neatgriezeniskas sekas, tāds kā ekosistēmu zudums. ES klimata rīcībpolitikas instrumentos, piemēram, Eiropas Klimata aktā³², priekšlikumos, kas iekļauti paketē “Gatavi mērķrādītājam 55 %” (jo īpaši regulas par zemes izmantojumu, zemes izmantojuma maiņu un

²⁶ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jauna ES Meža stratēģija 2030. gadam” (COM(2021) 572 final).

²⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES Apputeksnētāju iniciatīva” (COM(2018) 395 final).

²⁸ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Zaļā infrastruktūra (ZI) – Eiropas dabas kapitāla pilnveide” (COM(2013) 0249 final).

²⁹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Jauns aprites ekonomikas rīcības plāns: par tīrāku un konkurētspējīgāku Eiropu” (COM(2020) 98 final).

³⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļš uz veselīgu planētu itin visiem. ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns” (COM(2021) 400 final).

³¹ Pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu Padomes ieteikumam par mācīšanos vidiskās ilgtspējas sekmēšanai (COM(2022) 11 final).

³² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999.

mežsaimniecību priekšlikumā³³), uzsvērta dabisko piesaistītāju izšķirošā nozīme oglekļa uztveršanā un uzglabāšanā. Lai process būtu rezultatīvs, tādām ekosistēmām kā mitrāji un meži ir jābūt labā stāvoklī. Tāpēc sagaidāms, ka šī regula sniegs ievērojamu devumu klimata rīcībpolitikā.

Labā ekosistēmu stāvokļa atjaunošana nozīmē nodrošināt dabā balstītus risinājumus, kas palīdz gan mazināt klimata pārmaiņas, gan sasniegt ES Klimatadaptācijas stratēģijas³⁴ mērķus. Biodaudzveidīgākas un veselīgākas ekosistēmas ir noturīgākas pret klimata pārmaiņām un iedarbīgi novērš katastrofas un samazina to risku. Saskaņā ar Eiropas Klimata aktu dalībvalstis pieņems un īsteno nacionālas klimatadaptācijas stratēģijas, kas veicina dabā balstītus risinājumus un ekosistēmās balstītu klimatadaptāciju. Šajā priekšlikumā paredzētie nacionālie atjaunošanas plāni tiks īstenoti ciešā saiknē ar nacionālajām klimatadaptācijas stratēģijām saskaņā ar Eiropas Klimata aktu un ES civilās aizsardzības tiesību aktiem³⁵. Tie cits citu savstarpēji pastiprinās.

Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība ir nozares, kas ir atkarīgas no labā stāvoklī esošām ekosistēmām. Labā stāvoklī esošas agroekosistēmas nodrošina drošu, ilgtspējīgu, uzturvielām bagātu pārtiku par pieņemamām cenām. Tās padara lauksaimniecību noturīgāku pret klimata pārmaiņām un vidiskiem riskiem, vienlaikus radot jaunas darbvietas (piemēram, bioloģiskās lauksaimniecības, lauku tūrisma un atpūtas sektoros). Meža ekosistēmu uzturēšana labā stāvoklī sniedz daudz priekšrocību. Piemēram, tās nodrošina koksni un pārtiku, uztver un uzglabā oglekli, stabilizē augsni, attīra gaisu un ūdeni, kā arī mazina dabas katastrofu, piemēram, meža ugunsgrēku un kaitēkļu izraisītu slimību, ietekmi. Jūras ekosistēmu uzturēšana labā stāvoklī jūtami uzlabo biodaudzveidību, jo nodrošina svarīgus zivju nārstošanas un mazuļu uzturēšanās apgabalus, kā arī veselīgu pārtiku no jūrām un okeāniem. Veselīgas jūras ekosistēmas arī mīkstina klimata pārmaiņas, mazinot dabas katastrofu ietekmi piekrastē.

Daži no šajā priekšlikumā noteiktajiem mērķrādītājiem un indikatoriem ir vērsti uz to, lai uzlabotu biodaudzveidības un citu ES rīcībpolitiku darbību sinerģiju. Šo rīcībpolitiku vidū jāmin jaunā kopējā lauksaimniecības politika (KLP)³⁶ (ar tās noteikumiem vides uzlabošanai lauksaimniecībā, kā arī finansēšanas iespējām, kas pieejamas saskaņā ar KLP stratēģiskajiem plāniem 2023.–2027. gadam), stratēģija “No lauka līdz galdam”, kas izstrādāta taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā³⁷, un kopējā zivsaimniecības politika. Priekšlikums ir saistīts arī ar ES reģionālo politiku, kas ekosistēmu atjaunošanu var finansēt,

³³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz darbības jomu, izpildes noteikumu vienkāršošanu, dalībvalstu 2030. gada mērķrādītāju noteikšanu un apņemšanos zemes izmantojuma, mežsaimniecības un lauksaimniecības sektorā līdz 2035. gadam kopīgi panākt klimatneitralitāti groza Regulu (ES) 2018/841 un attiecībā uz monitoringa, ziņošanas, progresa apsekošanas un izskatīšanas uzlabošanu groza Regulu (ES) 2018/1999 (COM(2021) 554 final).

³⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija” (COM(2021) 82 final).

³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 1313/2013/ES (2013. gada 17. decembris) par Savienības civilās aizsardzības mehānismu, kas grozīts ar Lēmumu Nr. 2019/420.

³⁶ Skatīt KLP stratēģiskos plānus, kas pieejami šeit: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-strategic-plans_en.

³⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā” (COM(2020) 381 final).

izmantojot Eiropas Reģionālās attīstības fondu³⁸, kā arī pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”³⁹, kas atbalsta investīcijas pētniecībā un inovācijā biodaudzveidības un ekosistēmu jomā.

Šis priekšlikums var palīdzēt ES arī uzņemties vadību pasaules mērogā, mobilizēt starptautisko sabiedrību un rīkoties, lai visā pasaulē apturētu biodaudzveidības zudumu. Sagaidāms, ka Biodaudzveidības konvencijas Pušu konferencē (*COP 15*) tiks panākta vienošanās par jaunu globālu biodaudzveidības satvaru, kurā būs iekļauti vērienīgi atjaunošanas mērķrādītāji. ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam ir plāns, kā to īstenot ES, un apliecina ES apņemšanos pasaules līmenī. Šis priekšlikums būs spēcīgs signāls pasaules sabiedrībai, ka ES savas saistības uztver nopietni un strādā pie tā, lai tiesību aktos iekļautu ekosistēmu atjaunošanas mērķrādītājus, un tas varētu kalpot par iedvesmu citām valstīm pieņemt līdzīgus vērienīgus politikas instrumentus dabas atjaunošanas un biodaudzveidības aizsardzības jomā.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

Juridiskais pamats

Šā priekšlikuma juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 192. panta 1. punkts, kurā noteikts, kā jāīsteno Līguma 191. pants. Līguma 191. pantā ir noteikti ES vides rīcībpolitikas mērķi:

- saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti;
- aizsargāt cilvēka veselību;
- apdomīgi un racionāli izmantot dabas resursus;
- sekmēt starptautiska mēroga pasākumus, lai risinātu reģionālas vai pasaules mēroga vides problēmas, jo īpaši cīnīties pret klimata pārmaiņām.

Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Rīcība ES līmenī ir pamatota, ņemot vērā biodaudzveidības zuduma un ekosistēmu degradācijas mērogu un pārrobežu raksturu, ietekmi uz sabiedrību un ekonomiskos riskus. Lai būtiski atjaunotu biodaudzveidību un ekosistēmas, ir nepieciešami ES mēroga noteikumi un pienākumi. Tas, ka ar ES bioloģiskās daudzveidības stratēģiju līdz 2020. gadam nav panākts progress, liecina, ka ar brīvprātīgām dalībvalstu saistībām nepietiek, lai sasniegtu ES mērķus attiecībā uz ekosistēmu atjaunošanu.

Lai risinātu biodaudzveidības zuduma un degradācijas problēmu un radītu apjomradītus ietaupījumus, ir vajadzīga plaša mēroga koordinēta rīcība. Piemēram, darbs ES līmenī ir būtisks apputeksnētāju populāciju atkopšanās faktors, – tā ir ES mēroga problēma, un to nevar atrisināt, ja pie tās strādā tikai dažas dalībvalstis. ES rīcība ir nepieciešama arī tāpēc, ka daudzas sauszemes un jūras organismu sugas ir mobilas.

Vienas ekosistēmas atjaunošana palīdz citām blakus esošām vai saistītām ekosistēmām un to biodaudzveidībai, jo daudzas sugas sekmīgi attīstās lielā ģeogrāfiskā mērogā savienotos

³⁸ Sk. informāciju par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, kas pieejama tīmekļa vietnē https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1058 (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu, kas pieejama šeit: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32021R1058>.

³⁹ Skatīt biodaudzveidības pētniecības politiku, kas pieejama šeit: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/environment/biodiversity/biodiversity-research-policy_en.

ekosistēmu tīklos. ES rīcība ir vajadzīga arī tādēļ, lai papildinātu spēkā esošās juridiskās prasības un palīdzētu ES sasniegt tās mērķus, kas noteikti citos ES vides un klimata tiesību aktos.

Proporcionalitāte

Priekšlikums atbilst proporcionalitātes principam, jo tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu mērķi, lai līdz 2030. gadam ES biodaudzveidība nostātos uz atlabšanas ceļa.

Juridiski saistošu mērķrādītāju un pienākumu noteikšana ekosistēmu atjaunošanai ES līmenī nodrošinātu to pasākumu konsekvenci, kas vispārējā mērķa sasniegšanai jāveic visā ES. Papildu ieguvumus un rezultatīvāku ES un dalībvalstu kopīgu rīcību nodrošinās Komisijas veiktā progresa uzraudzība un ziņošana par to.

Īsumā priekšlikumā ir izvirzīts virsmērķis un noteikti ekosistēmām specifiski mērķrādītāji un pienākumi, kas atbilst mērķu tvērumam. Lai nodrošinātu, ka ES šos mērķus sasniedz, priekšlikumā ir paredzēti īstenošanas pasākumi, novērtēšana un izskatīšana.

Juridiskā instrumenta izvēle

Lai nodrošinātu ilgtermiņa mērķa sasniegšanu, ir vajadzīga leģislatīva, nevis neleģislatīva pieeja. Šā priekšlikuma mērķus vislabāk var sasniegt ar regulu, lai nodrošinātu, ka tiesību akti ir piemērojami tieši. Dalībvalstīm ir pienākums veicināt ilgtermiņa mērķa sasniegšanu, ieviešot nacionālos atjaunošanas plānus, kuros izklāstīti atjaunošanas pasākumi, kas vajadzīgi, lai sasniegtu ekosistēmām specifiskus mērķrādītājus un izpildītu pienākumus. Tā kā regula nav jātransponē valsts tiesību aktos, faktiskos atjaunošanas pasākumus var sākt ātrāk nekā direktīvas gadījumā.

Dalībvalstīm veicamos pasākumus regula apraksta precīzāk un detalizētāk, tāpēc tā var daudz precīzāk noteikt, kā dalībvalstīm jārikojas, tādā veidā nodrošinot lielāku konsekvenci un saskaņotību visā ES. Atšķirībā no direktīvām regulās ir ne tikai norādīts mērķis, kas dalībvalstīm jāsasniedz, bet arī precīzāk noteiktas juridiskās prasības un veidi, kā šo mērķi sasniegt.

3. EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

***Ex post* izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaudes**

Kā viens no iemesliem, kāpēc ekosistēmu atjaunošana nav izdevusies, Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam izvērtējumā ir minēts, ka mērķrādītāji bija brīvprātīgi, nevis juridiski saistoši. No tā izrietošais saistību un politisko prioritāšu trūkums bija galvenie šķēršļi, kas kavēja piešķirt finansējumu un resursus atjaunošanas darbiem.

Turklāt Putnu direktīvā un Dzīvotņu direktīvā nav noteikti termiņi, kādā jāuztur vai jāatjauno dabisko dzīvotņu un sugu labvēlīgs saglabāšanās stāvoklis. Bez tam minētajās direktīvās nav īpašu prasību atjaunot ekosistēmas, kas atrodas ārpus *Natura 2000* tīkla. Lai novērstu šos trūkumus, šajā priekšlikumā ir paredzēts, ka noteiktu sugu un dzīvotņu atjaunošana ir obligāta gan *Natura 2000* tīklā, gan ārpus tā, un ir noteikti skaidri atjaunošanas termiņi.

Attiecībā uz Jūras stratēģijas pamatdirektīvu Komisijas 2020. gada ziņojumā par direktīvas pirmo īstenošanas ciklu⁴⁰ secināts, ka tās plašais mērķis ir bijis ļoti grūti sasniedzams. Iemesli ir konkrētu pasākumu trūkums, nepietiekami detalizēts konkrētu dzīvotņu vai sugu monitorings, kā arī konkrētu mērķrādītāju trūkums. Šajā regulā nosakot atjaunošanas mērķrādītājus, tiks atbalstīti Jūras stratēģijas pamatdirektīvas mērķi un tās īstenošana.

Ūdens pamatdirektīvas atbilstības pārbaudē secināts, ka grūtības, kas radušās tās īstenošanā, daļēji saistītas ar to, ka ūdensobjektu stāvokli ietekmē difūzais piesārņojums no apkārtējām dzīvotnēm. Ūdens pamatdirektīvā dalībvalstīm nav prasīts obligāti likvidēt šķēršļus, kas var traucēt upju/ezeru sistēmas dabisko savienotību. Tomēr daudzas sauszemes ekosistēmas un vairākas dzīvotnes un sugas, ko aizsargā Putnu direktīva un Dzīvotņu direktīva, ir tieši atkarīgas no tā, ka ūdens ekosistēmas ir tuvu dabiskam stāvoklim. Šis priekšlikums papildina Ūdens pamatdirektīvu, nosakot atjaunošanas mērķrādītājus un citas īpašas prasības upēm un palienēm. Turklāt šā priekšlikuma prasība par apstākļu nepasliktināšanos atbilst direktīvas pašreizējai prasībai veikt pasākumus, lai novērstu visu ūdensobjektu stāvokļa pasliktināšanos.

Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Saskaņā ar labāka regulējuma pamatnostādnēm šīs regulas un tai pievienotā ietekmes novērtējuma pamatā ir plašs apspriešanās process. Komisija apkopoja plaša ieinteresēto personu loka (jo īpaši dalībvalstu, vides organizāciju, pētniecības institūtu, lauksaimniecības un meža nozares apvienību un uzņēmumu pārstāvju) viedokļus. Apspriešanās notika atklātas sabiedriskās apspriešanas procesā, piecos ieinteresēto personu darbsemināros un sanāksmēs ar ieinteresētajām personām un dalībvalstīm. Dažādie viedokļi sniedza vērtīgu informāciju un atziņas, kas palīdzēja sagatavot ietekmes novērtējumu un priekšlikumu.

Sākotnējais ietekmes novērtējums

Ierosinātās regulas sākotnējais ietekmes novērtējums tika publicēts 2020. gada 4. novembrī. Ieinteresētās personas un iedzīvotāji atsauksmes par iniciatīvu varēja sniegt līdz 2020. gada 2. decembrim. Tika saņemtas 132 atbildes, galvenokārt no NVO, uzņēmēju apvienībām un organizācijām, kā arī vides organizācijām un iedzīvotājiem.

Sabiedriskā apspriešana

Komisija no 2021. gada 11. janvāra līdz 5. aprīlim rīkoja sabiedrisko apspriešanu tiešsaistē un saņēma 111 842 atbildes. Apspriešanā tika apkopoti viedokļi par galvenajiem aspektiem un pieeju Komisijas priekšlikuma par saistošiem atjaunošanas mērķrādītājiem sagatavošanai. Rezultāti liecina, ka atbalsts juridiski saistošiem atjaunošanas mērķrādītājiem ir pārliecinošs: 97 % respondentu atbalsta vispārējus ES atjaunošanas mērķrādītājus, kas attiecas uz visām ekosistēmām, bet 96 % konkrētām ekosistēmām vai dzīvotnēm specifiskus mērķrādītājus. Tas liecina par gandrīz pilnīgu atbalstu gan vispārējam atjaunošanas mērķim, gan konkrētām ekosistēmām noteiktiem ES mērķrādītājiem.

Ieinteresēto personu darbsemināri

No 2020. gada beigām līdz 2021. gada septembrim notika pieci atsevišķi darbsemināri, kuros piedalījās dalībvalstu un ieinteresēto personu pārstāvji. Tika apspriesti politikas risinājumi un apkopoti viedokļi par atjaunošanas mērķrādītāju noteikšanas variantiem un to, kā šie mērķrādītāji būtu jāīsteno. Darbsemināros tika aplūkota iespējamā sociālā, ekonomiskā un

⁴⁰ Pārskats par jūras vides stāvokli Eiropas Savienībā ceļā uz tīriem, veselīgiem un produktīviem okeāniem un jūrām, kas pievienots Komisijas ziņojumam Eiropas Parlamentam un Padomei par Jūras stratēģijas pamatdirektīvas (Direktīva 2008/56/EK) īstenošanu (SWD(2020) 61 final).

plašāka vidiskā ietekme, kā arī ietekmes novērtējuma atbalsta pētījuma sākotnējie konstatējumi.

Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana

Priekšlikums ir balstīts uz jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem. Šim priekšlikumam pievienotais ietekmes novērtējums ir balstīts uz pētījumu, ko sagatavojuši ārējo ekspertu grupa. Ekspertu grupa dažādajos pētījuma posmos strādāja ciešā saziņā ar Komisiju. Sagatavojot šo priekšlikumu, Komisija izmantoja arī daudzus citus informācijas avotus, jo īpaši ES pētniecības un inovācijas projektu rezultātus un atzītus starptautiskus ziņojumus (piemēram, 1. iedaļā minētos).

Eiropas Vides aģentūra un Kopīgais pētniecības centrs nodrošināja speciālās zināšanas un bija cieši iesaistīti šā tiesību akta priekšlikuma un tā ietekmes novērtējuma izstrādē. Piemēram, Vides aģentūra izstrādāja informāciju par atjaunošanas vajadzībām, pamatojoties uz oficiālajiem datiem, ko dalībvalstis bija ziņojušas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 17. pantu.

Ietekmes novērtējums

Šā priekšlikuma pamatā ir ietekmes novērtējums. Pēc tam, kad bija atrisināti jautājumi, kas tika izvirzīti Regulējuma kontroles padomes 2021. gada 16. jūlijā sniegtajā negatīvajā atzinumā, ietekmes novērtējums 2021. gada 28. oktobrī saņēma pozitīvu atzinumu (ar piezīmēm, kas tika ņemtas vērā).

Ietekmes novērtējumā tika apsvērti šādi rīcībpolitikas varianti.

- (1) Pamatscenārijs: šajā politikas variantā tiek pieņemts, ka reāli tiks īstenota Eiropas zaļā kursa un ES Biodaudzveidības stratēģijas 2030. gadam politika, kā arī citi attiecīgie spēkā esošie politikas instrumenti, izņemot juridiski saistošus atjaunošanas mērķrādītājus.
- (2) Juridiski saistoša ekosistēmu atjaunošanas virsmērķa noteikšana: šajā variantā tiek noteikti skaidri definēti un juridiski saistoši virsmērķi atjaunot ekosistēmas. Tas definēti šādi: līdz 2050. gadam noteikts procents ES ekosistēmu tiek atjaunotas labā stāvoklī un uzturētas šādā stāvoklī. Tiek noteikti arī juridiski saistoši atskaites punkti 2030. un 2040. gadam.
- (3) Juridiski saistošu ekosistēmām specifisku mērķrādītāju noteikšana: saskaņā ar šo variantu tiek noteikti mērķrādītāji un pienākumi attiecībā uz vairākām ekosistēmām, dzīvotnēm un sugu grupām, kas jāatjauno līdz 2030., 2040. un 2050. gadam. Mērķrādītāji un pienākumi ir noteikti katram no ES galvenajiem ekosistēmu tipiem, un tie būtu tieši piemērojami dalībvalstu līmenī.
- (4) Juridiski saistoši un ekosistēmām specifiski mērķrādītāji ar virsmērķi: šis variants ir 3. varianta ar ekosistēmām specifiskiem mērķrādītājiem un 2. varianta variācijas hibrīds, proti, virsmērķis "ekosistēmu atjaunošanas ceļā veicināt pastāvīgu un ilgtspējīgu biodaudzveidīgas un noturīgas dabas ilgtermiņa atkopšanos Savienības zemes un jūras teritorijās" tiek apvienots ar mērķi panākt, ka atjaunošanas pasākumi līdz 2030. gadam, kopā ņemot, aptver vismaz 20 % Savienības zemes un jūras teritoriju un līdz 2050. gadam – visas ekosistēmas, kurām vajadzīga atjaunošana. Šādi tiek noteikts virsmērķis, uz ko būtu jātiecas ES kopumā, apvienojumā ar ekosistēmām specifisku mērķrādītāju un pienākumu kopumu dalībvalstīm.

Par labāko politikas variantu tika atzīts 4. variants, jo tas ir visiedarbīgākais, visefektīvākais un politiski vissaskaņotākais risinājums. Virsmērķis atvieglo konkrētu mērķrādītāju

sasniedzšanu, un risks, ka pasākumi netiks veikti vispār, šajā variantā ir viszemākais. Turklāt šis risinājums samazina risku, kas saistīts ar kavēšanos rīkoties attiecībā uz visiem ekosistēmu tipiem, veicot pēc iespējas vairāk pasākumu jau tagad, ja tas ir iespējams. Tas samazina kavēšanās risku, kas kaitētu videi, ekonomikai un sabiedrībai.

Tāpēc vēlmais variants ES dod iespēju rīkoties steidzami un sākt ekosistēmu atjaunošanu, pamatojoties uz mērķrādītājiem, ko jau var izmērīt un monitorēt. Nākotnē, kad būs izstrādātas kopīgas ES ekosistēmu laba stāvokļa novērtēšanas metodes, pamatojoties uz šīm kopīgajām metodēm, regulas grozījumu veidā varētu noteikt papildu mērķrādītājus.

Šis vēlmais tiesību akta priekšlikuma risinājums nodrošinās, ka ES varēs sasniegt ekosistēmu atjaunošanas mērķus ierosinātajā laikā un rentablā veidā. Visu galveno ekosistēmu tipu gadījumā ieguvumi ir lielāki nekā izmaksas. Piemēram, tiek lēsts, ka iekšzemes un piekrastes mitrāju gadījumā ieguvumi naudas izteiksmē no oglekļa uzglabāšanas vien jau pārsniedz paredzamās ekosistēmu atjaunošanas izmaksas. Ja iekļauj citu ekosistēmas pakalpojumu aplēses, izmaksu un ieguvumu attiecība ir vēl augstāka. Kopumā I pielikumā iekļauto kūdrāju, purvāju, mežu, virsāju un krūmāju, zālāju, upju, ezeru un aluviālo dzīvotņu un piekrastes mitrāju atjaunošanas ieguvumi lēšami aptuveni 1860 miljardu EUR apmērā (aplēstās izmaksas ir aptuveni 154 miljardi EUR).

Tiek prognozēts arī ievērojams ieguvums jūras un urbānajām ekosistēmām, mežiem, agroekosistēmām un apputeksnētāju populāciju atjaunošanai. Piemēram, ir aplēsts, ka kukaiņu veiktās kultūraugu apputeksnēšanas vērtība ES ir aptuveni 5 miljardi EUR gadā. Papildus tam ir arī daudzi citi ieguvumi, tai skaitā bioloģiska kaitēkļu kontrole un biodaudzveidības uzlabošanās kopumā.

Pamatojoties uz vidiskās, sociālās un ekonomiskās ietekmes novērtējumu, var secināt, ka dažas ieinteresēto personu grupas sākotnēji var tikt ietekmētas vairāk nekā citas. Tāpēc regula prasa dalībvalstīm savos nacionālajos atjaunošanas plānos nodrošināt sabiedrības līdzdalību un norādīt, kā tiks ņemtas vērā vietējo kopienu un ieinteresēto personu vajadzības.

Resursus, kas dalībvalstīm vajadzīgi, lai sasniegtu to atjaunošanas mērķus, var iegūt no ES avotiem, nacionāliem un privātiem finansējuma avotiem. Ietekme uz dalībvalstu budžetu būs atkarīga no atjaunošanas vajadzībām un saistīto atjaunošanas pasākumu īstenošanas. Šīs izmaksas var samazināt, iegūstot finansējumu no ES vai privātiem avotiem. Piemēram, atjaunošanai ir pieejams plašs ES fondu līdzekļu klāsts, turklāt sagaidāms, ka privātā finansējuma plašāku izmantošanu veicinās Taksonomijas regula⁴¹. Resursi būs vajadzīgi arī nacionālo atjaunošanas plānu izstrādei, tai skaitā apspriešanās posmiem un uzraudzībai.

Attiecībā uz ziņošanu priekšlikums samazina administratīvo slogu, pilnībā izmantojot jau noteiktās ziņošanas prasības un šo procesu digitalizēšanas iespējas. Turklāt efektivitāti var ievērojami uzlabot un izmaksas būtiski samazināt, maksimāli izmantojot jaunās tehnoloģijas, piemēram, tālzipēti, *Copernicus* satelītpakalpojumus un produktus, ģeogrāfiskās informācijas sistēmas, *in situ* sensorus un ierīces, datu analīzi un apstrādi, kā arī mākslīgo intelektu. Šīs tehnoloģijas palielina vairāku monitoringa un ziņošanas procesu ātrumu, rezultativitāti un saskaņotību.

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.).

Priekšlikums nedaudz atšķiras no 4. variantā, jo daži iespējamie mērķrādītāji attiecībā uz augsni tiks iekļauti vēlāk atsevišķos tiesību aktos, kā paziņots ES Augsnes stratēģijā.

Normatīvā atbilstība un vienkāršošana

Saskaņā ar Komisijas apņemšanos panākt labāku regulējumu priekšlikums ir sagatavots iekļaujot, ievērojot pārskatāmību un pastāvīgi iesaistot ieinteresētās personas. Saskaņā ar pieeju “viens pieņemts — viens atcelts” ir analizēta administratīvā ietekme. Administratīvās izmaksas galvenokārt segs ES un dalībvalstu publiskās pārvaldes iestādes. Tas ietvertu ekosistēmu apsekošanas, nacionālo atjaunošanas plānu izstrādes, atjaunošanai izvēlēto ekosistēmu administrēšanas un monitoringa, kā arī ziņošanas izmaksas. Saskaņā ar ietekmes novērtējuma aplēsēm šādas administratīvās izmaksas līdz 2050. gadam varētu sasniegt 14 miljardus EUR.

Pamattiesības

Šajā priekšlikumā tiek ievērotas pamattiesības, un tas jo īpaši atbilst principiem, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā. Priekšlikums veicina tiesības uz augstu vides aizsardzības līmeni un vides kvalitātes uzlabošanu saskaņā ar hartas 37. pantā noteikto ilgtspējīgas attīstības principu.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Priekšlikuma īstenošanai Komisijā būs nepieciešami cilvēkresursi, kā norādīts pievienotajā tiesību akta priekšlikuma finanšu pārskatā. Paredzams, ka Komisija cilvēkresursu vajadzības nodrošinās ar tās pašreizējiem piešķirumiem.

Īstenošanai būs nepieciešams arī Eiropas Vides aģentūras atbalsts, kam būs vajadzīgi papildu resursi, kā norādīts finanšu pārskatā.

Šajā priekšlikumā ir iekļauti panti, kuros sīki izklāstīts turpmākais darbs, kas būs nepieciešams regulas īstenošanai, tai skaitā pilnvarojums pieņemt deleģētos vai īstenošanas aktus (piemēram, lai izstrādātu vienotu nacionālo atjaunošanas plānu formātu vai izskatītu pielikumus).

Šajā priekšlikumā iekļautajā finanšu pārskatā ir sīki izklāstīta ietekme uz budžetu, kā arī norādīti nepieciešamie cilvēkresursi un administratīvie resursi.

5. CITI ELEMENTI

Īstenošanas plāni un uzraudzības, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība

Atbilstība un izpilde tiks uzraudzīta, izvērtējot:

- dalībvalstu sniegto informāciju par to progresu saistībā ar priekšlikumā noteikto mērķrādītāju un pienākumu izpildi;
- dalībvalstu nacionālajos atjaunošanas plānos noteikto atjaunošanas pasākumu īstenošanu;
- tendences atjaunotajās teritorijās.

Pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju, kā arī citiem Komisijas apkopotajiem datiem (piemēram, no *Copernicus* satelītpakalpojumiem), Komisija sagatavos progresa ziņojumus.

Lai nodrošinātu, ka regulas mērķi tiek sasniegti un ka tai ir paredzētā ietekme, līdz 2035. gadam regulas piemērošana tiks izskatīta.

Vajadzības gadījumā regula tiks grozīta, piemēram, lai to papildinātu ar papildu juridiski saistošiem ekosistēmu atjaunošanas mērķrādītājiem, pamatojoties uz jaunām attiecīgo ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodēm.

Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums

1. pantā ir aprakstīts virsmērķis: ekosistēmu atjaunošanas ceļā veicināt pastāvīgu un noturīgu biodaudzveidīgas un izturētspējīgas dabas ilgtermiņa atkopšanas ES zemes un jūras teritorijās. Ar to izveido satvaru, kādā dalībvalstis īsteno atjaunošanas pasākumus, kas līdz 2030. gadam aptvers vismaz 20 % ES zemes un jūras teritoriju un līdz 2050. gadam – visas ekosistēmas, kurām vajadzīga atjaunošana. Šā mērķa pamatā ir Biodaudzveidības stratēģijā izvirzītā galvenā iecere, ka līdz 2050. gadam visas ekosistēmas ir atjaunotas, noturīgas un pienācīgi aizsargātas un ka līdz 2030. gadam Eiropas biodaudzveidība ir nostājusies uz atkopšanās ceļa. Ir atzīts, ka dabas atjaunošana būtiski veicinās ES klimata pārmaiņu mīkstināšanas un klimatadaptācijas mērķu sasniegšanu, dabas katastrofu ietekmes novēršanu un mazināšanu, kā arī ES starptautisko saistību izpildi.

Saskaņā ar 1. pantā aprakstītā satvara pieeju darbs vispirms jāsāk pie to veidu dzīvotnēm, kuras ir aizsargājamas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu un attiecībā uz kurām jau ir izstrādātas metodes laba stāvokļa noteikšanai. Tāpēc, pamatojoties uz šīm metodēm, var noteikt šo dzīvotņu atjaunošanas mērķrādītājus.

4. pantā ir noteikti sauszemes, piekrastes un saldūdens ekosistēmu atjaunošanas mērķrādītāji, bet **5. pantā** ir noteikti jūras ekosistēmām atjaunošanas mērķrādītāji (kas papildus tām, uz kurām attiecas Dzīvotņu direktīva, ietver arī citas jūras teritorijas). Šie mērķrādītāji attiecas uz teritoriju atjaunošanu un atkalizveidošanu, kā arī sugu dzīvotņu atjaunošanu. Atjaunošana ir cieši saistīta ar aizsardzību un uzturēšanu, tāpēc gan 4., gan 5. pantā ir noteikts pienākums nodrošināt, lai ekosistēmu stāvoklis pirms vai pēc atjaunošanas nepasliktinātos.

Konkrētu veidu dzīvotnēm vai ekosistēmām, uz kurām Dzīvotņu direktīva neattiecas, labs stāvoklis vēl nav definēts. Tomēr **6.–10. pantā** ir noteikti papildu konkrēti mērķrādītāji un pienākumi, kuru izpildei būs nepieciešami papildu atjaunošanas pasākumi.

6. pantā ir noteikti mērķrādītāji nodrošināt, lai pilsētu zaļo zonu platība pilsētās, mazpilsētās un piepilsētās kopumā nemazinātos, bet gan palielinātos. Šo mērķrādītāju sasniegšanu veicina minimālā koku seguma nodrošināšana un zaļo zonu integrēšana jaunās un esošās ēkās un infrastruktūras objektos. Zaļās zonas un koku segums ir būtiski pilsētu zaļās infrastruktūras elementi, un tie dod labumu pilsētu, mazpilsētu un piepilsētu iedzīvotājiem gan ekoloģiskā, gan sociālā, gan ekonomiskā ziņā.

7. pantā ir noteikti pienākumi likvidēt upju šķēršļus. Tas veicinās upju dabisko garenisko un sānisko savienotību un ES mērķi atjaunot brīvi plūstošas upes 25 000 km garumā. Tas palīdzēs arī atjaunot upju teritorijas un palienes.

8. pantā noteikts pienākums apvērst apputeksnētāju iznīkšanu un panākt apputeksnētāju populāciju augšupēju tendenci, līdz ir sasniegts apmierinošs līmenis. Darbs balstīsies uz apputeksnētāju monitoringa metodi, kas vēl jāizstrādā.

Lai uzlabotu agroekosistēmu un meža ekosistēmu biodaudzveidību, **9. un 10. pantā** atsevišķām dalībvalstīm ir noteikts pienākums panākt to indikatoru augšupēju tendenci, kas ir īpaši svarīgi šo ekosistēmu biodaudzveidībai.

Atjaunošanas mērķrādītāji un pienākumi, kas noteikti 6.–10. pantā, papildina 4. un 5. pantā noteiktos mērķrādītājus, tāpēc tie ietekmēs arī teritorijas, kuras aizņem saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu aizsargājumu veidu dzīvotnes.

11. un 12. pantā ir aprakstītas dalībvalstu nacionālajiem atjaunošanas plāniem piemērojamās prasības. Atjaunošanas pasākumi būtu jāplāno stratēģiski, lai tie pēc iespējas iedarbīgāk veicinātu dabas atjaunošanos visā ES, klimata pārmaiņu mīkstināšanu un pielāgošanos tām. Ir svarīgi, lai dalībvalstis savus nacionālos atjaunošanas plānus izstrādātu, pamatojoties uz labākajiem un jaunākajiem pieejamajiem zinātniskajiem datiem.

13., 14. un 15. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai izvērtēšanai savi nacionālie atjaunošanas plāni un ka pirms plānu pieņemšanas tām būs jāatbild uz Komisijas apsvērumiem. Ir aprakstīts arī nacionālo atjaunošanas plānu regulāras izskatīšanas un pārskatīšanas process.

17. un 18. pantā ir izklāstītas monitoringa un ziņošanas prasības.

19. pants satur noteikumus par regulas pielikumu grozīšanu.

20. un 21. pantā ir izklāstīti nosacījumi, ar kādiem Komisija pieņem deleģētos un īstenošanas aktus.

22. pantā ir paredzēts, ka regula jāizskata līdz 2035. gada 31. decembrim.

23. pantā ir paredzēta regulas stāšanās spēkā un piemērošana.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA**par dabas atjaunošanu**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,
 ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 192. panta 1. punktu,
 ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,
 pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,
 ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu⁴²,
 ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu,
 saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,
 tā kā:

- (1) Lai nodrošinātu, ka daba visā Savienības teritorijā atkopjas biodaudzveidīga un izturētspējīga, ir jānosaka Savienības līmeņa noteikumi par ekosistēmu atjaunošanu. Ekosistēmu atjaunošana palīdz arī sasniegt Savienības mērķus, kas nosprausti attiecībā uz klimata pārmaiņu mīkstināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām.
- (2) Paziņojumā par Eiropas zaļo kursu⁴³ ir izklāstīts vērienīgs ceļvedis, kā Savienību pārveidot par taisnīgu un pārticīgu sabiedrību ar modernu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, un tā mērķis ir aizsargāt, saglabāt un uzlabot Savienības dabas kapitālu un pasargāt iedzīvotāju veselību un labbūtību no riskiem un ietekmes, kuri saistīti ar vidi. Eiropas zaļā kursa satvarā Komisija ir pieņēmusi ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam⁴⁴.
- (3) Savienība un tās dalībvalstis, būdamas ar Padomes Lēmumu 93/626/EEK⁴⁵ apstiprinātās Biodaudzveidības konvencijas puses, ir apņēmušās īstenot ilgtermiņa stratēģisko redzējumu, ko Pušu konference 2010. gadā pieņēmusi ar Lēmumu X/2 par Stratēģisko bioloģiskās daudzveidības plānu 2011.–2020. gadam⁴⁶, proti, ka līdz 2050. gadam biodaudzveidība tiek novērtēta, saglabāta, atjaunota un izmantota

⁴² OV C [...], [...], [...]. lpp.

⁴³ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “Eiropas zaļais kurss”, 11.12.2019. (COM(2019) 640 final).

⁴⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu”, 20.5.2020. (COM(2020) 380 final).

⁴⁵ Padomes Lēmums 93/626/EEK (1993. gada 25. oktobris), kas attiecas uz Konvencijas par bioloģisko daudzveidību noslēgšanu (OV L 309, 13.12.1993., 1. lpp.).

⁴⁶ <https://www.cbd.int/decision/cop/?id=12268>.

saprātīgi, uzturot ekosistēmas pakalpojumus un veselīgu planētu un nodrošinot ieguvumus, kas svarīgi visiem cilvēkiem.

- (4) [vieta atjaunošanas mērķrādītājam no jaunā globālā biodaudzveidības satvara, par ko jāvienojas Biodaudzveidības konvencijas *COP 15*]
- (5) ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi⁴⁷, jo īpaši 14.2., 15.1., 15.2. un 15.3. mērķis, norāda uz vajadzību nodrošināt sauszemes un iekšzemes saldūdens ekosistēmu, jo īpaši mežu, mitrāju, kalnu un sausāju, un to pakalpojumu saglabāšanu, atjaunošanu un ilgtspējīgu izmantošanu.
- (6) Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja 2019. gada 1. marta rezolūcijā⁴⁸ 2021.–2030. gadu pasludināja par ANO ekosistēmu atjaunošanas desmitgadi ar mērķi atbalstīt un izvērst centienus nepieļaut, apturēt un apvērst ekosistēmu degradāciju visā pasaulē un palielināt izpratni par ekosistēmu atjaunošanas nozīmību.
- (7) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam izvirzīts mērķis panākt, ka Eiropas biodaudzveidība līdz 2030. gadam nostājas uz atlabšanas ceļa, tā nesot labumu cilvēkiem, planētai, klimatam un ekonomikai. Tajā izklāstīts vērienīgs ES dabas atjaunošanas plāns, kurā iekļautas vairākas galvenās apņemšanās, to vidū apņemšanās nākt klajā ar priekšlikumu par juridiski saistošiem ES dabas atjaunošanas mērķrādītājiem, ko noteiks, lai atjaunotu degradētas ekosistēmas, it sevišķi tās, kurām ir vislielākais potenciāls uztvert un uzkrāt oglekli un novērst un samazināt dabas katastrofu ietekmi.
- (8) Eiropas Parlaments 2021. gada 9. jūnija rezolūcijā⁴⁹ ir ļoti atzinīgi novērtējis apņemšanos izstrādāt tiesību akta priekšlikumu, kas ietvertu saistošus dabas atjaunošanas mērķrādītājus, un turklāt paudis uzskatu, ka papildus vispārējam atjaunošanas mērķrādītājam būtu jāiekļauj konkrēti mērķrādītāji, kas attiecas uz ekosistēmām, dzīvotnēm un sugām un aptver mežus, zālājus, mitrājus, kūdrājus, apputeksnētājus, brīvi plūstošas upes, piekrastes teritorijas un jūras ekosistēmas.
- (9) Padome 2020. gada 23. oktobra secinājumos⁵⁰ ir atzinusi, ka biodaudzveidības un dabas pašreizējā stāvokļa tālākas pasliktināšanās novēršana būs būtiska, bet ar to nepietiks, lai mūsu dzīvē atgrieztu dabu. Padome atkārtoti apstiprinājusi, ka vajadzīgas vērienīgākas dabas atjaunošanas ieceres, kādas ierosinātas jaunajā ES dabas atjaunošanas plānā, kurā ir ietverti pasākumi biodaudzveidības aizsardzībai un atjaunošanai arī ārpus aizsargājamajām teritorijām. Turklāt Padome ir norādījusi, ka tā sagaida priekšlikumu par juridiski saistošiem dabas atjaunošanas mērķrādītājiem, kuram būs vajadzīgs ietekmes novērtējums.
- (10) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam ir pausta apņemšanās Savienībā par juridiski aizsargājamiem noteikt vismaz 30 % zemes, ieskaitot iekšzemes ūdeņus, un 30 % jūras teritorijas, un no tās stingri būtu jāaizsargā vismaz viena trešdaļa, tai skaitā visi atlikušie pirmatnējie un senie meži. Kritērijos un norādījumos par to, kā dalībvalstis nosaka papildu aizsargājamās teritorijas⁵¹ (“kritēriji un norādījumi”),

⁴⁷ [Apvienoto Nāciju Organizācija. Ilgtspējīga attīstība – 17 mērķi mūsu pasaules pārveidei.](#)

⁴⁸ 2019. gada 1. marta Rezolūcija 73/284 par Apvienoto Nāciju Organizācijas Ekosistēmu atjaunošanas desmitgadi (2021–2030).

⁴⁹ Eiropas Parlamenta 2021. gada 9. jūnija rezolūcija par ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam: atgriezīsim savā dzīvē dabu (2020/2273(INI)).

⁵⁰ Padomes secinājumi “Biodaudzveidība – nepieciešama steidzama rīcība” (12210/20).

⁵¹ Komisijas dienestu darba dokuments “Aizsargājamo teritoriju noteikšanas kritēriji un norādījumi” (SWD(2022) 23 final).

kurus Komisija izstrādājusi sadarbībā ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, uzsvērts: ja atjaunotās teritorijas atbilst aizsargājamo teritoriju kritērijiem vai ir sagaidāms, ka tās šādiem kritērijiem atbildīs, tiklīdz atjaunošana būs pilnībā īstenojusies, arī šādām atjaunotajām teritorijām būtu jāpalīdz sasniegt Savienības aizsargājamo teritoriju mērķrādītājus. Kritērijos un norādījumos akcentēts arī tas, ka aizsargājamās teritorijas, radīdamas apstākļus, kādos atjaunošanas centieni var sekmēties, var dot būtisku ieguldījumu ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam izvirzīto atjaunošanas mērķrādītāju sasniegšanā. Tas jo īpaši attiecas uz teritorijām, kuras var atkopties dabiski, ja vien daļa cilvēka darbību radīto noslogojumu tiek apturēti vai ierobežoti. Dažos gadījumos ar šādu teritoriju stingru aizsardzību, arī jūras vidē, pietiks, lai tajās sastopamās dabiskās vērtības atkoptos. Turklāt kritērijos un norādījumos uzsvērts: no visām dalībvalstīm tiek sagaidīts, ka sasniegt Savienības mērķrādītājus, kas ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam nosprausti attiecībā uz aizsargājamajām teritorijām, tās palīdzēs tādā mērā, kas ir samērīgs ar dalībvalstīs sastopamajām dabiskajām vērtībām un to dabas atjaunošanas potenciālu.

- (11) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam noteikts mērķrādītājs, kas paredz līdz 2030. gadam nodrošināt, ka aizsargājamo dzīvotņu un sugu saglabāšanās tendences un stāvoklis nepasliktinās un ka vismaz 30 % sugu un dzīvotņu, kuru stāvoklis patlaban nav labvēlīgs, nonāk labvēlīgā stāvoklī vai uzrāda ļoti pārliecinošu virzību uz to. Norādījumos⁵², kurus Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām izstrādājusi, lai atbalstītu šo mērķrādītāju sasniegšanu, uzsvērts, ka lielākajai daļai minēto dzīvotņu un sugu, visticamāk, būs vajadzīgi uzturēšanas un atjaunošanas centieni, kuru rezultātā līdz 2030. gadam tiktu apturētas pašreizējās negatīvās tendences vai tiktu uzturētas pašreizējās stabilās vai labvēlīgās tendences, vai arī netiktu pieļauta labvēlīgā saglabāšanās stāvoklī esošu dzīvotņu un sugu situācijas pasliktināšanās. Norādījumos tālāk uzsvērts, ka minētie atjaunošanas centieni jāplāno, jāīsteno un jākoordinē galvenokārt valsts vai reģiona līmenī un, izvēloties un prioritizējot sugas un dzīvotnes, kuru stāvoklis līdz 2030. gadam jāuzlabo, jācenšas panākt sinerģiju ar citiem Savienības un starptautiskiem mērķrādītājiem, jo īpaši vides vai klimata rīcībpolitikas mērķrādītājiem.
- (12) Komisijas 2020. gada ziņojumā par dabas stāvokli⁵³ norādīts, ka Savienībai vēl nav izdevies apturēt to aizsargājamo dzīvotņu veidu un sugu situācijas pasliktināšanās, kuru saglabāšana Savienībai rada bažas. Minēto pasliktināšanos lielākoties izraisa atteikšanās no ekstensīvās lauksaimniecības, apsaimniekošanas prakšu intensifikācija, hidroloģisko režīmu izmaiņas, urbanizācija un piesārņojums, kā arī ilgtnespējīgas mežsaimniecības darbības un sugu ekspluatācija. Nopietnu un pieaugošu apdraudējumu Savienības vietējai florai un faunai rada arī invazīvas svešzemju sugas un klimata pārmaiņas.
- (13) Lai veicinātu ekonomisko un sabiedrisko pārveidi, kvalitatīvu darbvietu radīšanu un ilgtspējīgu izaugsmi, ir lietderīgi noteikt ekosistēmu atjaunošanas virsmērķi. Biodaudzveidīgas ekosistēmas, piemēram, mitrāji, saldūdeņi, meži, kā arī lauksaimnieciskas, skrajās veģetācijas klātas, jūras, piekrastes un urbānās ekosistēmas, ja vien to stāvoklis ir labs, sniedz virkni būtisku ekosistēmu pakalpojumu, un ieguvumi, ko sagādā degradētu ekosistēmu atjaunošana labā stāvoklī visās zemes un

⁵² Pieejams vietnē [Circabc \(europa.eu\)](http://Circabc.europa.eu) [Atsauce jāpapildina].

⁵³ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai "Dabas stāvoklis Eiropas Savienībā. Ziņojums par Putnu direktīvā un Dzīvotņu direktīvā aizsargāto sugu un dzīvotņu veidu stāvokli un tendencēm 2013.–2018. gadā" (COM(2020)635 final).

jūras teritorijās, lielā mērā pārsniedz atjaunošanas izmaksas. Minētie pakalpojumi atkarībā no ekonomiskās, sociālās, kulturālās, reģionālās un vietējās specifikas sniedz plašu sociālekonomisko ieguvumu klāstu.

- (14) Apvienoto Nāciju Organizācijas Statistikas komisija 2021. gada martā notikušajā 52. sesijā pieņēma Vides ekonomisko kontu sistēmas ekosistēmisko uzskaiti (*SEEA EA*)⁵⁴. *SEEA EA* ir integrēts un visaptverošs statistikas satvars, kas dod iespēju organizēt datus par dzīvotnēm un ainavām, mērīt ekosistēmu apmēru, stāvokli un pakalpojumus, sekot līdzi ekosistēmu aktīvu izmaiņām un šo informāciju sasaistīt ar saimniecisko darbību un citām cilvēka darbībām.
- (15) Biodaudzveidīgu ekosistēmu nodrošināšana un cīņa pret klimata pārmaiņām ir nesaraucjami saistītas. Dabai un dabā balstītiem risinājumiem, to vidū dabiskiem oglekļa uzkrājumiem un piesaistītājiem, ir izšķirīga nozīme cīņā pret klimata krīzi. Tajā pašā laikā klimata krīze jau ir sauszemes un jūras ekosistēmu pārmaiņu virzītājfaktors, un Savienībai ir jāsigatavojas to ietekmei, kas kļūs aizvien intensīvāka, biežāka un plašāka. Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) īpašajā ziņojumā⁵⁵ par ietekmi, kāda būtu globālajai sasilšanai par 1,5 °C, norādīts, ka dažu veidu ietekme var būt ilgstoša vai neatgriezeniska. Sestajā *IPCC* novērtējuma ziņojumā⁵⁶ teikts, ka ekosistēmu atjaunošana būtiski palīdzēs cīnīties ar klimata pārmaiņām un arī mazināt riskus nodrošinātībai ar pārtiku. Starpvaldību zinātnes un politikas platforma bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (*IPBES*) 2019. gada globālajā novērtējuma ziņojumā par biodaudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem⁵⁷ norādījusi, ka klimata pārmaiņas ir viens no galvenajiem dabas pārmaiņu virzītājfaktoriem, un prognozējusi, ka nākamajās desmitgadēs to ietekme palielināsies, dažos gadījumos pārsniedzot ietekmi, kas ir citiem ekosistēmu pārmaiņu virzītājfaktoriem, tādiem kā zemes un jūras izmantojuma maiņa.
- (16) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1119⁵⁸ ir noteikts saistošs mērķis līdz 2050. gadam Savienībā panākt klimatneitralitāti un pēc tam – negatīvu emisijas bilanci un dot priekšroku ātrai un prognozējamai emisiju samazināšanai, un vienlaikus panākt lielākus piesaistījumus dabiskajos piesaistītajos. Ekosistēmu atjaunošana var lielā mērā palīdzēt uzturēt, apsaimniekot un palielināt dabiskos oglekļa piesaistītājus

⁵⁴ https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/documents/EA/seea_ea_white_cover_final.pdf.

⁵⁵ Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (*IPCC*). “Īpašais ziņojums par ietekmi, kāda būtu globālajai sasilšanai par 1,5 °C, un par attiecīgajiem globāla mēroga siltumnīcefekta gāzu emisijas scenārijiem saistībā ar globālās reakcijas pastiprināšanu pret klimata pārmaiņu draudiem, ar ilgtspējīgu attīstību un centieniem izskaust nabadzību” [*Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty, Masson-Delmotte, V., P. Zhai, H.-O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P.R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J.B.R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M.I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor, and T. Waterfield (eds.)*] <https://www.ipcc.ch/sr15/>.

⁵⁶ [Klimata pārmaiņas 2022: ietekme, pielāgošanās un neaizsargātība | Klimata pārmaiņas 2022: ietekme, pielāgošanās un neaizsargātība \(ipcc.ch\)](#).

⁵⁷ *IPBES* (2019). Starpvaldību zinātnes un politikas platforma bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā, “Globālais novērtējuma ziņojums par biodaudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem” [*Global assessment report on biodiversity and ecosystem services*]. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). *IPBES* sekretariāts, Bonna, Vācija, 1148 lpp. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>.

⁵⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”) (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

un veicināt biodaudzveidību, vienlaikus cīnoties pret klimata pārmaiņām. Turklāt Regula (ES) 2021/1119 prasa attiecīgajām Savienības iestādēm un dalībvalstīm nodrošināt, ka pastāvīgi tiek palielināta pielāgotiesspēja, stiprināta noturība un mazināta neaizsargātība pret klimata pārmaiņām. Tā prasa arī, lai dalībvalstis pielāgošanos integrētu visās rīcībpolitikas jomās un veicinātu dabā balstītus risinājumus⁵⁹ un ekosistēmās balstītu pielāgošanos.

- (17) Komisijas 2021. gada paziņojumā par klimatadaptāciju⁶⁰ uzsvērtā vajadzība veicināt dabā balstītus risinājumus un atzīts, ka izmakslietderīgu pielāgošanos klimata pārmaiņām var panākt, aizsargājot un atjaunojot mitrājus un kūdrājus, kā arī piekrastes un jūras ekosistēmas, veidojot pilsētu zaļās zonas un ierīkojot zaļos jumtus un sienas, kā arī ilgtspējīgi apsaimniekojot mežus un lauksaimniecības zemi un popularizējot šādu apsaimniekošanu. Lielāks skaits biodaudzveidīgu ekosistēmu uzlabo noturību pret klimata pārmaiņām un nodrošina iedarbīgākus katastrofu mazināšanas un novēršanas līdzekļus.
- (18) Lai sekotu Regulā (ES) 2021/1119 ierosinātajam virzienam, kas paredz līdz 2030. gadam neto emisijas samazināt vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gadu, Savienības klimata rīcībpolitika patlaban tiek pārskatīta. Konkrētāk, priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulas (ES) 2018/841 un (ES) 2018/1999⁶¹, izstrādāts, lai stiprinātu zemes sektora devumu vispārējo 2030. gada klimatisko ieceru sasniegšanā un attiecībā uz zemes izmantošanas, zemes izmantojuma maiņas un mežsaimniecības (ZIZIMM) sektorā radušos emisiju un piesaistījumu uzskaiti nospraustos mērķus salāgotu ar saistītajām rīcībpolitikas iniciatīvām biodaudzveidības jomā. Minētajā priekšlikumā akcentēta vajadzība aizsargāt un uzlabot dabā balstītus oglekļa piesaistījumus, uzlabot ekosistēmu noturību pret klimata pārmaiņām, atjaunot degradētu zemi un ekosistēmas un atjaunot kūdrāju hidroloģisko režīmu. Vēl viens priekšlikuma mērķis ir uzlabot aizsargājamas un atjaunojamas zemes siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu monitoringu un ziņošanu par tiem. Šajā kontekstā ir svarīgi, lai ekosistēmas visās zemes kategorijās, arī tādās kā meži, zālāji, aramzemes un mitrāji, būtu labā stāvoklī un tātad varētu faktiski uztvert un uzglabāt oglekli.
- (19) Ģeopolitiskās norises ir vēl skaidrāk parādījušas vajadzību nosargāt pārtikas sistēmu noturību⁶². Pierādījumi liecina, ka agroekosistēmu atjaunošana ilgtermiņā labvēlīgi

⁵⁹ Dabā rodami risinājumi ir dabas iedvesmoti un atbalstīti risinājumi, kas ir izmakslietderīgi, taču vienlaikus nodrošina vidiskus, sociālus un ekonomiskus ieguvumus un palīdz stiprināt noturību. Šādi risinājumi pilsētās, sauszemes un jūras ainavās ienes vairāk dabas un dabas elementu un procesus, izmantojot vietējiem apstākļiem pielāgotu, resursefektīvu un sistēmisku iejaukšanos, turklāt tie ir daudzveidīgāki. Tātad dabā balstītiem risinājumiem jānāk par labu biodaudzveidībai un jāsekmē plašs ekosistēmu pakalpojumu klāsts.

⁶⁰ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu: jaunā ES Klimatadaptācijas stratēģija" (COM(2021) 82 final).

⁶¹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko attiecībā uz darbības jomu, izpildes noteikumu vienkāršošanu, dalībvalstu 2030. gada mērķrādītāju noteikšanu un apņemšanos zemes izmantojuma, mežsaimniecības un lauksaimniecības sektorā līdz 2035. gadam kopīgi panākt klimatneitralitāti groza Regulu (ES) 2018/841 un attiecībā uz monitoringa, ziņošanas, progresa apsekošanas un izskatīšanas uzlabošanu groza Regulu (ES) 2018/1999 (COM(2021) 554 final).

⁶² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Pārtikas nodrošinājuma garantēšana un pārtikas sistēmu noturības stiprināšana" (COM(2022) 133 final).

ietekmē pārtikas ražošanas produktivitāti un ka dabas atjaunošana darbojas kā sava veida apdrošināšanas polise, kas garantē ES ilgtermiņa ilgtspēju un izturēspēju.

- (20) Konferences par Eiropas nākotni galīgajā ziņojumā iedzīvotāji ir aicinājuši Savienību aizsargāt un atjaunot biodaudzveidību, ainavu un okeānus, izskaust piesārņojumu un veicināt zināšanas, izpratni, izglītošanu un dialogus par vidi, klimata pārmaiņām, enerģijas izmantošanu un ilgtspēju⁶³.
- (21) Ekosistēmu atjaunošana, sasaistīta ar centieniem samazināt savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecību un patēriņu, turklāt palīdzēs nākotnē nepieļaut iespējamās pārnēsājamas slimības ar zoonotisku potenciālu un palielināt noturību pret tām, tādā veidā samazinot uzliesmojumu un pandēmiju risku, un atbalstīs ES un globālos centienus īstenot pieeju “Viena veselība”, kas atzīst nesaraujamo saikni starp cilvēka veselību, dzīvnieku veselību un veselīgu izturēspējīgu dabu.
- (22) Augsnes ir sauszemes ekosistēmu neatņemama daļa. Komisijas 2021. gada paziņojumā “ES Augsnes stratēģija 2030. gadam”⁶⁴ ir izcelta vajadzība atjaunot degradētas augsnes un uzlabot augsnes biodaudzveidību.
- (23) Padomes Direktīvas 92/43/EEK⁶⁵ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/147/EK⁶⁶ mērķis ir nodrošināt Eiropas vērtīgāko un apdraudētāko sugu un dzīvotņu, kā arī to veidoto ekosistēmu ilgtermiņa aizsardzību, saglabāšanu un izdzīvošanu. Galvenais abu minēto direktīvu mērķu īstenošanas instruments ir 1992. gadā izveidotais tīkls *Natura 2000*, kas ir pasaulē lielākais koordinētais aizsargājamo teritoriju tīkls.
- (24) Jau pastāv satvars un norādījumi⁶⁷, kā noteikt saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK aizsargājamo veidu dzīvotņu labu stāvokli un kā noteikt minētās direktīvas darbības jomā ietilpstošo sugu dzīvotņu pietiekamu kvalitāti un kvantitāti. Minēto veidu dzīvotņu un sugu dzīvotņu atjaunošanas mērķrādītājus var noteikt, pamatojoties uz minēto satvaru un norādījumiem. Tomēr, lai apvērstu biodaudzveidības izzušanas tendenci un panākt, ka atkopjas visas ekosistēmas, ar šādu atjaunošanu vien nepietiks. Tāpēc, lai veicinātu biodaudzveidību plašāku ekosistēmu mērogā, būtu jānosaka papildu pienākumi, kas balstās uz konkrētiem indikatoriem.
- (25) Pamatojoties uz Direktīvu 92/43/EEK un Direktīvu 2009/147/EK un tiecoties atbalstīt minētajās direktīvās noteikto mērķu sasniegšanu, dalībvalstīm būtu jāievieš atjaunošanas pasākumi, kas nodrošina aizsargājamo dzīvotņu un sugu, tai skaitā savvaļas putnu, atkopšanos Savienības teritorijās, arī teritorijās, kas *Natura 2000* tīklā neietilpst.

⁶³ Konference par Eiropas nākotni. Ziņojums par galīgo iznākumu, 2022. gada maijs, 2. priekšlikums (1., 4., 5. pasākums), 44. lpp., 6. priekšlikums (6. pasākums), 48. lpp.

⁶⁴ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES Augsnes stratēģija 2030. gadam. Veselīgas augsnes cilvēku, pārtikas, dabas un klimata labā” (COM(2021) 699 final).

⁶⁵ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

⁶⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.).

⁶⁷ Vides ĢD, 2017, “Ziņojumi saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 17. pantu: skaidrojošas piezīmes un norādījumi 2013.–2018. gadam” [Reporting under Article 17 of the Habitats Directive: Explanatory notes and guidelines for the period 2013-2018] un Vides ĢD, 2013, “Eiropas Savienības dzīvotņu interpretācijas rokasgrāmata ES 28” [Interpretation manual of European Union habitats Eur 28].

- (26) Direktīvas 92/43/EEK mērķis ir uzturēt un atjaunot Savienības nozīmes dabisko dzīvotņu un savvaļas dzīvnieku un augu sugu labvēlīgu saglabāšanās stāvokli. Tomēr tajā nav noteikts termiņš, kādā minētais mērķis jāsasniedz. Līdzīgi arī Direktīvā 2009/147/EK nav noteikts termiņš, kādā jāpanāk putnu populāciju atkopšanās Savienībā.
- (27) Tāpēc būtu jānosaka termiņi, kādos atjaunošanas pasākumi *Natura 2000* teritorijās un ārpus tām jāievieš, lai pakāpeniski uzlabotu konkrētu aizsargājamo veidu dzīvotņu stāvokli visā Savienībā, kā arī lai tās atkalizveidotu, līdz ir sasniegta labvēlīga atsaucēs platība, kāda vajadzīga, lai Savienībā panāktu minēto veidu dzīvotņu labvēlīgu saglabāšanās stāvokli. Lai dalībvalstīm sagādātu plaša mēroga atjaunošanas centienu īstenošanai vajadzīgo elastību, ir lietderīgi dzīvotņu veidus grupēt pēc ekosistēmas, pie kuras tie pieder, un dzīvotņu veidu grupām noteikt laikam piesaistītus un kvantitatīvus platībbalstītus mērķrādītājus. Tas dalībvalstīm dos iespēju izvēlēties, kuras grupā ietilpstošās dzīvotnes atjaunot vispirms.
- (28) Līdzīgas prasības būtu jānosaka attiecībā uz Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošo sugu dzīvotnēm un Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā ietilpstošo savvaļas putnu dzīvotnēm, īpašu uzmanību pievēršot minēto dzīvotņu savienotībai, kas vajadzīga, lai sugu populācijas varētu kuplināties.
- (29) Konkrētu veidu dzīvotņu atjaunošanas pasākumiem jābūt iederīgiem un piemērotiem tam, lai, virzoties uz mērķi sasniegt labvēlīgu saglabāšanās stāvokli, labs stāvoklis un labvēlīgas atsaucēs platības tiktu sasniegtas pēc iespējas ātrāk. Ir svarīgi, lai atjaunošanas pasākumi būtu tādi, kādi vajadzīgi, lai sasniegtu laikam piesaistītus un kvantitatīvos platībbalstītus mērķrādītājus. Sugu dzīvotņu atjaunošanas pasākumiem turklāt jābūt iederīgiem un piemērotiem tam, lai, virzoties uz mērķi panākt labvēlīgu sugas saglabāšanās stāvokli, to pietiekama kvalitāte un kvantitāte tiktu sasniegta pēc iespējas ātrāk.
- (30) Ir svarīgi parūpēties par to, lai atbilstoši šai regulai ieviesto atjaunošanas pasākumu rezultātā tiktu panākti konkrēti un izmērāmi ekosistēmu stāvokļa uzlabojumi gan atsevišķu atjaunoto teritoriju līmenī, gan valsts un Savienības līmenī.
- (31) Lai nodrošinātu, ka atjaunošanas pasākumi ir efektīvi un ka to rezultāti ir laika gaitā izmērāmi, ir būtiski, ka teritorijas, uz kurām šādi atjaunošanas pasākumi attiecas, virzoties uz mērķi uzlabot Direktīvas 92/43/EEK I pielikuma darbības jomā ietilpstošo dzīvotņu stāvokli, minētās dzīvotnes atkalizveidot un uzlabot to savienotību, uzrāda pastāvīgu uzlabošanu, līdz ir sasniegts labs stāvoklis.
- (32) Turklāt ir būtiski, lai teritorijas, uz kurām attiecas atjaunošanas pasākumi ar mērķi uzlabot Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošo sugu dzīvotņu, kā arī Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā ietilpstošo savvaļas putnu dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti, uzrādītu pastāvīgu uzlabošanu, kas palīdz sasniegt šādu sugu dzīvotņu pietiekamu kvantitāti un kvalitāti.
- (33) Ir svarīgi nodrošināt, ka Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošo veidu dzīvotņu aizņemtās platības, kuru stāvoklis ir labs, visā dalībvalstu un Savienības teritorijā pakāpeniski palielinās, līdz ir sasniegta katra veida dzīvotņu labvēlīga atsaucēs platība un vismaz 90 % minētās platības dalībvalsts līmenī ir labā stāvoklī tā, lai Savienībā varētu sasniegt minēto veidu dzīvotņu labvēlīgu saglabāšanās stāvokli.
- (34) Ir svarīgi nodrošināt pakāpenisku Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošo sugu dzīvotņu, kā arī Direktīvas 2009/147/EK darbības jomā ietilpstošo savvaļas putnu dzīvotņu kvalitātes un kvantitātes pieaugumu visā dalībvalstu un galu galā

Savienības teritorijā, līdz to kvalitāte un kvantitāte ir pietiekama, lai nodrošinātu minēto sugu ilgtermiņa izdzīvošanu.

- (35) Ņemot vērā pašreizējās atjaunošanas vajadzības un nepieciešamību tās nākotnē nepalielināt vēl vairāk, ir svarīgi, lai šīs regulas darbības jomā ietilpstošo veidu dzīvotņu aizņemtās platības salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju nenoplicinātos. Tomēr ir lietderīgi rēķināties ar iespējamību, ka var iestāties nepārvaramas varas apstākļi, kuri var izraisīt minēto veidu dzīvotņu aizņemto teritoriju noplicināšanos, kā arī nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisījušas klimata pārmaiņas vai kas notikušas tāda sevišķi svarīgu sabiedrības interešu plāna vai projekta rezultātā, kuram nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi, kas jānosaka katrā gadījumā atsevišķi, vai saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktu atļauta plāna vai projekta rezultātā.
- (36) ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam uzsvērta vajadzība rīkoties izlēmīgāk, lai atjaunotu degradētas jūras ekosistēmas, kuru vidū ir oglekļbagātas ekosistēmas un svarīgi zivju nārstošanas un mazuļu uzturēšanās apgabali. Stratēģijā turklāt izziņots, ka Komisija ierosinās jaunu zvejas resursu saglabāšanas un jūras ekosistēmu aizsardzības rīcības plānu.
- (37) Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā uzskaitītie jūras dzīvotņu veidi ir definēti plaši un ietver daudzus ekoloģiski atšķirīgus apakštīpus ar atšķirīgu atjaunošanas potenciālu, tāpēc noteikt piemērotus atjaunošanas pasākumus minēto dzīvotņu veidu līmenī dalībvalstīm ir grūti. Tālab jūras dzīvotņu veidi būtu jāprecizē sīkāk, izmantojot relevantos Eiropas dabas informācijas sistēmas (*EUNIS*) jūras dzīvotņu klasifikācijas līmeņus. Dalībvalstīm būtu jānosaka labvēlīgas atsaucēs platības, kādas vajadzīgas katra minētā veida dzīvotņu labvēlīga saglabāšanās stāvokļa sasniegšanai, ciktāl minētās atsaucēs platības jau nav noteiktas citos Savienības tiesību aktos.
- (38) Ja piekrastes un jūras dzīvotņu aizsardzības nolūkā zvejas vai akvakultūras darbības ir jāregulē, piemēro kopējo zivsaimniecības politiku. Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1380/2013⁶⁸ ir konkrēti paredzēti: lai nodrošinātu, ka zvejas darbību negatīvā ietekme uz jūras ekosistēmu tiek samazināta līdz minimumam, kopējā zivsaimniecības politikā ir jāīsteno ekosistēmas pieeja zvejniecības pārvaldībai. Tajā pašā regulā turklāt noteikts, ka minētajai politikai ir jācenšas nodrošināt, ka akvakultūras un zvejniecības darbības neveicina jūras vides degradāciju.
- (39) Lai sasniegtu mērķi panākt pastāvīgu un noturīgu biodaudzveidīgas un izturēspējīgas dabas ilgtermiņa atkopšanos, dalībvalstīm būtu pilnībā jāizmanto kopējās zivsaimniecības politikas pavērtās iespējas. Attiecībā uz jūras bioloģisko resursu saglabāšanu noteiktās Savienības ekskluzīvās kompetences tvērumā dalībvalstīm ir iespēja 12 jūras jūdžu robežās veikt nediskriminējošus pasākumus, kas domāti zivju krājumu saglabāšanai un pārvaldībai un jūras ekosistēmu saglabāšanās stāvokļa uzturēšanai vai uzlabošanai. Turklāt pārvaldībā tieši ieinteresētām dalībvalstīm ir iespēja vienoties iesniegt kopīgus ieteikumus par saglabāšanas pasākumiem, kas vajadzīgi, lai izpildītu Savienības vides tiesību aktos paredzētos pienākumus. Šādi

⁶⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1380/2013 (2013. gada 11. decembris) par kopējo zivsaimniecības politiku un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1954/2003 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2371/2002 un (EK) Nr. 639/2004 un Padomes Lēmumu 2004/585/EK (OV L 354, 28.12.2013., 22. lpp.).

pasākumi tiks novērtēti un pieņemti saskaņā ar kopējā zivsaimniecības politikā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām.

- (40) Direktīva 2008/56/EK prasa dalībvalstīm sadarboties divpusēji un reģionālu un apakšreģionālu sadarbības mehānismu satvarā, arī izmantojot reģionālas jūras konvencijas⁶⁹, kā arī – attiecībā uz zvejniecībā piemērojamiem pasākumiem – saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku izveidoto reģionālo grupu satvarā.
- (41) Arī attiecībā uz dažu tādu jūras organismu sugu dzīvotnēm kā haizivis un rajas, kas ietilpst Konvencijas par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību darbības jomā, bet Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā neietilpst, ir svarīgi ieviest atjaunošanas pasākumus sakarā ar šo sugu nozīmīgo funkciju ekosistēmā.
- (42) Lai gādātu par sauszemes, saldūdens, piekrastes un jūras dzīvotņu atjaunošanu un nenoplicināšanu, dalībvalstīm ir iespēja aizsargājamas teritorijas vai stingri aizsargājamas teritorijas statusu noteikt papildu teritorijām, īstenojot citus iedarbīgus platībbalstītus saglabāšanas pasākumus un veicināt saglabāšanas pasākumus privātā zemē.
- (43) Urbānās ekosistēmas klāj aptuveni 22 % Savienības zemes virsmas, un tās veido teritoriju, kurā dzīvo lielākā daļa Savienības iedzīvotāju. Pilsētu zaļās zonas ietver pilsētu mežus, parkus un dārzus, urbānās lauku saimniecības, alejas, pilsētu pļavas un dzīvžogus, un tās nodrošina biodaudzveidībai – jo īpaši augiem, putniem un kukaiņiem, tai skaitā apputeksnētājiem, – svarīgas dzīvotnes. Tās nodrošina arī nozīmīgus ekosistēmu pakalpojumus, pie kuriem pieder dabas katastrofu (piemēram, plūdu, siltumsalas efektu) riska mazināšana un kontrole, dzesējošais efekts, atpūtas iespējas, ūdens un gaisa filtrēšana, kā arī klimata pārmaiņu mīkstināšana un pielāgošanās tām.
- (44) Lai nodrošinātu, ka pilsētu zaļās zonas vairs netiek pakļautas degradēšanās riskam, ir jārīkojas izlēmīgāk. Lai nodrošinātu, ka pilsētu zaļās zonas turpina sniegt vajadzīgos ekosistēmu pakalpojumus, to izzušana būtu jāaptur, tās būtu jāatjauno un jāpaplašina, cita starpā pilsētplānošanā labāk integrējot zaļo infrastruktūru un dabā balstītus risinājumus un ēku projektēšanā integrējot zaļo infrastruktūru, piemēram, zaļos jumtus un zaļās sienas.
- (45) ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam aicina pielikt lielākas pūles, lai atjaunotu saldūdens ekosistēmas un upju dabiskās funkcijas. Saldūdens ekosistēmu atjaunošanai būtu jāietver centieni atjaunot upju, kā arī to piekrastes teritoriju un palieņu dabisko garenisko un sānisko savienotību, arī likvidējot šķēršļus, lai palīdzētu upēm, ezeriem un aluviālajām dzīvotnēm un minētajās dzīvotnēs dzīvojošām sugām, kas ir aizsargātas ar Direktīvu 92/43/EEK un 2009/147/EK, sasniegt labvēlīgu saglabāšanās stāvokli un palīdzētu izpildīt vienu no ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam nospraustajiem galvenajiem mērķiem, proti, vismaz 25 000 km upju atkal padarīt par brīvi plūstošām. Kad dalībvalstis likvidē šķēršļus, tām visupirms būtu jāaizvāc novecojuši šķēršļi, kas atjaunīgās enerģijas ražošanai, iekšzemes kuģošanai, ūdensapgādei vai citiem mērķiem vairs nav vajadzīgi.

⁶⁹ 1992. gada Konvencija par jūras vides aizsardzību Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā (*OSPAR* konvencija jeb *OSPAR*), 1992. gada Konvencija par Baltijas jūras reģiona jūras vides aizsardzību (Helsinku konvencija jeb *HELCOM*), 1995. gada Konvencija par Vidusjūras reģiona jūras vides un piekrastes aizsardzību (Barselonas konvencija jeb *UNEP-MAP*) un 1992. gada Konvencija par Melnās jūras aizsardzību (Bukarestes konvencija).

- (46) Pēdējo desmitgažu laikā apputeksnētāju stāvoklis Savienībā ir strauji pasliktinājies, proti, katra trešā bišu suga un tauriņu suga ir sarūkoša suga un katra desmitā no šādām sugām atrodas uz izmiršanas robežas. Apputeksnētāji, apputeksnēdami savvaļas augus un kultūraugus, ir būtiski sauszemes ekosistēmu funkcionēšanai, cilvēku labbūtībai un nodrošinātībai ar pārtiku. Apputeksnētājkuļi tieši nodrošina ES ikgadējo lauksaimniecisko izlaidi teju 5 000 000 000 EUR vērtībā⁷⁰.
- (47) Atsaucoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes aicinājumiem risināt apputeksnētāju stāvokļa iznīkšanas problēmu, Komisija 2018. gada 1. jūnijā sāka ES Apputeksnētāju iniciatīvu⁷¹. Progresā ziņojums par iniciatīvas īstenošanu⁷² liecina, ka joprojām pastāv būtiski uzdevumi, kas jārisina, lai novērstu apputeksnētāju iznīkšanas virzītājfaktorus, pie kuriem pieder arī pesticīdu lietošana. Eiropas Parlaments⁷³ un Padome⁷⁴ ir aicinājuši rīkoties izlēmīgāk, lai apturētu apputeksnētāju iznīkšanu, un izveidot Savienības mēroga apputeksnētāju monitoringa satvaru un noteikt skaidrus mērķus un indikatorus, kas saistīti ar apņemšanos apvērst apputeksnētāju iznīkšanas tendenci. Eiropas Revīzijas palāta ir ieteikusi Komisijai izveidot atbilstošus to darbību pārvaldības un monitoringa mehānismus, kuru mērķis ir novērst apputeksnētāju apdraudējumus⁷⁵.
- (48) Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par augu aizsardzības līdzekļu ilgspējīgu lietošanu [*pieņemšana plānota 2022. gada 22. jūnijā, ierakstīt pieņemtā akta nosaukumu un numuru, kad pieejams*] izstrādāts ar mērķi regulēt vienu no apputeksnētāju iznīkšanas virzītājfaktoriem, aizliedzot pesticīdu lietošanu ekoloģiski jutīgās teritorijās, no kurām daudzas ietilpst šīs regulas darbības jomā, piemēram, teritorijās, kas uztur apputeksnētāju sugas, kuras Eiropas Sarkanajās grāmatās⁷⁶ klasificētas kā izzūdošas.
- (49) Lai sarūpētu drošu, ilgspējīgu, uzturvielām bagātu pārtiku par pieņemamām cenām, vajadzīgas ilgspējīgas, noturīgas un biodaudzveidīgas lauksaimnieciskās ekosistēmas. Biodaudzveidības ziņā bagātas lauksaimnieciskās ekosistēmas turklāt palielina lauksaimniecības noturību pret klimata pārmaiņām un vidiskiem riskiem, vienlaikus garantējot pārtikas drošumu un nodrošinātību ar pārtiku un radot jaunas darbvietas lauku apvidos, jo īpaši darbvietas, kas saistītas ar bioloģisko lauksaimniecību, kā arī lauku tūrismu un atpūtu. Tāpēc biodaudzveidība lauksaimniecības zemēs Savienībai jāuzlabo, izmantojot dažādas esošās prakses, kas nāk par labu biodaudzveidības

⁷⁰ Vysna, V., Maes, J., Petersen, J.E., La Notte, A., Vallecillo, S., Aizpurua, N., Ivits, E., Teller, A. "Ekosistēmu un to pakalpojumu uzskaitē Eiropas Savienībā" [*Accounting for ecosystems and their services in the European Union (INCA)*]. Nobeiguma ziņojums par II posmu INCA projektā, kura mērķis ir izstrādāt integrētas ES ekosistēmu kontu sistēmas pilotprojektu. Statistisks pārskats. Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2021.

⁷¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "ES apputeksnētāju iniciatīva" (COM(2018) 395 final).

⁷² Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Progress ES Apputeksnētāju iniciatīvas īstenošanā" (COM(2021) 261 final).

⁷³ Eiropas Parlamenta 2021. gada 9. jūnija rezolūcija "ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam – atgriezīsim savā dzīvē dabu" (2020/2273(INI), pieejama https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0277_LV.pdf).

⁷⁴ Padomes 2020. gada 17. decembra secinājumi par Eiropas Revīzijas palātas Īpašo ziņojumu Nr. 15/2020 "Savvaļas apputeksnētāju aizsardzība ES: Komisijas iniciatīvas nav devušas rezultātus" (14168/20).

⁷⁵ Īpašais ziņojums 15/2020, https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_15/SR_Pollinators_LV.pdf

⁷⁶ [Eiropas Sarkanā grāmata. Vide. Eiropas Komisija \(europa.eu\).](https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR20_15/SR_Pollinators_LV.pdf)

uzlabošanai vai ir saderīgas ar to, piemēram, ekstensīvo lauksaimniecību. Ekstensīvā lauksaimniecība ir vitāli svarīga daudzu sugu un dzīvotņu uzturēšanai biodaudzveidības ziņā bagātās teritorijās. Dažādus būtiskus ieguvumus biodaudzveidības, ekosistēmu pakalpojumu un ainavas elementu aizsardzībā sagādā daudzas ekstensīvās lauksaimniecības prakses, tādas kā precīzā lauksaimniecība, bioloģiskā lauksaimniecība, agroekoloģija, agromežsaimniecība un mazintensīvi ilggadīgie zālāji.

- (50) Lai visā Savienībā uzlabotu lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidību, arī platībās, ko Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstošo veidu dzīvotnes neaizņem, ir jāievieš atjaunošanas pasākumi. Vienotas lauksaimniecisko ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodes, kas ļautu noteikt konkrētus lauksaimniecisko ekosistēmu atjaunošanas mērķrādītājus, nav, tāpēc ir lietderīgi noteikt vispārēju pienākumu uzlabot lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidību un minētā pienākuma izpildi mērīt, balstoties uz jau esošiem indikatoriem.
- (51) Tā kā lauku putni ir labi zināmi un vispāratzīti lauksaimniecisko ekosistēmu veselīguma pamatindikatorī, ir lietderīgi noteikt to atjaunošanās mērķrādītājus. Pienākums sasniegt šādus mērķrādītājus tiktu uzlikts dalībvalstīm, nevis individuāliem lauksaimniekiem. Dalībvalstīm minētie mērķrādītāji būtu jāasniedz, ieviešot rezultātīvus atjaunošanas pasākumus lauksaimniecības zemē, turklāt šo pasākumu izstrādē un praktiskā īstenošanā tām būtu jāsadarbojas ar lauksaimniekiem un citām ieinteresētajām personām un viņiem jāpalīdz.
- (52) Ļoti daudzveidīgi ainavas elementi lauksaimniecības zemēs, piemēram, buferjoslas, augsekā iekļauta vai neiekļauta papuve, dzīvžogi, atsevišķi koki vai koku grupas, koku rindas, laukmales, atsevišķi laukumi, grāvji, ūdensteces, mazi mitrāji, terases, piramidāli akmens krāvumi, akmens sienas, mazi dīķi un kultūras objekti, sagādā dzīves vietu savvaļas augiem un dzīvniekiem, tai skaitā apputeksnētājiem, novērš augsnes eroziju un noplicināšanos, filtrē gaisu un ūdeni, palīdz mīkstināt klimata pārmaiņas un pielāgoties tām un palielināt no apputeksnētājiem atkarīgo kultūraugu lauksaimniecisko ražīgumu. Arī produktīvus kokus, kas ir daļa no aramzemē ierīkotām agromežsaimniecības sistēmām, un neproduktīvu dzīvžogu produktīvos elementus var uzskatīt par ļoti biodaudzveidīgiem ainavas elementiem – ar noteikumu, ka tie nesaņem mēslošanas līdzekļus un netiek apstrādāti ar pesticīdiem un ka raža tiek novākta tikai brīžos, kad tas neapdraud augstu biodaudzveidības līmeni. Tāpēc būtu jānosaka prasība nodrošināt, ka tādas lauksaimniecības zemes īpatsvars, kurā ir ļoti daudzveidīgi ainavas elementi, uzrāda augšupēju tendenci. Šāda prasība ļautu Savienībai izpildīt vēl vienu svarīgu apņemšanos, kas izvirzīta ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam, proti, panākt, lai vismaz 10 % lauksaimniecības zemes platības aizņemtu ļoti daudzveidīgi ainavas elementi. Augšupējas tendences būtu jāpanāk arī attiecībā uz citiem esošiem indikatoriem, tādiem kā zālāju tauriņu indekss un organiskā oglekļa uzkrājums aramzemes minerālaugsnes.
- (53) Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) mērķis ir atbalstīt un stiprināt vides aizsardzību, arī biodaudzveidību. Viens no šīs politikas konkrētajiem mērķiem ir palīdzēt apturēt un apvērst biodaudzveidības izzušanu, uzlabot ekosistēmu pakalpojumus un saglabāt dzīvotnes un ainavas. Jaunais KLP nosacījumu sistēmas laba lauksaimnieciskā un vidiskā stāvokļa standarts Nr. 8 (8. LLVS)⁷⁷ prasa labuma

⁷⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo

guvējiem, kas saņem platībatkarīgos maksājumus, lauku saimniecības līmenī vismaz 4 % aramzemes atvēlēt ar ražošanu nesaistītām jeb neproduktīvām platībām un elementiem, arī papuvē atstātai zemei, un aprūpēt esošos ainavas elementus. Šos 4 %, kas atvēlēti atbilstībai minētajam LLVS standartam, var samazināt līdz 3 %, ja ir izpildīti konkrēti priekšnoteikumi⁷⁸. Minētais pienākums palīdzēs dalībvalstīm sasniegt pozitīvu tendenci tādā aspektā kā ļoti daudzveidīgi ainavas elementi lauksaimniecības zemē. Turklāt saskaņā ar KLP dalībvalstīm ir iespēja izveidot ekoshēmas, kuru satvarā lauksaimnieki lauksaimniecības platībās piekopj lauksaimniecības prakses, kas var ietvert ainavas elementu vai neproduktīvu platību uzturēšanu un izveidošanu. Tāpat dalībvalstis savos KLP stratēģiskajos plānos var iekļaut arī agrovides un klimata saistības, pie kurām pieder uzlabota ainavas elementu pārvaldība, kas pārsniedz nosacījumu sistēmas 8. LLVS un/vai ekoshēmu prasības. Palīdzēdami īstenot Direktīvu 92/43/EEK un Direktīvu 2009/147/EK, kā arī ES Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam, arī programmas “LIFE” dabas un biodaudzveidības projekti palīdzēs Eiropas lauksaimniecības zemes biodaudzveidību līdz 2030. gadam nostādīt uz atkopšanās ceļa.

- (54) Lauksaimniecībā izmantotu (t. i., par zālājiem un aramzemi izmantotu) nosusināto kūdrāju organisko augšņu⁷⁹ atjaunošana un hidroloģiskā režīma atjaunošana⁸⁰ palīdz būtiski vairot biodaudzveidību, vērā ņemami samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un sagādāt citus vidiskus ieguvumus un tajā pašā laikā veicina lauksaimnieciskās ainavas daudzveidību. Dalībvalstis var izvēlēties no plaša lauksaimniecībā izmantotu nosusināto kūdrāju atjaunošanas pasākumu klāsta, kas sniedzas no aramzemes pārveidošanas ilggadīgos zālajos un ekstensifikācijas pasākumiem, ko papildina mazāk intensīva nosusināšana, līdz pilnīgai hidroloģiskā režīma atjaunošanai, kas paver iespēju nodarboties ar paludikultūru vai ierīkot kūdras veidojošu veģetāciju. Lielākos klimatiskos ieguvumus rada aramzemē veikta atjaunošana un hidroloģiskā režīma atjaunošana, bet nākamajā vietā ir intensīvu zālāju atjaunošana par mitrājiem. Lai lauksaimniecībā izmantotu nosusinātu kūdrāju atjaunošanas mērķrādītāju izpildē dalībvalstīm dotu zināmu elastību, tās drīkst lauksaimniecībā izmantotu nosusinātu kūdrāju atjaunošanas mērķrādītāju izpildē ieskaitīt nosusinātu kūdrāju atjaunošanas pasākumus un hidroloģiskā režīma atjaunošanu kūdras ieguves objektu teritorijās, kā arī – zināmā apmērā – citiem zemes izmantojumiem (tādiem kā mežs) atvēlētu nosusinātu kūdrāju atjaunošanu un hidroloģiskā režīma atjaunošanu.
- (55) Lai nosusināto kūdrāju platību atjaunošana un hidroloģiskā režīma atjaunošana dotu maksimālu labumu biodaudzveidības ziņā, tai būtu jāsniedzas tālāk par to Direktīvas 92/43/EEK I pielikumā uzskaitīto veidu mitrāju dzīvotņu robežām, kas

lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp.).

⁷⁸ Ja lauksaimnieks uzlabotas ekoshēmas satvarā apņemas vismaz 7 % savas aramzemes atvēlēt neproduktīvām platībām vai elementiem, tai skaitā papuvē atstātai zemei, vai ja to minimālā daļa lauku saimniecības līmenī ir vismaz 7 % aramzemes un tajā ietilpst arī uztvērējaugi vai slāpekli piesaistošas kultūras, ko audzē, neizmantojot augu aizsardzības līdzekļus.

⁷⁹ Termins “organiska augsne” ir definēts IPCC 2006. gada vadlīnijās par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem, sagatavojusi Nacionālo siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatu programma, IPCC 2006, Eggleston H.S., Buendia L., Miwa K., Ngara T. and Tanabe K. (eds).

⁸⁰ Hidroloģiskā režīma atjaunošana ir process, kurā nosusinātu augsni pārveido par mitru augsni. IPCC 2014, 1. nodaļa “2013. gada papildinājumā IPCC 2006. gada vadlīnijām par nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem. Mitrāji”, Hiraishi, T., Krug, T., Tanabe, K., Srivastava, N., Baasansuren, J., Fukuda, M. and Troxler, T.G. (eds).

jāatjauno un atkal jāizveido. Datus par organisko augšņu apmēru, kā arī to siltumnīcefekta gāzu emisijām un piesaistījumiem dalībvalstīs monitorē un dara pieejamus ZIZIMM sektora ziņojumos, ko iesniedz UNFCCC kā daļu no nacionālajiem siltumnīcefekta gāzu inventarizācijas pārskatiem. Kūdrājus, kuri atjaunoti vai kuros atjaunots hidroloģiskais režīms, var turpināt produktīvi izmantot alternatīvos veidos. Piemēram, paludikultūra – saimniekošana mitros kūdrājos – var izpausties kā dažādu veidu niedru un dažu veidu koksnes audzēšana, melleņu un dzērveņu audzēšana, sfagnu sūnu audzēšana un noganīšana ar ūdensbifeļiem. Lai šādām praksēm būtu augsta finansiālā un ekoloģiskā vērtība, tām būtu jābalstās uz ilgtspējīgas apsaimniekošanas principiem un jātiecas uzlabot biodaudzveidību. Paludikultūra var nākt par labu arī vairākām sugām, kas Savienībā ir apdraudētas, un turklāt var Savienībā veicināt mitrāju teritoriju un ar tām saistīto sugu populāciju savienotību. Nosusināto kūdrāju atjaunošanas un to hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumiem un iespējamo ienākumu zaudējumu kompensēšanai domātais finansējums var nākt no dažādiem avotiem, pie kuriem pieder izdevumi no Savienības budžeta un Savienības finansēšanas programmām.

- (56) Jaunajā ES Meža stratēģijā 2030. gadam⁸¹ ir uzsvērtā vajadzība atjaunot meža biodaudzveidību. Meži un citas kokaugiem klātas zemes aizņem vairāk nekā 43,5 % ES zemes platības. Biodaudzveidības ziņā bagātas meža ekosistēmas ir neaizsargātas pret klimata pārmaiņām, taču tās ir arī dabisks sabiedrotais, kas palīdz pielāgoties klimata pārmaiņām un ar klimatu saistītiem riskiem un cīnīties pret tiem, arī ar meža oglekļa uzkrājuma un oglekļa piesaistītāja funkcijas palīdzību, un nodrošina daudzus citus svarīgus ekosistēmu pakalpojumus un ieguvumus, piemēram, nodrošina kokmateriālus un koksni, pārtiku un citus nekoksnes produktus, regulē klimatu, stabilizē augsni un kontrolē eroziju, kā arī attīra gaisu un ūdeni.
- (57) Lai visā Savienībā uzlabotu meža ekosistēmu biodaudzveidību, arī platībās, kuras Direktīvas 92/43/EEK darbības jomā ietilpstosu veidu dzīvotnes neaizņem, ir jāievieš atjaunošanas pasākumi. Vienotas meža ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodes, kas ļautu noteikt konkrētus meža ekosistēmu atjaunošanas mērķrādītājus, nav, tāpēc ir lietderīgi noteikt vispārēju pienākumu uzlabot meža ekosistēmu biodaudzveidību un minētā pienākuma izpildi mērīt pēc jau esošiem indikatoriem, tādiem kā stāvoša un guloša atmirusī koksne, nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvars, meža savienotība, parasto meža putnu populāciju indekss⁸² un organiskā oglekļa uzkrājums.
- (58) Lai sasniegtu virsmērķi atjaunot ekosistēmas visās Savienības zemes un jūras teritorijās, attiecībā uz dzīvotnēm un sugām, kas aizsargājamas saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK un Direktīvu 2009/147/EK, un attiecībā uz apputeksnētājiem un saldūdens, urbānajām, lauksaimnieciskajām un meža ekosistēmām izvirzītajiem atjaunošanas mērķrādītājiem un pienākumiem vajadzētu būt savstarpēji papildinošiem un darboties sinerģijā. Viena konkrēta mērķrādītāja sasniegšanai vajadzīgie atjaunošanas pasākumi daudzos gadījumos palīdzēs sasniegt citus mērķrādītājus vai izpildīt citus pienākumus. Tāpēc dalībvalstīm atjaunošanas pasākumi būtu jāplāno stratēģiski, lai maksimalizētu to iedarbīgumu dabas atkopšanās veicināšanā visā Savienībā. Atjaunošanas pasākumi būtu jāplāno tā, lai tie būtu vērsti arī uz klimata pārmaiņu mīkstināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām, kā arī uz dabas katastrofu novēršanu un ietekmes kontroli. To mērķim vajadzētu būt optimizēt ekosistēmu ekoloģiskās, ekonomiskās un

⁸¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Jauna ES Meža stratēģija 2030. gadam" (COM(2021) 572 final).

⁸² Parasto putnu indekss (ES agregētie dati). Produktu datukopas. Eurostat (europa.eu).

sociālās funkcijas, arī to produktivitātes potenciālu, ņemot vērā to devumu attiecīgo reģionu un kopienu ilgtspējīgā attīstībā. Ir svarīgi, lai dalībvalstis sagatavotu detalizētus nacionālos atjaunošanas plānus, kas balstās uz labākajiem pieejamajiem zinātniskajiem pierādījumiem, un lai sabiedrībai tiktu dotas faktiskas iespējas agrīni piedalīties plānu sagatavošanā. Dalībvalstīm būtu jāņem vērā konkrētie apstākļi un vajadzības savā teritorijā, lai plānos reaģētu uz relevantajiem noslogojumiem, apdraudējumiem un biodaudzveidības izzušanas virzītājfaktoriem, un būtu jāsadarbības, lai nodrošinātu atjaunošanu un savienotību pāri robežām.

- (59) Tiecoties nodrošināt sinerģiju starp dažādiem pasākumiem, kas jau tikuši ieviesti un vēl jāievieš, lai Savienībā aizsargātu, saglabātu un atjaunotu dabu, dalībvalstīm nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanā būtu jāņem vērā *Natura 2000* teritorijās izveidotie saglabāšanas pasākumi un prioritārās rīcības plāni, kas sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK un 2009/147/EK, ūdensobjektu laba ekoloģiskā un ķīmiskā stāvokļa sasniegšanai domāti pasākumi, kas iekļauti upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kuri sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 2000/60/EK, jūras stratēģijas, kas paredzētas laba vides stāvokļa sasniegšanai visos Savienības jūras reģionos un sagatavotas saskaņā ar Direktīvu 2008/56/EK, valstu gaisa piesārņojuma ierobežošanas programmas, kas sagatavotas saskaņā ar Direktīvu (ES) 2016/2284, nacionālās biodaudzveidības stratēģijas un rīcības plāni, kas izstrādāti saskaņā ar Biodaudzveidības konvencijas 6. pantu, kā arī saglabāšanas pasākumi, kuri pieņemti saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1380/2013, un tehniskie pasākumi, kuri pieņemti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1241⁸³.
- (60) Lai nodrošinātu saskaņotību starp šīs regulas mērķiem un Direktīvas (ES) 2018/2001⁸⁴, Regulas (ES) 2018/1999⁸⁵ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 98/70/EK⁸⁶ mērķiem, kas attiecas uz atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu, jo īpaši nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanas laikā, dalībvalstīm būtu jāņem vērā atjaunīgās enerģijas projektu potenciāls sniegt devumu dabas atjaunošanas mērķu sasniegšanā.
- (61) Ņemot vērā, cik svarīgi ir divējādās problēmas, kuras saistītas ar biodaudzveidības izzušanu un klimata pārmaiņām, risināt saskanīgi, biodaudzveidības atjaunošanā būtu jāņem vērā atjaunīgo energoresursu apguve (un otrādi). Paziņojumā “REPowerEU:

⁸³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1241 (2019. gada 20. jūnijs) par zvejas resursu saglabāšanu un jūras ekosistēmu aizsardzību ar tehniskiem pasākumiem un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1967/2006, (EK) Nr. 1224/2009 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1380/2013, (ES) 2016/1139, (ES) 2018/973, (ES) 2019/472 un (ES) 2019/1022 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 894/97, (EK) Nr. 850/98, (EK) Nr. 2549/2000, (EK) Nr. 254/2002, (EK) Nr. 812/2004 un (EK) Nr. 2187/2005 (OV L 198, 25.7.2019., 105. lpp.).

⁸⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

⁸⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

⁸⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/70/EK (1998. gada 13. oktobris), kas attiecas uz benzīna un dīzeļdegvielu kvalitāti un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/12/EEK (OV L 350, 28.12.1998., 58. lpp.).

vienota Eiropas rīcība cenas ziņā pieejamākai, drošākai un ilgtspējīgākai enerģijai”⁸⁷ norādīts, ka dalībvalstīm būtu ātri jākartē, jānovērtē un jānodrošina piemērotas zemes un jūras teritorijas, kas pieejamas atjaunīgo energoresursu projektiem proporcionāli to nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, devumam pārskatītā 2030. gada atjaunīgās enerģijas mērķrādītāja sasniegšanā un citiem faktoriem, piemēram, resursu pieejamībai, tīkla infrastruktūrai un ES Biodaudzveidības stratēģijas mērķrādītājiem. Arī Komisijas priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu, Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti un Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti⁸⁸, un Komisijas ieteikums, kā paātrināt atļauju piešķiršanas procedūras atjaunīgas enerģijas projektiem un atvieglot enerģijas pirkuma līgumu slēgšanu⁸⁹, abi pieņemti 2022. gada 18. maijā, paredz apzināt atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgas teritorijas. Tās ir konkrētas vietas uz sauszemes vai jūrā, kas ir īpaši piemērotas tādu staciju uzstādīšanai, kurās enerģiju ražo no atjaunīgiem energoresursiem, izņemot biomasas sadedzināšanas stacijas, un kurās, ņemot vērā izvēlētas teritorijas īpatnības, nav paredzams, ka konkrēta veida atjaunīgās enerģijas ražošanas izvēršanai būs būtiska ietekme uz vidi. Dalībvalstīm prioritāte būtu jāpiešķir mākslīgām un būvētām platībām, piemēram, jumtiem, transporta infrastruktūras teritorijām, stāvvietām, atkritumu apsaimniekošanas objektiem, rūpnieciskiem objektiem, raktuvēm, mākslīgiem iekšzemes ūdensobjektiem, ezeriem vai ūdenskrātuvēm un attiecīgā gadījumā komunālo notekūdeņu attīrīšanas objektiem, kā arī degradētai zemei, kas nav izmantojama lauksaimniecībā. Izraugoties atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgas teritorijas, dalībvalstīm būtu jāvairās no aizsargājamajām teritorijām un jārēķinās ar saviem nacionālajiem dabas atjaunošanas plāniem. Dalībvalstīm nacionālo atjaunošanas plānu izstrāde būtu jākoordinē ar atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgu teritoriju izraudzīšanos. Dabas atjaunošanas plānu sagatavošanas laikā dalībvalstīm būtu jānodrošina sinerģija ar atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgām teritorijām, kuras jau izraudzītas, un būtu jānodrošina, ka atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgu teritoriju funkcionēšana, arī Direktīvā (ES) 2018/2001 paredzētās atļauju piešķiršanas procedūras, kas piemērojamas atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgās teritorijās, netiek mainītas.

- (62) Lai nodrošinātu sinerģiju ar dalībvalstīs jau plānotiem vai ieviesti atjaunošanas pasākumiem, minētie atjaunošanas pasākumi būtu jāatzīst un jāņem vērā nacionālajos atjaunošanas plānos. Ņemot vērā IPCC 2022. gada ziņojumā norādīto steidzamo vajadzību rīkoties, lai atjaunotu degradētas ekosistēmas, dalībvalstīm minētie pasākumi būtu jāīsteno līdztekus atjaunošanas plānu sagatavošanai.

⁸⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “REPowerEU: Vienota Eiropas rīcība cenas ziņā pieejamākai, drošākai un ilgtspējīgākai enerģijai” (COM(2022) 108 final).

⁸⁸ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu, Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti un Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti (COM(2022) 222 final).

⁸⁹ Komisijas ieteikums, kā paātrināt atļauju piešķiršanas procedūras atjaunīgas enerģijas projektiem un atvieglot enerģijas pirkuma līgumu slēgšanu (C(2022) 3219 final).

- (63) Turklāt nacionālajos atjaunošanas plānos būtu jāņem vērā ekosistēmu stāvokļa novērtēšanai, atjaunošanas pasākumu apzināšanai un ieviešanai un monitoringa vajadzībām relevantu pētniecības projektu rezultāti.
- (64) Ir lietderīgi ņemt vērā īpašo situāciju Savienības tālākajos reģionos, kas uzskaitīti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 349. pantā, kurā paredzēti īpaši minēto reģionu atbalstam domāti pasākumi. Kā paredzēts ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam, tālāko reģionu ekosistēmu aizsardzībai un atjaunošanai būtu jāvelta īpaša vērība, jo tās ir biodaudzveidības ziņā sevišķi augstvērtīgas.
- (65) Eiropas Vides aģentūrai (EVA) būtu dalībvalstīm jāpalīdz sagatavot nacionālos atjaunošanas plānus, kā arī monitorēt atjaunošanas mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē panākto progresu. Komisijai būtu jānovērtē, vai nacionālie atjaunošanas plāni ir minēto mērķrādītāju sasniegšanai un pienākumu izpildei piemēroti.
- (66) Komisijas 2020. gada ziņojums par dabas stāvokli liecina, ka liela daļa informācijas, ko dalībvalstis ziņo saskaņā ar Padomes Direktīvas 92/43/EEK⁹⁰ 17. pantu un Direktīvas 2009/147/EK 12. pantu, jo īpaši par tajās aizsargājamo dzīvotņu un sugu saglabāšanās stāvokli un tendencēm, ir iegūta no daļējiem apsekojumiem vai balstās tikai uz ekspertu slēdzienu. Minētais ziņojums liecina arī par to, ka vairāku saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK aizsargājamo veidu dzīvotņu un sugu stāvoklis joprojām nav zināms. Lai sagatavotu stabilus un zinātnē balstītus nacionālos atjaunošanas plānus, šie zināšanu robi ir jāaizpilda un jāveic investīcijas monitoringā un uzraudzībā. Lai uzlabotu dažādu monitoringa metožu savlaicīgumu, rezultativitāti un saskanību, monitoringā un uzraudzībā būtu pēc iespējas optimālāk jāizmanto Savienības finansēto pētniecības un inovācijas projektu rezultāti, jaunas tehnoloģijas, piemēram, *in situ* monitoringi un tālīzpēte, kas izmanto saskaņā ar Savienības kosmosa programmu nodrošinātos kosmosa datus un pakalpojumus (*EGNOS/Galileo* un *Copernicus*). Atjaunošanas mērķrādītāju īstenošanu atbalstīs ES misijas “Mūsu okeāna un ūdeņu atjaunošana”, “Pielāgošanās klimata pārmaiņām” un “Augsnes kurss Eiropai”⁹¹.
- (67) Lai monitorētu nacionālo atjaunošanas plānu īstenošanā panākto progresu, ieviestos atjaunošanas pasākumus, teritorijas, uz kurām atjaunošanas pasākumi attiecas, un upju nepārtrauktības šķēršļu inventarizācijas datus, būtu jāievieš sistēma, kas dalībvalstīm prasa izveidot, atjaunināt un darīt pieejamus relevantos datus par šāda monitoringa rezultātiem. Lai elektroniski ziņotu datus Komisijai, būtu jāizmanto EVA sistēma *ReportNet* un būtu jācenšas pēc iespējas mazināt visu subjektu administratīvo slogu. Lai nodrošinātu atbilstošu infrastruktūru, kas izmantojama publiskai piekļuvei datiem un datu ziņošanai un kopīgošanai starp publiskā sektora iestādēm, dalībvalstīm attiecīgā gadījumā datu specifikācijas būtu jābalsta uz tām specifikācijām, kas minētas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2003/4/EK⁹², Eiropas Parlamenta un

⁹⁰ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

⁹¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas misijām (COM(2021) 609 final).

⁹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/4/EK (2003. gada 28. janvāris) par vides informācijas pieejamību sabiedrībai un par Padomes Direktīvas 90/313/EEK atcelšanu (OV L 41, 14.2.2003., 26. lpp.).

Padomes Direktīvā 2007/2/EK⁹³ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2019/1024⁹⁴.

- (68) Lai nodrošinātu šīs regulas rezultātīvu īstenošanu, Komisijai pēc pieprasījuma būtu jāpalīdz dalībvalstīm ar tehniskā atbalsta instrumentu⁹⁵, kas sniedz īpaši pielāgotu tehnisko atbalstu reformu izstrādē un īstenošanā. Tehniskais atbalsts ietver, piemēram, administratīvās spējas stiprināšanu, tiesisko regulējumu saskaņošanu un relevanto paraugpraksi kopīgošanu.
- (69) Par progresu, ko dalībvalstis panākušas šajā regulā noteikto atjaunošanas mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē, Komisijai būtu jāziņo, pamatojoties uz Savienības mēroga progresa ziņojumiem, kurus sagatavojuši EVA, kā arī citu analīzi un ziņojumiem, ko dalībvalstis darījušas pieejamus relevantajās rīcībpolitikas jomās, tādās kā dabas, jūras un ūdens resursu rīcībpolitika.
- (70) Lai nodrošinātu šajā regulā noteikto mērķrādītāju sasniegšanu un pienākumu izpildi, ir ārkārtīgi svarīgi, lai atjaunošanā tiktu veiktas pienācīgas privātās un publiskās investīcijas, tālab dalībvalstīm savā valsts budžetā būtu jāintegrē biodaudzveidības mērķu sasniegšanai domāti izdevumi, arī tādi, kuri saistīti ar alternatīvajām un pārkārtošanās izmaksām, kas izriet no nacionālo atjaunošanas plānu īstenošanas, un jāatspoguļo, kā tiek izmantots Savienības finansējums. Kas attiecas uz Savienības finansējumu, izdevumi no Savienības budžeta un Savienības finansēšanas programmām, tādām kā Vides un klimata pasākumu programma (“LIFE”)⁹⁶, Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds (EJZAF)⁹⁷, Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA)⁹⁸, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF), Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Kohēzijas fonds⁹⁹ un Taisnīgas pārkārtošanās fonds¹⁰⁰, kā arī Savienības pētniecības un inovācijas pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa”¹⁰¹, palīdz sasniegt biodaudzveidības mērķus saskaņā ar ieceri biodaudzveidības mērķiem 2024. gadā novirzīt 7,5 % un 2026. un 2027. gadā 10 % no

⁹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

⁹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1024 (2019. gada 20. jūnijs) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (OV L 172, 26.6.2019., 56. lpp.).

⁹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/240 (2021. gada 10. februāris), ar ko izveido tehniskā atbalsta instrumentu (OV L 57, 18.2.2021., 1. lpp.).

⁹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/783 (2021. gada 29. aprīlis), ar ko izveido vides un klimata pasākumu programmu (*LIFE*) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1293/2013 (OV L 172, 17.5.2021., 53. lpp.).

⁹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1139 (2021. gada 7. jūlijs), ar ko izveido Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un groza Regulu (ES) 2017/1004 (OV L 247, 13.7.2021., 1. lpp.).

⁹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/2220 (2020. gada 23. decembris), ar ko nosaka dažus pārejas noteikumus atbalstam no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) 2021. un 2022. gadā un ar ko attiecībā uz līdzekļiem un piemērošanu 2021. un 2022. gadā groza Regulas (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 un (ES) Nr. 1307/2013, un attiecībā uz līdzekļiem un šāda atbalsta sadalījumu 2021. un 2022. gadā groza Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (OV L 437, 28.12.2020., 1. lpp.).

⁹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1058 (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu (OV L 231, 30.6.2021., 60. lpp.).

¹⁰⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1056 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu (OV L 231, 30.6.2021., 1. lpp.).

¹⁰¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/695 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulas (ES) Nr. 1290/2013 un (ES) Nr. 1291/2013 (OV L 170, 12.5.2021., 1. lpp.).

2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas gada līdzekļiem¹⁰². Vēl viens biodaudzveidības un ekosistēmu aizsardzības un atjaunošanas finansējuma avots ir Atvēršanas un noturības mehānisms (ANM)¹⁰³. Programmas “LIFE” kontekstā īpaša vērība būtu jāvelta tam, lai stratēģiskie dabas projekti tiktu pienācīgi izmantoti par īpašu instrumentu, kas varētu lietot šīs regulas īstenošanā, pieejamos finanšu resursus tajā integrējot rezultatīvi un efektīvi.

- (71) Privātā finansējuma stimulēšanas vajadzībām ir pieejamas vairākas ES, nacionālas un privātas iniciatīvas, piemēram, programma *InvestEU*¹⁰⁴, kas paver iespējas mobilizēt publisko un privāto finansējumu, lai cita starpā atbalstītu dabas un biodaudzveidības uzlabošanu ar zaļās un zilās infrastruktūras projektu palīdzību un oglekļa saistīgu lauksaimniecību kā zaļās uzņēmējdarbības modeli¹⁰⁵.
- (72) Taisnīga un visu sabiedrību ietveroša pieeja nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošanā un īstenošanā dalībvalstīm būtu jāveicina, paredzot sabiedrības līdzdalības procesus un respektējot vietējo kopienu un ieinteresēto personu vajadzības.
- (73) Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2115¹⁰⁶ ar KLP stratēģiskajiem plāniem ir iecerēts veicināt to valsts ilgtermiņa mērķrādītāju sasniegšanu, kas izklāstīti minētās regulas XIII pielikumā uzskaitītajos tiesību aktos vai no tiem izriet, un panākt saskaņu ar minētajiem mērķrādītājiem. Kad Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/2115 159. pantu līdz 2025. gada 31. decembrim izskata minētās regulas XIII pielikumā iekļauto sarakstu, šī regula par dabas atjaunošanu būtu jāņem vērā.
- (74) Saskaņā ar apņemšanos, kas pausta 8. vides rīcības programmā laikposmam līdz 2030. gadam¹⁰⁷, dalībvalstīm būtu pakāpeniski jāatsakās no videi kaitīgām subsīdijām valsts līmenī, pēc iespējas labāk izmantojot tirgus instrumentus un zaļās budžeta plānošanas instrumentus, arī tos, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu sociāli taisnīgu pārkārtošanos, un palīdzot uzņēmumiem un citām ieinteresētajām personām izstrādāt standartizētas dabas kapitāla uzskaites prakses.
- (75) Lai nodrošinātu vajadzīgo šīs regulas pielāgošanu, būtu saskaņā ar LESD 290. pantu Komisijai jādeleģē pilnvaras pieņemt aktus attiecībā uz I–VII pielikuma grozījumiem, kas izdarāmi, lai pielāgotu dzīvotņu grupas, atjauninātu informāciju par parasto lauku putnu populāciju indeksu, kā arī lai lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidības indikatoru sarakstu, meža ekosistēmu biodaudzveidības indikatoru sarakstu un jūras organismu sugu sarakstu pielāgotu jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem un pielāgotu atjaunošanas pasākumu piemēru sarakstu. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī,

¹⁰² Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L 433I, 22.12.2020., 11. lpp.).

¹⁰³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atvēršanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

¹⁰⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu *InvestEU* un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30. lpp.).

¹⁰⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Ilgtspējīgi oglekļa aprites cikli” (COM(2021) 800 final).

¹⁰⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013.

¹⁰⁷ [Ievietot atsauci uz 8. VRP, kad tā būs publicēta].

un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu⁵². Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

- (76) Lai nodrošinātu vienādus šīs regulas īstenošanas nosacījumus, būtu Komisijai jāpiešķir īstenošanas pilnvaras konkrētāzēt apputeksnētāju monitoringa metodi, konkrētāzēt šīs regulas IV pielikumā uzskaitīto lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoru un šīs regulas VI pielikumā uzskaitīto meža ekosistēmu indikatoru monitoringa metodes, izstrādāt apputeksnētāju, šīs regulas IV pielikumā uzskaitīto lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoru un šīs regulas VI pielikumā uzskaitīto meža ekosistēmu indikatoru apmierinošu līmeņu noteikšanas satvaru, noteikt nacionālo atjaunošanas plānu vienotu formātu, noteikt formātu, struktūru un detalizētu kārtību, kādā Komisijai elektroniski ziņo datus un informāciju. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011¹⁰⁸.
- (77) Komisijai šī regula būtu jāizvērtē. Atbilstīgi Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 22. punktam minētajam izvērtējumam būtu jābalstās uz pieciem kritērijiem, proti, efektivitāte, lietderība, relevantums, saskaņotība un ES pievienotā vērtība, un tam būtu jāzagādā iespējamo turpmāko pasākumu ietekmes novērtējumu pamats. Turklāt Komisijai būtu jāizvērtē vajadzība noteikt papildu atjaunošanas mērķrādītājus, kas balstītos uz kopīgām 4. un 5. panta neaptvertu ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodēm un ņemtu vērā jaunākos zinātniskos pierādījumus.
- (78) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tās mēroga vai iedarbības dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

I NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets

1. Šī regula nosaka noteikumus, kas palīdz

¹⁰⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

- (a) ekosistēmu atjaunošanas ceļā panākt pastāvīgu un noturīgu biodaudzveidīgas un izturētspējīgas dabas ilgtermiņa atkopšanos Savienības zemes un jūras teritorijās;
 - (b) sasniegt Savienības virsmērķus, kas nosprausti attiecībā uz klimata pārmaiņu mīkstināšanu un pielāgošanos klimata pārmaiņām;
 - (c) izpildīt Savienības starptautiskās saistības.
2. Šī regula izveido satvaru, kādā dalībvalstis bez kavēšanās ievieš iedarbīgus platībbalstītus atjaunošanas pasākumus, kuri, kopā ņemot, līdz 2030. gadam aptver vismaz 20 % Savienības zemes un jūras teritoriju un līdz 2050. gadam – visas ekosistēmas, kurām vajadzīga atjaunošana.

2. pants

Ģeogrāfiskais tvērums

Šo regulu piemēro 4.–10. pantā minētajām ekosistēmām

- (a) dalībvalstu teritorijā;
- (b) ūdeņos, jūras dibenā un tā dzīlēs, kas atrodas jūras virzienā no bāzes līnijas, no kuras mēra teritoriālo ūdeņu platumu, un sniedzas līdz vistālākajam punktam apgabalā, kurā dalībvalsts īsteno suverēnās tiesības, saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada Jūras tiesību konvenciju.

3. pants

Definīcijas

Piemēro šādas definīcijas:

- (1) “ekosistēma” ir dinamisks augu, dzīvnieku un mikroorganismu sabiedrību un to nedzīvās vides komplekss, kurš mijiedarbojas kā funkcionāla vienība un kurā ietilpst konkrētu veidu dzīvotnes, sugu dzīvotnes un sugu populācijas;
- (2) “sugas dzīvotne” ir vide, kuru nosaka konkrēti abiotiski un biotiski faktori un kurā sugas īpatņi dzīvo kādā no bioloģiskā cikla posmiem;
- (3) “atjaunošana” ir process, kura gaitā aktīvi vai pasīvi palīdz ekosistēmai atkopties laba stāvokļa virzienā vai līdz labam stāvoklim, konkrēta veida dzīvotnēm – līdz vislabākajam sasniedzamajam stāvoklim un līdz labvēlīgai atsaucēs platībai, sugas dzīvotnei – līdz pietiekamai kvalitātei un kvantitātei vai sugas populācijai – līdz apmierinošam līmenim un kurš nodar par biodaudzveidības un ekosistēmas izturētspējas saglabāšanas vai uzlabošanas līdzekli;
- (4) “labs stāvoklis” ir stāvoklis, kurā ekosistēmas galvenie raksturlielumi, proti, tās fizikālais, ķīmiskais, sastāva, strukturālais un funkcionālais stāvoklis, un tās sauszemes vai jūras ainavas raksturlielumi uzrāda augsta līmeņa ekoloģisko integritāti, stabilitāti un izturētspēju, kas vajadzīga, lai garantētu tās ilgtermiņa uzturēšanu;

- (5) “labvēlīga atsauces platība” ir konkrēta veida dzīvotņu kopējā platība, kas noteiktā bioģeogrāfiskajā reģionā vai jūras reģionā, valsts līmenī ņemot, tiek uzskatīta par minimumu, kāds vajadzīgs, lai nodrošinātu konkrēta veida dzīvotņu un to sugu ilgtermiņa dzīvotspēju, kā arī visas būtiskās ekoloģiskās variācijas dabiskajā areālā; šo platību veido konkrēta veida dzīvotņu platība un – ja minētā platība nav pietiekama – platība, kas vajadzīga konkrēta veida dzīvotņu atkalizveidošanai;
- (6) “pietiekama dzīvotnes kvalitāte” ir sugas dzīvotnes kvalitāte, kas dod iespēju sugas ekoloģiskās prasības jebkurā tās bioloģiskā cikla posmā apmierināt tā, lai suga dabiskajā areālā ilgtermiņā pašuzturētos kā dzīvotspējīga savas dzīvotnes daļa;
- (7) “pietiekama dzīvotnes kvantitāte” ir sugas dzīvotnes kvantitāte, kas dod iespēju sugas ekoloģiskās prasības jebkurā tās bioloģiskā cikla posmā apmierināt tā, lai suga dabiskajā areālā ilgtermiņā pašuzturētos kā dzīvotspējīga savas dzīvotnes daļa;
- (8) “apputeksnētājs” ir savvaļas dzīvnieks, kas ziedputekšņus no auga putekšņīcas pārnes uz auga drīksnu, lai augs varētu apaugļoties un ražot sēklas;
- (9) “apputeksnētāju populāciju sarūkšana” ir apputeksnētāju skaitliskuma, daudzveidības vai abu minēto raksturlielumu samazināšanās;
- (10) “vietēja administratīvā vienība” jeb “*LAU*” ir saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1059/2003¹⁰⁹ 4. pantu izveidota dalībvalsts administratīvā iedalījuma vienība, kas ir zemāka līmeņa vienība nekā province, reģions vai pavalsts;
- (11) “pilsētas” ir *LAU*, kurās vismaz 50 % iedzīvotāju dzīvo vienā vai vairākos urbānajos centros, ko mēra pēc urbanizācijas pakāpes, kuru nosaka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1059/2003 4.b panta 3. punkta a) apakšpunktu;
- (12) “mazpilsētas un piepilsētas” ir *LAU*, kurās mazāk nekā 50 % iedzīvotāju dzīvo urbānajā centrā, bet vismaz 50 % iedzīvotāju dzīvo urbānajā klasterī, ko mēra pēc urbanizācijas pakāpes, kuru nosaka saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1059/2003 4.b panta 3. punkta a) apakšpunktu;
- (13) “pilsētu zaļā zona” ir visas pilsētu zaļās teritorijas, platlapju meži, skujkoku meži, jauktie meži, dabiskie zālāji, purvi un virsāji, ar kokaugiem vai krūmiem aizaugošas un skrajas veģetācijas klātas teritorijas, kas sastopamas pilsētās vai mazpilsētās un piepilsētās; to aprēķina pēc datiem, kurus nodrošina *Copernicus* zemes monitoringa pakalpojums, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/696¹¹⁰;
- (14) “pilsētu koku vainagu projektīvais segums” ir koku seguma kopējā platība pilsētās un mazpilsētās un piepilsētās, ko aprēķina pēc koku seguma blīvuma datiem, kurus nodrošina *Copernicus* zemes monitoringa pakalpojums, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/696;

¹⁰⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1059/2003 (2003. gada 26. maijs) par kopējas statistiski teritoriālo vienību klasifikācijas (*NUTS*) izveidi (OV L 154, 21.6.2003., 1. lpp.).

¹¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/696 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido Savienības kosmosa programmu un Eiropas Savienības Kosmosa programmas aģentūru un atceļ Regulas (ES) Nr. 912/2010, (ES) Nr. 1285/2013 un (ES) Nr. 377/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES (OV L 170, 12.5.2021., 69. lpp.).

- (15) “atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīga teritorija” ir atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīga teritorija, kas definēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001¹¹¹ 2. panta 9a) punktā.

II NODAĻA

ATJAUNOŠANAS MĒRĶRĀDĪTĀJI UN PIENĀKUMI

4. pants

Sauszemes, piekrastes un saldūdens ekosistēmu atjaunošana

1. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai līdz labam stāvoklim uzlabotu I pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu teritorijas, kuru stāvoklis nav labs. Šādus pasākumus līdz 2030. gadam ievieš vismaz 30 %, līdz 2040. gadam – vismaz 60 % un līdz 2050. gadam – vismaz 90 % no katras I pielikumā uzskaitītās konkrēto veidu dzīvotņu grupas platības, kuras stāvoklis nav labs un kura kvantitatīvi noteikta 12. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā.
2. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai I pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotnes atkalizveidotu teritorijās, kuras minēto veidu dzīvotnes neaizņem. Šādus pasākumus līdz 2030. gadam ievieš teritorijās, kas veido vismaz 30 % no kopējā papildu virsmas laukuma, kāds vajadzīgs, lai sasniegtu katras I pielikumā uzskaitītās konkrēto veidu dzīvotņu grupas kopējo labvēlīgo atsauces platību, kura kvantitatīvi noteikta 12. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā, līdz 2040. gadam – vismaz 60 % no minētā virsmas laukuma un līdz 2050. gadam – 100 % no minētā virsmas laukuma.
3. Attiecībā uz Direktīvas 92/43/EEK II, IV un V pielikumā uzskaitīto sugu sauszemes, piekrastes un saldūdens dzīvotnēm un Direktīvas 2009/147/EK aptverto savvaļas putnu sauszemes, piekrastes un saldūdens dzīvotnēm dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai uzlabotu minēto dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti, arī tās atkalizveidojot, un lai uzlabotu savienotību, līdz ir sasniegta pietiekama minēto dzīvotņu kvalitāte un kvantitāte.
4. Saskaņā ar šā panta 1., 2. un 3. punktu veicamajiem atjaunošanas pasākumiem vispiemērotāko teritoriju noteikšana balstās uz labākajām pieejamajām zināšanām un jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem par I pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu stāvokli, ko mēra pēc struktūras un funkcijām, kuras vajadzīgas to ilgtermiņa uzturēšanai, arī pēc dzīvotnēm raksturīgajām sugām, kā norādīts Direktīvas 92/43/EEK 1. panta e) punktā, un par šā panta 3. punktā minēto sugu dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti. Teritorijas, kurās I pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu stāvoklis nav zināms, uzskata par tādām, kuru stāvoklis nav labs.

¹¹¹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu, Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti un Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti (COM(2022) 222 final).

5. Šā panta 1. un 2. punktā minētajos atjaunošanas pasākumos rēķinās ar vajadzību uzlabot I pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu savienotību un ņem vērā to 3. punktā minēto sugu ekoloģiskās prasības, kas minēto veidu dzīvotnēs sastopamas.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka teritorijās, uz kurām attiecas 1., 2. un 3. punktam atbilstoši atjaunošanas pasākumi, I pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu stāvoklis pastāvīgi uzlabojas, līdz ir sasniegts labs stāvoklis, un 3. punktā minēto sugu dzīvotņu kvalitāte pastāvīgi uzlabojas, līdz ir sasniegta pietiekama minēto dzīvotņu kvalitāte. Dalībvalstis nodrošina, ka teritorijas, kurās ir sasniegts labs stāvoklis un kurās ir sasniegta pietiekama sugas dzīvotņu kvalitāte, nenoplicinās.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka teritorijas, kurās sastopamas I pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotnes, nenoplicinās.
8. Šā panta 6. un 7. punktā noteikto pienākumu neizpilde ārpus *Natura 2000* teritorijām ir pamatota, ja tās iemesls ir
 - (a) nepārvarama vara,
 - (b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas, vai
 - (c) sevišķi svarīgu sabiedrības interešu projekts, kuram nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi, ko nosaka katrā gadījumā atsevišķi.
9. Šā panta 6. un 7. punktā noteikto pienākumu neizpilde *Natura 2000* teritorijās ir pamatota, ja tās iemesls ir
 - (a) nepārvarama vara,
 - (b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas, vai
 - (c) plāns vai projekts, kas atļauts saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktu.
10. Dalībvalstis nodrošina
 - (a) attiecībā uz I pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotnēm – to, ka labā stāvoklī esošā dzīvotnes platība palielinās, līdz vismaz 90 % ir labā stāvoklī un līdz katra veida dzīvotnes katrā biogeogrāfiskajā reģionā, kas atrodas dalībvalsts teritorijā, ir sasniegušas labvēlīgu atsaucē platību;
 - (b) augšupēju tendenci virzībā uz Direktīvas 92/43/EEK II, IV un V pielikumā minēto sugu un Direktīvas 2009/147/EK aptverto sugu sauszemes, piekrastes un saldūdens dzīvotņu pietiekamu kvalitāti un kvantitāti.

5. pants

Jūras ekosistēmu atjaunošana

1. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai līdz labam stāvoklim uzlabotu II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu teritorijas, kuru stāvoklis nav labs. Šādus pasākumus līdz 2030. gadam ievieš vismaz 30 %, līdz 2040. gadam – vismaz 60 % un līdz 2050. gadam – vismaz 90 % no katras II pielikumā uzskaitītās konkrēto veidu dzīvotņu grupas platības, kuras stāvoklis nav labs un kura kvantitatīvi noteikta 12. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā.
2. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotnes atkalizveidotu teritorijās, kuras minēto veidu dzīvotnes neaizņem. Šādus pasākumus līdz 2030. gadam ievieš teritorijās, kas veido vismaz 30 % no kopējā papildu virsmas laukuma, kāds vajadzīgs, lai sasniegtu katras konkrēto veidu

dzīvotņu grupas kopējo labvēlīgo atsauces platību, kura kvantitatīvi noteikta 12. pantā minētajā nacionālajā atjaunošanas plānā, līdz 2040. gadam – vismaz 60 % no minētā virsmas laukuma un līdz 2050. gadam – 100 % no minētā virsmas laukuma.

3. Attiecībā uz šīs regulas III pielikumā un Direktīvas 92/43/EEK II, IV un V pielikumā uzskaitīto sugu jūras dzīvotnēm un Direktīvas 2009/147/EK aptverto savvaļas putnu jūras dzīvotnēm dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai uzlabotu minēto dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti, arī tās atkalizveidojot, un lai uzlabotu savienotību, līdz ir sasniegta pietiekama minēto dzīvotņu kvalitāte un kvantitāte.
4. Saskaņā ar 1., 2. un 3. punktu veicamajiem atjaunošanas pasākumiem vispiemērotāko teritoriju noteikšana balstās uz labākajām pieejamajām zināšanām un jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem par II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu stāvokli, ko mēra pēc struktūras un funkcijām, kuras vajadzīgas to ilgtermiņa uzturēšanai, arī pēc dzīvotnēm raksturīgajām sugām, kā norādīts Direktīvas 92/43/EEK 1. panta e) punktā, un par šā panta 3. punktā minēto sugu dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti. Teritorijas, kurās II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu stāvoklis nav zināms, uzskata par tādām, kurās to stāvoklis nav labs.
5. Šā panta 1. un 2. punktā minētajos atjaunošanas pasākumos rēķinās ar vajadzību uzlabot II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu savienotību un ņem vērā to 3. punktā minēto sugu ekoloģiskās prasības, kas minēto veidu dzīvotnēs sastopamas.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka platībās, uz kurām attiecas 1., 2. un 3. punktam atbilstoši atjaunošanas pasākumi, II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu stāvoklis pastāvīgi uzlabojas, līdz ir sasniegts labs stāvoklis, un 3. punktā minēto sugu dzīvotņu kvalitāte pastāvīgi uzlabojas, līdz ir sasniegta pietiekama minēto dzīvotņu kvalitāte. Dalībvalstis nodrošina, ka teritorijas, kurās ir sasniegts labs stāvoklis un kurās ir sasniegta pietiekama sugas dzīvotņu kvalitāte, nenoplicinās.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka teritorijas, kurās sastopamas II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotnes, nenoplicinās.
8. Šā panta 6. un 7. punktā noteikto pienākumu neizpilde ārpus *Natura 2000* teritorijām ir pamatota, ja tās iemesls ir
 - (a) nepārvarama vara,
 - (b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas, vai
 - (c) sevišķi svarīgu sabiedrības interešu projekts, kuram nav pieejami mazāk kaitējoši alternatīvi risinājumi, ko nosaka katrā gadījumā atsevišķi.
9. Šā panta 6. un 7. punktā noteikto pienākumu neizpilde *Natura 2000* teritorijās ir pamatota, ja tās iemesls ir
 - (a) nepārvarama vara,
 - (b) nenovēršamas dzīvotņu pārveides, ko tieši izraisa klimata pārmaiņas, vai
 - (c) plāns vai projekts, kas atļauts saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktu.
10. Dalībvalstis nodrošina
 - (a) attiecībā uz II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotnēm – to, ka labā stāvoklī esošā dzīvotnes platība palielinās, līdz vismaz 90 % ir labā stāvoklī un līdz katra

veida dzīvotnes katrā bioģeogrāfiskajā reģionā, kas atrodas dalībvalsts teritorijā, ir sasniegušas labvēlīgu atsaucis platību;

- (b) pozitīvu tendenci virzībā uz šīs regulas III pielikumā un Direktīvas 92/43/EEK II, IV un V pielikumā minēto sugu un Direktīvas 2009/147/EK aptverto sugu jūras dzīvotņu pietiekamu kvalitāti un kvantitāti.

6. pants

Urbāno ekosistēmu atjaunošana

1. Dalībvalstis līdz 2030. gadam nodrošina, ka pilsētu zaļā zona un pilsētu koku vainagu projektīvais segums visās pilsētās un mazpilsētās un piepilsētās neuzrāda neto zudumu salīdzinājumā ar 2021. gadu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka pilsētu zaļās zonas kopējā platība valstī pilsētās un mazpilsētās un piepilsētās līdz 2040. gadam palielinās vismaz par 3 % un līdz 2050. gadam – vismaz par 5 % no pilsētu un mazpilsētu un piepilsētu kopējās platības 2021. gadā. Turklāt dalībvalstis nodrošina
 - (a) līdz 2050. gadam – pilsētu koku vainagu projektīvo segumu vismaz 10 % apmērā visās pilsētās un mazpilsētās un piepilsētās;
 - (b) tādas pilsētu zaļās zonas neto pieaugumu, kas integrēta esošās un jaunās ēkās un infrastruktūras attīstībā, arī renovācijas un atjaunošanas gaitā, visās pilsētās un mazpilsētās un piepilsētās.

7. pants

Upju dabiskās savienotības un saistīto palieņu dabisko funkciju atjaunošana

1. Dalībvalstis sagatavo virszemes ūdeņu gareniskās un sāniskās savienotības šķēršļu uzskaitījumu un identificē šķēršļus, kuri jālikvidē, lai palīdzētu sasniegt šīs regulas 4. pantā noteiktos atjaunošanas mērķrādītājus un mērķi līdz 2030. gadam Savienībā atjaunot brīvi plūstošas upes vismaz 25 000 km garumā, neskarot Direktīvu 2000/60/EK, jo īpaši tās 4. panta 3. punktu, 4. panta 5. punktu un 4. panta 7. punktu, un Regulu (ES) Nr. 2013/1315, jo īpaši tās 15. pantu.
2. Virszemes ūdeņu gareniskās un sāniskās savienotības šķēršļus, kas identificēti saskaņā ar šā panta 1. punktu, dalībvalstis likvidē saskaņā ar šķēršļu likvidēšanas plānu, kurš minēts 12. panta 2. punkta f) apakšpunktā. Kad dalībvalstis likvidē šķēršļus, tās visupirms aizvāc novecojušus šķēršļus, kas atjaunīgās enerģijas ražošanai, iekšzemes kuģošanai, ūdensapgādei vai citiem mērķiem vairs nav vajadzīgi.
3. Papildus 2. punktā minēto šķēršļu likvidēšanai dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai uzlabotu saistīto palieņu dabiskās funkcijas.

8. pants

Apputeksnētāju populāciju atjaunošana

1. Dalībvalstis līdz 2030. gadam apvērš apputeksnētāju populāciju sarukšanas tendenci un pēc tam sasniedz apputeksnētāju populāciju augšupēju tendenci, ko pēc

2030. gada mēra reizi trīs gados, līdz ir sasniegts apmierinošs līmenis, kāds noteikts saskaņā ar 11. panta 3. punktu.

2. Komisija pieņem īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka apputeksnētāju populāciju monitoringa metodi. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 21. panta 2. punktā.
3. Šā panta 2. punktā minētā metode nodrošina standartizētu pieeju tam, kā ik gadus vācami dati par apputeksnētāju sugu skaitliskumu un daudzveidību un novērtējamas apputeksnētāju populāciju tendences.

9. pants

Lauksaimniecisko ekosistēmu atjaunošana

1. Papildus teritorijām, uz kurām attiecas 4. panta 1., 2. un 3. punktam atbilstoši atjaunošanas pasākumi, dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai uzlabotu lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidību.
2. Dalībvalstis panāk, ka valsts līmenī katrs no tālāk minētajiem lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoriem, kas konkretizēti IV pielikumā, uzrāda augšupēju tendenci, ko mēra laikā no šīs regulas spēkā stāšanās dienas līdz 2030. gada 31. decembrim un pēc tam reizi trīs gados, līdz ir sasniegts apmierinošs līmenis, kāds noteikts saskaņā ar 11. panta 3. punktu:
 - (a) zālāju tauriņu indekss;
 - (b) organiskā oglekļa uzkrājums aramzemes minerālaugsnēs;
 - (c) tādas lauksaimniecības zemes īpatsvars, kurā ir ļoti daudzveidīgi ainavas elementi.
3. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, ar ko nodrošina, ka parasto lauku putnu populāciju indekss, kurš balstās uz V pielikumā nosauktajām sugām un kura [datumā] [*PB ieraksta datumu, kas apzīmē tā mēneša pirmo dienu, kas ir 12 mēnešus pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas*] indeksētā vērtība ir vienāda ar 100, valsts mērogā sasniedz šādus līmeņus:
 - (a) šīs regulas V pielikumā uzskaitītajās dalībvalstīs, kurās lauku putnu populācijas vēsturiski ir vairāk noplicinātas, – līdz 2030. gadam 110, līdz 2040. gadam 120 un līdz 2050. gadam 130;
 - (b) šīs regulas IV pielikumā uzskaitītajās dalībvalstīs, kurās lauku putnu populācijas vēsturiski ir mazāk noplicinātas, – līdz 2030. gadam 105, līdz 2040. gadam 110 un līdz 2050. gadam 115.
4. Dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus organiskās augsnēs, kas ir lauksaimnieciski izmantoti nosusināti kūdrāji. Minētos pasākumus ievieš šādi:
 - (a) līdz 2030. gadam – vismaz 30 % šādu platību, no kurām vismaz ceturtajā daļā atjauno hidroloģisko režīmu;
 - (b) līdz 2040. gadam – vismaz 50 % šādu platību, no kurām vismaz pusē atjauno hidroloģisko režīmu;
 - (c) līdz 2050. gadam – vismaz 70 % šādu platību, no kurām vismaz pusē atjauno hidroloģisko režīmu.

Dalībvalstis drīkst atjaunošanas pasākumus, arī hidroloģiskā režīma atjaunošanu, ieviest kūdras ieguves objektu teritorijās un šīs teritorijas ieskaitīt par tādām, kas

palīdz sasniegt pirmās daļas a), b) un c) apakšpunktā minētos attiecīgos mērķrādītājus.

Turklāt dalībvalstis drīkst ieviest atjaunošanas pasākumus, kuru mērķis ir atjaunot organiskās augsnes nosusinātos kūdrājos, kas atvēlēti citiem zemes izmantojumiem, nevis lauksaimnieciskai izmantošanai vai kūdras ieguvei, un minētās teritorijas, kurās atjaunots hidroloģiskais režīms, ne vairāk kā 20 % apmērā ieskaitīt par tādām, kas palīdz sasniegt pirmās daļas a), b) un c) apakšpunktā minētos mērķrādītājus.

10. pants

Meža ekosistēmu atjaunošana

1. Papildus teritorijām, uz kurām attiecas 4. panta 1., 2. un 3. punktam atbilstoši atjaunošanas pasākumi, dalībvalstis ievieš atjaunošanas pasākumus, kas vajadzīgi, lai uzlabotu meža ekosistēmu biodaudzveidību.
2. Dalībvalstis panāk, ka valsts līmenī katrs no tālāk minētajiem meža ekosistēmu indikatoriem, kas konkretizēti VI pielikumā, uzrāda augšupēju tendenci, ko mēra laikā no šīs regulas spēkā stāšanās dienas līdz 2030. gada 31. decembrim un pēc tam reizi trīs gados, līdz ir sasniegts apmierinošs līmenis, kāds noteikts saskaņā ar 11. panta 3. punktu:
 - (a) stāvoša atmirusī koksne;
 - (b) guloša atmirusī koksne;
 - (c) nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvars;
 - (d) meža savienotība;
 - (e) parasto meža putnu populāciju indekss;
 - (f) organiskā oglekļa uzkrājums.

III NODAĻA

NACIONĀLIE ATJAUNOŠANAS PLĀNI

11. pants

Nacionālo atjaunošanas plānu sagatavošana

1. Dalībvalstis, ņemot vērā jaunākos zinātniskos pierādījumus, sagatavo nacionālos atjaunošanas plānus un, lai sagatavotos, veic monitoringu un izpēti, kas vajadzīga, lai apzinātu atjaunošanas pasākumus, kuri nepieciešami 4.–10. pantā noteikto mērķrādītāju sasniegšanai un pienākumu izpildei.
2. Platību, kas jāatjauno, lai sasniegtu 4. un 5. pantā noteiktos atjaunošanas mērķrādītājus, dalībvalstis kvantitatīvi nosaka, ņemot vērā dalībvalstu teritorijā sastopamo 4. panta 1. punktā, 4. panta 2. punktā, 5. panta 1. punktā un 5. panta 2. punktā minēto veidu dzīvotņu stāvokli un 4. panta 3. punktā un 5. panta 3. punktā

minēto sugu dzīvotņu kvalitāti un kvantitāti. Kvantitatīvās noteikšanas pamatā cita starpā ir šāda informācija:

- (a) par katra veida dzīvotnēm:
 - i) kopējā dzīvotņu platība un to pašreizējā izvietojuma karte,
 - ii) dzīvotņu platība, kuras stāvoklis nav labs,
 - iii) labvēlīgā atsauces platība, kuras noteikšanā ņem vērā vismaz pēdējos 70 gados dokumentētos zudumus un prognozētās vides apstākļu izmaiņas klimata pārmaiņu dēļ,
 - iv) teritorijas, kas ir konkrētu veidu dzīvotņu atkalizveidošanai vispiemērotākās, ņemot vērā notiekošās un prognozētās vides apstākļu izmaiņas klimata pārmaiņu dēļ;
 - (b) pietiekama sugu dzīvotņu kvalitāte un kvantitāte, kāda vajadzīga, lai sasniegtu to labvēlīgu saglabāšanās stāvokli, un ko nosaka, ņemot vērā minēto dzīvotņu atkalizveidošanai vispiemērotākās teritorijas un dzīvotņu savienotību, kāda vajadzīga, lai sugu populācijas varētu kuplināties, kā arī notiekošās un prognozētās vides apstākļu izmaiņas klimata pārmaiņu dēļ.
3. Dalībvalstis, izmantojot atklātu un rezultatīvu procesu un novērtējumu, kas balstās uz jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem un 17. panta 9. punktā minēto satvaru, ja tāds pieejams, vēlākais līdz 2030. gadam nosaka katra 8. panta 1. punktā, 9. panta 2. punktā un 10. panta 2. punktā minētā indikatora apmierinošus līmeņus.
 4. Dalībvalstis identificē un kartē lauksaimniecības un meža teritorijas, kurām vajadzīga atjaunošana, jo īpaši teritorijas, kurām intensifikācijas vai citu apsaimniekošanas faktoru dēļ ir vajadzīga labāka savienotība un lielāka ainaviskā daudzveidība.
 5. Dalībvalstis identificē sinerģiju ar klimata pārmaiņu mīkstināšanu, pielāgošanos klimata pārmaiņām un katastrofu novēršanu un atjaunošanas pasākumus attiecīgi prioritizē. Dalībvalstis ņem vērā arī
 - (a) Regulas (ES) 2018/1999 3. pantā minēto integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu;
 - (b) Regulas (ES) 2018/1999 15. pantā minēto ilgtermiņa stratēģiju;
 - (c) Savienības saistošo mērķrādītāju, kas 2030. gadam noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001 3. pantā.
 6. Dalībvalstis nacionālo atjaunošanas plānu izstrādi koordinē ar atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgu teritoriju izraudzīšanos. Dabas atjaunošanas plānu sagatavošanas laikā dalībvalstis nodrošina sinerģijas ar atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgām teritorijām, kuras jau izraudzītas, un nodrošina, ka atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgu teritoriju funkcionēšana, arī Direktīvā (ES) 2018/2001 paredzētās atļauju piešķiršanas procedūras, kas piemērojamas atjaunīgās enerģijas ražošanai izdevīgās teritorijās, netiek mainītas.
 7. Kad dalībvalstis sagatavo nacionālos atjaunošanas plānus, tās ņem vērā šādus elementus:
 - (a) saglabāšanas pasākumi, kas *Natura 2000* teritorijām noteikti saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK;
 - (b) prioritārās rīcības plāni, kas sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK;

- (c) ūdensobjektu laba ekoloģiskā un ķīmiskā stāvokļa sasniegšanai domāti pasākumi, kas iekļauti upju baseinu apsaimniekošanas plānos, kuri sagatavoti saskaņā ar Direktīvu 2000/60/EK;
 - (d) jūras stratēģijas, kas paredzētas laba vides stāvokļa sasniegšanai visos Savienības jūras reģionos un sagatavotas saskaņā ar Direktīvu 2008/56/EK;
 - (e) valstu gaisa piesārņojuma ierobežošanas programmas, kas sagatavotas saskaņā ar Direktīvu (ES) 2016/2284;
 - (f) nacionālās biodaudzveidības stratēģijas un rīcības plāni, kas izstrādāti saskaņā ar Biodaudzveidības konvencijas 6. pantu;
 - (g) saglabāšanas pasākumi, kas pieņemti saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku.
8. Kad dalībvalstis sagatavo nacionālos atjaunošanas plānus, tās atkarībā no konkrētajiem valsts un vietējiem apstākļiem un jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem izmanto dažādos atjaunošanas pasākumus, kuru piemēri uzskaitīti VII pielikumā.
 9. Kad dalībvalstis sagatavo nacionālos atjaunošanas plānus, to mērķis ir optimizēt ekosistēmu ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas, kā arī to devumu attiecīgo reģionu un kopienu ilgtspējīgā attīstībā.
 10. Kad iespējams, dalībvalstis veicina sinerģiju ar citu dalībvalstu nacionālajiem atjaunošanas plāniem, jo īpaši pārrobežu ekosistēmu gadījumā.
 11. Dalībvalstis nodrošina, ka atjaunošanas plāna sagatavošana ir atklāta, iekļaujoša un rezultatīva un ka sabiedrībai tiek dotas faktiskas iespējas agrīni piedalīties tā izstrādē. Apspriešanās atbilst prasībām, kas izklāstītas Direktīvas 2001/42/EK 4.–10. pantā.

12. pants

Nacionālo atjaunošanas plānu saturs

1. Nacionālais atjaunošanas plāns aptver laiku līdz 2050. gadam, un tajā ir starpposma termiņi, kas atbilst 4.–10. pantā noteiktajiem mērķrādītājiem un pienākumiem.
2. Izmantojot vienoto formātu, kas noteikts saskaņā ar šā panta 4. punktu, dalībvalstis nacionālajā atjaunošanas plānā iekļauj šādus elementus:
 - (a) kvantitatīvi izteiktas platības, kuras jāatjauno, lai sasniegtu 4.–10. pantā noteiktos atjaunošanas mērķrādītājus, un kuras noteiktas, pamatojoties uz sagatavošanas darbu, kas veikts saskaņā ar 11. pantu, un ģeogrāfiski referencētas minēto platību kartes;
 - (b) apraksts par atjaunošanas pasākumiem, kas plānoti vai ieviesti, lai izpildītu 4.–10. pantā noteiktos mērķrādītājus un pienākumus, un norāde par to, kuri no šiem atjaunošanas pasākumiem ir plānoti vai ieviesti saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK izveidotajā *Natura 2000* tīklā;
 - (c) norāde uz pasākumiem, kas veicami, lai saskaņā ar 4. panta 6. punktu un 5. panta 6. punktu nodrošinātu, ka I un II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu aizņemtās platības nenoplicinās teritorijās, kurās ir sasniegts labs stāvoklis, un ka 4. panta 3. punktā un 5. panta 3. punktā minēto sugu dzīvotnes nenoplicinās teritorijās, kurās ir sasniegta pietiekama sugas dzīvotņu kvalitāte;

- (d) norāde uz pasākumiem, kas veicami, lai saskaņā ar 4. panta 7. punktu un 5. panta 7. punktu nodrošinātu, ka I un II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu aizņemtās platības nenoplicinās;
- (e) šķēršļu un saskaņā ar 7. panta 1. punktu identificēto likvidējamo šķēršļu uzskaitījums, to likvidēšanas plāns saskaņā ar 7. panta 2. punktu, aplēses par brīvi plūstošu upju garumu, kas līdz 2030. gadam un līdz 2050. gadam jāsasniedz, likvidējot minētos šķēršļus, un visi citi pasākumi, kas saskaņā ar 7. panta 3. punktu veicami, lai atjaunotu palieņu dabiskās funkcijas;
- (f) saskaņā ar 4.–10. pantu veicamo atjaunošanas pasākumu ieviešanas grafiks;
- (g) attiecīgā gadījumā – īpaša iedaļa, kurā izklāstīti pielāgoti atjaunošanas pasākumi, kas veicami dalībvalstu tālākajos reģionos;
- (h) to teritoriju monitorings, uz kurām attiecas 4. un 5. pantā minētā atjaunošana, process, kā novērtē saskaņā ar 4.–10. pantu ieviesto atjaunošanas pasākumu rezultativitāti un minētos pasākumus vajadzības gadījumā pārskata, lai nodrošinātu 4.–10. pantā noteikto mērķrādītāju sasniegšanu un pienākumu izpildi;
- (i) norāde uz noteikumiem, kas nodrošina 4.–10. pantā minēto atjaunošanas pasākumu pastāvīgu un noturīgu ilgtermiņa ietekmi;
- (j) aplēstie klimata pārmaiņu mīkstināšanai sagādātie papildieguvumi, ko laika gaitā panāk ar atjaunošanas pasākumiem, kā arī plašāki sociālekonomiskie ieguvumi no minētajiem pasākumiem;
- (k) īpaša iedaļa, kurā izklāstīts, kā nacionālajā atjaunošanas plānā ņemts vērā
 - i) klimata pārmaiņu scenāriju relevantums atjaunošanas pasākumu veida un vietas plānošanā,
 - ii) atjaunošanas pasākumu potenciāls minimalizēt klimata pārmaiņu ietekmi uz dabu, novērst dabas katastrofas un atbalstīt adaptāciju,
 - iii) sinerģija ar nacionālajām adaptācijas stratēģijām vai plāniem un nacionālajiem katastrofu riska novērtējuma ziņojumiem,
 - iv) pārskats par mijiedarbību starp pasākumiem, kas iekļauti nacionālajā atjaunošanas plānā un nacionālajā enerģētikas un klimata plānā;
- (l) atjaunošanas pasākumu īstenošanas finansējuma vajadzību aplēses, kuras ietver aprakstu par atbalstu ieinteresētajām personām, ko ietekmē atjaunošanas pasākumi vai citi jauni pienākumi, kuri izriet no šīs regulas, un plānotā publiskā vai privātā finansējuma līdzekļi, tai skaitā Savienības finansēšanas instrumentu (līdz-)finansējums;
- (m) norāde uz subsīdijām, kas šajā regulā noteikto mērķrādītāju sasniegšanu un pienākumu izpildi ietekmē negatīvi;
- (n) nacionālā atjaunošanas plāna sagatavošanas un izveides procesa kopsavilkums, kas ietver informāciju par sabiedrības līdzdalību un to, kā ņemtas vērā vietējo kopienu un ieinteresēto personu vajadzības;
- (o) īpaša iedaļa, kurā norādīts, kā saskaņā ar 14. panta 5. punktu ir ņemti vērā Komisijas apsvērumi par 14. panta 4. punktā minēto nacionālā atjaunošanas plāna projektu. Ja attiecīgā dalībvalsts Komisijas apsvērumus vai būtisku to daļu neņem vērā, minētā dalībvalsts savu rīcību pamato.

3. Nacionālajos atjaunošanas plānos attiecīgā gadījumā iekļauj saglabāšanas pasākumus, kurus dalībvalsts plāno pieņemt saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku un pie kuriem pieder arī saglabāšanas pasākumi, kas ietverti kopīgajos ieteikumos, kurus dalībvalsts plāno ierosināt saskaņā ar Regulā (ES) Nr. 1380/2013 noteikto procedūru, un visu relevanto informāciju par minētajiem pasākumiem.
4. Komisija pieņem īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka nacionālo atjaunošanas plānu vienotu formātu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 21. panta 2. punktā. Vienotā formāta izstrādē Komisijai palīdz Eiropas Vides aģentūra (EVA).

13. pants

Nacionālā atjaunošanas plāna projekta iesniegšana

Dalībvalstis 11. un 12. pantā minētā nacionālā atjaunošanas plāna projektu Komisijai iesniedz līdz... *[PB ieraksta datumu, kas apzīmē tā mēneša pirmo dienu, kurš ir 24 mēnešus pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]*.

14. pants

Nacionālo atjaunošanas plānu novērtēšana

1. Komisija nacionālo atjaunošanas plānu projektus novērtē sešu mēnešu laikā no saņemšanas dienas. Veikdama minēto novērtēšanu, Komisija cieši sadarbojas ar attiecīgo dalībvalsti.
2. Kad Komisija novērtē nacionālā atjaunošanas plāna projektu, tā izvērtē projekta atbilstību 12. pantam, kā arī to, vai ar to pietiek, lai sasniegtu/izpildītu 4.–10. pantā noteiktos mērķrādītājus un pienākumus, kā arī 1. pantā minētos Savienības virsmērķus, 7. panta 1. punktā minētos konkrētos mērķus līdz 2030. gadam Savienībā atjaunot brīvi plūstošas upes vismaz 25 000 km garumā un 2030. gada mērķi panākt, lai vismaz 10 % Savienības lauksaimniecības zemes platības aizņemtu ļoti daudzveidīgi ainavas elementi.
3. Nacionālo atjaunošanas plānu projektu novērtēšanā Komisijai palīdz eksperti vai EVA.
4. Sešu mēnešu laikā no nacionālā atjaunošanas plāna projekta saņemšanas dienas Komisija var nosūtīt dalībvalstīm savus apsvērumus.
5. Visus Komisijas apsvērumus dalībvalstis pienācīgi ņem vērā galīgajā nacionālajā atjaunošanas plānā.
6. Nacionālo atjaunošanas plānu dalībvalstis pabeidz, publicē un iesniedz Komisijai sešu mēnešu laikā no Komisijas apsvērumu saņemšanas dienas.

15. pants

Nacionālo atjaunošanas plānu izskatīšana

1. Dalībvalstis vismaz reizi 10 gados saskaņā ar 11. un 12. pantu savu nacionālo atjaunošanas plānu izskata, ņemot vērā plāna īstenošanā panākto progresu, labākos pieejamos zinātniskos pierādījumus, kā arī pieejamās zināšanas par vides apstākļu izmaiņām vai gaidāmajām izmaiņām klimata pārmaiņu dēļ.

2. Ja, balstoties uz monitoringu, kas veikts saskaņā ar 17. pantu, atklājas, ka nacionālajā atjaunošanas plānā izklāstītie pasākumi nebūs pietiekami, lai sasniegtu/izpildītu 4.–10. pantā noteiktos mērķrādītājus un pienākumus, dalībvalstis nacionālo atjaunošanas plānu pārskata un tajā iekļauj papildu pasākumus.
3. Ja Komisija, pamatojoties uz 18. panta 1. un 2. punktā minēto informāciju un 18. panta 4. un 5. punktā minēto novērtējumu, uzskata, ka dalībvalsts panāktais progress nav pietiekams, lai sasniegtu/izpildītu 4.–10. pantā noteiktos mērķrādītājus un pienākumus, Komisija var pieprasīt, lai attiecīgā dalībvalsts iesniegtu atjauninātu nacionālā atjaunošanas plāna projektu ar papildu pasākumiem. Minēto atjaunināto nacionālo atjaunošanas plānu ar papildu pasākumiem publicē un iesniedz sešu mēnešu laikā no Komisijas pieprasījuma saņemšanas dienas.

16. pants

Iespēja vērsties tiesā

1. Dalībvalstis nodrošina, ka sabiedrības locekļiem, kuriem ir pietiekamas intereses vai kuri uzskata, ka viņu tiesības ir aizskartas, saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pieejama izskatīšanas procedūra tiesā vai neatkarīgā un objektīvā ar likumu izveidotā struktūrā, lai neatkarīgi no sabiedrības locekļu lomas nacionālā atjaunošanas plāna sagatavošanas un izstrādes procesā viņi varētu apstrīdēt nacionālo atjaunošanas plānu materiālo vai procesuālo juridisko pamatu un kompetento iestāžu bezdarbību.
2. To, kas ir pietiekamas intereses un tiesību aizskārums, dalībvalstis nosaka atbilstoši mērķim sabiedrībai nodrošināt plašas iespējas vērsties tiesā. Šā panta 1. punkta vajadzībām uzskata, ka jebkurai nevalstiskajai organizācijai, kas veicina vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, ir tiesības, kuras var tikt aizskartas, un ka tās intereses ir pietiekamas.
3. Izskatīšanas procedūras, kas minētas 1. punktā, ir taisnīgas, objektīvas, savlaicīgas un bez maksas vai ne pārmērīgi dārgas un nodrošina pienācīgus un iedarbīgus tiesiskās aizsardzības līdzekļus, vajadzības gadījumā arī pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļus.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka sabiedrībai dara pieejamu praktisku informāciju par piekļuvi šajā pantā minētajām procedūrām, kā notiek izskatīšana administratīvā kārtībā un tiesā.

IV NODAĻA

MONITORINGS UN ZIŅOŠANA

17. pants

Monitorings

1. Dalībvalstis monitorē šādus elementus:
 - (a) uz 12. panta 2. punkta h) apakšpunktā minētā monitoringa pamata – šīs regulas 4. pantā minēto veidu dzīvotņu stāvoklis un stāvokļa tendence un 5. pantā minēto sugu dzīvotņu kvalitāte un kvalitātes tendence teritorijās, uz kurām attiecas atjaunošanas pasākumi;

- (b) šīs regulas 6. pantā minētā pilsētu zaļās zonas platība un koku vainagu projektīvais segums pilsētās un mazpilsētās un piepilsētās;
 - (c) šīs regulas IV pielikumā uzskaitītie lauksaimniecisko ekosistēmu biodaudzveidības indikatori;
 - (d) šīs regulas V pielikumā uzskaitīto parasto lauku putnu sugu populācijas;
 - (e) šīs regulas VI pielikumā uzskaitītie meža ekosistēmu biodaudzveidības indikatori;
 - (f) apputeksnētāju sugu skaitliskums un daudzveidība, ko monitorē ar metodi, kura noteikta saskaņā ar 8. panta 2. punktu;
 - (g) šīs regulas I un II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu aizņemto teritoriju platība un stāvoklis visā dalībvalsts teritorijā;
 - (h) šīs regulas 4. panta 3. punktā un 5. panta 3. punktā minētā sugu dzīvotņu platība un kvalitāte visā dalībvalsts teritorijā.
2. Monitorings, ko veic saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu, sākas, tiklīdz atjaunošanas pasākumi ir ieviesti.
 3. Monitorings, ko veic saskaņā ar 1. punkta b), c), d) un e) apakšpunktu, sākas *[PB ieraksta šīs regulas spēkā stāšanās dienā]*.
 4. Monitorings, ko veic saskaņā ar 1. punkta f) apakšpunktu, sākas vienu gadu pēc 8. panta 2. punktā minētā īstenošanas akta stāšanās spēkā.
 5. Monitoringu attiecībā uz organiskā oglekļa uzkrājumu aramzemes minerālaugsnēs un tādās lauksaimniecības zemes īpatsvaru, kurā ir ļoti daudzveidīgi ainavas elementi, saskaņā ar šā panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktu un attiecībā uz stāvošu atmirušo koksni, gulošu atmirušo koksni, nevienmērīgas vecumstruktūras mežu īpatsvaru, meža savienotību un organiskā oglekļa uzkrājumu saskaņā ar e) apakšpunktu veic vismaz reizi trīs gados un, ja iespējams, katru gadu. Monitoringu attiecībā uz zālāju tauriņu indeksu saskaņā ar minētā punkta c) apakšpunktu, attiecībā uz parasto meža putnu populāciju indeksu saskaņā ar minētā punkta d) un e) apakšpunktu un attiecībā uz apputeksnētāju sugām saskaņā ar minētā punkta f) apakšpunktu veic katru gadu. Monitoringu saskaņā ar minētā punkta g) un h) apakšpunktu veic vismaz reizi sešos gados un koordinē ar Direktīvas 92/43/EEK 17. pantā noteikto ziņojumu iesniegšanas ciklu.
 6. Dalībvalstis nodrošina, ka 9. panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoru un 10. panta 2. punkta a), b) un f) apakšpunktā minēto meža ekosistēmu indikatoru monitorings notiek ar Regulās (ES) 2018/841 un (ES) 2018/1999 prasīto monitoringu saderīgā veidā.
 7. Datus, kas ģenerēti saskaņā ar šo pantu veiktajā monitoringā, dalībvalstis publisko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/2/EK¹¹² un saskaņā ar 5. punktā noteikto monitoringa biežumu.
 8. Dalībvalstu monitoringa sistēmu pamatā ir elektroniskas datubāzes un ģeogrāfiskās informācijas sistēmas, un tās maksimizē piekļuvi datiem un pakalpojumiem, ko nodrošina tālzipētes tehnoloģijas, zemes novērošana (*Copernicus* pakalpojumi), *in*

¹¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

situ sensori un ierīces, vai amatierzinātnes datiem un šādu datu un pakalpojumu izmantošanu, izvēršot mākslīgā intelekta, progresīvas datu analīzes un apstrādes pavērtās iespējas.

9. Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem
 - (a) konkretizē IV pielikumā uzskaitīto lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoru monitoringa metodes;
 - (b) konkretizē VI pielikumā uzskaitīto meža ekosistēmu indikatoru monitoringa metodes;
 - (c) izstrādā 11. panta 3. punktā minēto apmierinošo līmeņu noteikšanas satvaru.

Šādus īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 21. panta 2. punktā.

18. pants **Ziņošana**

1. Dalībvalstis katru gadu, sākot no *[PB ieraksta datumu, kas apzīmē šīs regulas spēkā stāšanās dienu]*, elektroniski ziņo Komisijai par teritoriju, uz kuru attiecas 4.–10. pantā minētie atjaunošanas pasākumi, un par 7. pantā minētajiem šķēršļiem, kas ir likvidēti.
2. Vismaz reizi trīs gados dalībvalstis ar EVA palīdzību elektroniski ziņo Komisijai šādus datus un informāciju:
 - (a) nacionālā atjaunošanas plāna īstenošanā, atjaunošanas pasākumu ieviešanā un 4.–10. pantā noteikto mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē panāktais progress;
 - (b) saskaņā ar 17. pantu veiktā monitoringa rezultāti. Saskaņā ar 17. panta 1. punkta g) un h) apakšpunktu veiktā monitoringa rezultāti būtu jāziņo arī ģeogrāfiski referencētu karšu formā;
 - (c) to teritoriju atrašanās vieta un apmērs, uz kurām attiecas 4. pantā, 5. pantā un 9. panta 4. punktā minētie atjaunošanas pasākumi, arī ģeogrāfiski referencēta minēto teritoriju karte;
 - (d) atjaunināts 7. panta 1. punktā minēto šķēršļu uzskaitījums;
 - (e) saskaņā ar 12. panta 2. punkta l) apakšpunktu – informācija par finansējuma vajadzību apmierināšanā panākto progresu, arī pārskats par faktiskajām investīcijām salīdzinājumā ar sākotnējiem investīciju pieņēmumiem.

Pirmos ziņojumus par laikposmu līdz 2030. gadam iesniedz 2031. gada jūnijā.

3. Komisija pieņem īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka šā panta 1. un 2. punktā minētās informācijas sniegšanas formātu, struktūru un detalizētu kārtību. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 21. panta 2. punktā. Izstrādāt elektroniskās ziņošanas formātu, struktūru un detalizētu kārtību Komisijai palīdz EVA.
4. Pamatojoties uz datiem, ko dalībvalstis darījušas pieejamus saskaņā ar šā panta 1. punktu un 17. panta 7. punktu, EVA sniedz Komisijai ikgadēju tehnisku pārskatu par šajā regulā noteikto mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē panākto progresu.

5. Pamatojoties uz datiem, ko dalībvalstis darījušas pieejamus saskaņā ar šā panta 1., 2. un 3. punktu, EVA sniedz Komisijai Savienības mēroga tehnisko ziņojumu par šajā regulā noteikto mērķrādītāju sasniegšanā un pienākumu izpildē panākto progresu. Tā var izmantot arī informāciju, kas paziņota saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 17. pantu, Direktīvas 2000/60/EK 15. pantu, Direktīvas 2009/147/EK 12. pantu un Direktīvas 2008/56/EK 18. pantu. Ziņojumu sniedz līdz 2032. gada jūnijam, un nākamos ziņojumus pēc tam sniedz reizi trijos gados.
6. No 2029. gada Komisija Eiropas Parlamentam un Padomei reizi trīs gados ziņo par šīs regulas īstenošanu.
7. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. un 2. punktā minētā informācija ir pareiza un atjaunināta un ka tā ir publiski pieejama saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/4/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/2/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/1024.

V NODAĻA

DELEGĒTĀS PILNVARAS UN KOMITEJU PROCEDŪRA

19. pants

Pielikumu grozīšana

1. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 20. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem groza I pielikumu, lai pielāgotu dzīvotņu veidu grupas.
2. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 20. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem groza II pielikumu, lai pielāgotu dzīvotņu veidu un dzīvotņu veidu grupu sarakstu.
3. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 20. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem groza III pielikumu, lai saskaņā ar jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem pielāgotu 5. pantā minēto jūras organismu sugu sarakstu.
4. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 20. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem groza IV pielikumu, lai saskaņā ar jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem pielāgotu lauksaimniecisko ekosistēmu indikatoru aprakstu, mērvienību un metodiku.
5. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 20. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem groza V pielikumu, lai pielāgotu sarakstu ar sugām, ko dalībvalstīs izmanto parasto lauku putnu populāciju indeksa vajadzībām.
6. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 20. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem groza VI pielikumu, lai saskaņā ar jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem pielāgotu meža ekosistēmu indikatoru aprakstu, mērvienību un metodiku.
7. Komisija tiek pilnvarota saskaņā ar 20. pantu pieņemt deleģētos aktus, ar kuriem groza VII pielikumu, lai pielāgotu atjaunošanas pasākumu piemēru sarakstu.

20. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 19. pantā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz piecu gadu laikposmu no *[PB ieraksta šīs regulas spēkā stāšanās dienu]*. Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms piecu gadu laikposma beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 19. pantā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.
4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu¹¹³.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 19. pantu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

21. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

¹¹³ Iestāžu nolīgums starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Savienības Padomi un Eiropas Komisiju par labāku likumdošanas procesu (OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.).

VI NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

22. pants

Izskatīšana

1. Komisija līdz 2035. gada 31. decembrim izvērtē šīs regulas piemērošanu.
2. Ziņojumu par galvenajiem izvērtējuma konstatējumiem Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. Ja Komisija to uzskata par lietderīgu, ziņojumam pievieno tiesību akta priekšlikumu izdarīt šīs regulas relevanto noteikumu grozījumu, ņemot vērā vajadzību noteikt papildu atjaunošanas mērķrādītājus, kas balstās uz kopīgām 4. un 5. panta neapvertu ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodēm un jaunākajiem zinātniskajiem pierādījumiem.

23. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*

TIESĪBU AKTA PRIEKŠLIKUMA FINANŠU PĀRSKATS

1. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS KONTEKSTS

1.1. Priekšlikuma/iniciatīvas nosaukums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par dabas atjaunošanu

1.2. Attiecīgā rīcībpolitikas joma

Rīcībpolitikas joma: 09 Vide un klimatrīcība

Aktivitātes:

09 02 Vides un klimata pasākumu programma ("LIFE")

09 10 Eiropas Vides aģentūra (EVA)

1.3. Priekšlikums/iniciatīva attiecas uz:

jaunu darbību

jaunu darbību, pamatojoties uz izmēģinājuma projektu / sagatavošanas darbību¹¹⁴

esošas darbības pagarināšanu

vienas vai vairāku darbību apvienošanu vai pārorientēšanu uz citu/jaunu darbību

1.4. Mērķi

1.4.1. *Vispārīgie mērķi*

Ierosinātās regulas mērķis ir, atjaunojot ekosistēmas, dzīvotnes un sugas, veicināt pastāvīgu un ilgtspējīgu biodaudzveidīgas un noturīgas dabas ilgtermiņa atkopšanos Savienības zemes un jūras teritorijās, palīdzēt sasniegt Savienības mērķus, kas izvirzīti attiecībā uz klimata pārmaiņu mīkstināšanu un pielāgošanos tām, un izpildīt ES starptautiskās saistības.

No vispārējā mērķa izriet šāds regulas priekšlikuma konkrētais mērķis:

- līdz 2050. gadam atjaunot degradētās ekosistēmas visā ES līdz labam stāvoklim un līdz 2030. gadam nostādīt tās uz atkopšanās ceļa. Pēc atjaunošanas ekosistēmas būtu jāuztur labā stāvoklī.

No konkrētā mērķa izriet šādi darbības mērķi:

- noteikt juridiski saistošus mērķrādītājus, kas vajadzīgi, lai atjaunotu un uzturētu ekosistēmas labā stāvoklī;

- lai nodrošinātu īstenošanu, izveidot iedarbīgu satvaru, jo īpaši paredzot dalībvalstīm pienākumu novērtēt ekosistēmas un izstrādāt nacionālu atjaunošanas plānu, kā arī pienākumus saistībā ar ziņošanu un izskatīšanu.

1.4.2. *Paredzamie rezultāti un ietekme*

Norādīt, kāda ir priekšlikuma/iniciatīvas iecerētā ietekme uz labuma guvējiem / mērķgrupām.

Labumu no dabas atjaunošanas gūst visa sabiedrība kopumā, jo tiek veicināta klimata pārmaiņu mīkstināšana un pielāgošanās tām, kā arī katastrofu riska pārvaldība.

¹¹⁴ Kā paredzēts Finanšu regulas 58. panta 2. punkta a) vai b) apakšpunktā.

Turklāt dabas atjaunošana nodrošina darba un ienākumu iespējas, pozitīvi ietekmē iedzīvotāju veselību, uzlabo dabas un kultūras mantojuma stāvokli un identitāti, kā arī nodrošinātību ar pārtiku un ūdeni un to kvalitāti. Ieguvējas būs arī dažādas tautsaimniecības nozares, jo īpaši tās, kas ir ļoti atkarīgas no ekosistēmu pakalpojumiem, piemēram, agropārtikas, zivsaimniecības, mežsaimniecības, ūdenssaimniecības uzņēmumi, kā arī tūrisma un finanšu nozare.

Ir pierādīts, ka ekosistēmu atjaunošana ir rentabla (ieguvumi ir daudz lielāki par izmaksām), bet prasa investīcijas, kas zemes un dabas resursu apsaimniekotājiem rada finansiālas un alternatīvās izmaksas, kuras var kompensēt, izmantojot valdības un ekosistēmu pakalpojumu pircēju radītus stimulus. Atjaunošanas, uzturēšanas un kompensācijas pasākumu metode un tvērums, ko dalībvalstis izvēlēsies, lai īstenotu regulu, precīzāk noteiks, kuras ieinteresētās personas, kādā veidā un kad tiks ietekmētas. Iespējamās īstermiņa izmaksas, kuras saistītas ar ienākumu zaudējumu, kas var rasties noteiktām iedzīvotāju grupām, piemēram, lauksaimniekiem, meža īpašniekiem vai zvejniekiem, kamēr tie pāriet uz ilgtspējīgāku praksi, varētu daļēji vai pilnībā segt ar ES un citu avotu finansējumu.

Ierosinātā regula ietekmē arī publiskās iestādes nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī, jo tām būs liela nozīme ekosistēmu un to pakalpojumu kartēšanā un novērtēšanā, kā arī atjaunošanas programmu plānošanā, finansēšanā, īstenošanā un monitoringā. Administratīvo slogu paredzēts minimalizēt, izmantojot monitoringa un ziņošanas mehānismus saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem attiecībā uz 1. posmā noteiktajiem mērķrādītājiem (jo īpaši Putnu direktīvu un Dzīvotņu direktīvu, Ūdens pamatdirektīvu, Jūras stratēģijas pamatdirektīvu un ZIZIMM regulu), kā arī datus, ko Eiropas Vides aģentūra un Kopīgais pētniecības centrs jau vāc tieši, piemēram, izmantojot programmu *Copernicus*. 2. posmā tiks noteikti papildu mērķrādītāji un bāzlīnijas ekosistēmām, attiecībā uz kurām dati un monitoringa mehānismi vēl nav pilnībā izstrādāti. Tāpēc pašreizējie mehānismi tiks papildināti, izstrādājot visu ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodi.

1.4.3. Snieguma rādītāji

Norādīt, pēc kādiem rādītājiem seko līdzī progresam un sasniegumiem.

Priekšlikuma īstenošanai būtu jānodrošina, ka ekosistēmas visā ES līdz 2030. gadam nostājas uz atkopšanās ceļa un līdz 2050. gadam tiek atjaunotas līdz labam stāvoklim.

Īstenošanas uzraudzībai ir paredzēti divi galvenie rādītāji:

- atjaunošanas un atkalizveidošanas pasākumi/darbības, ko dalībvalstis veic, lai nodrošinātu ekosistēmu atkopšanos;
- ekosistēmu stāvoklis un saglabāšanās stāvoklis valsts un/vai (biogeogrāfiskā) reģiona līmenī, un tas, vai ekosistēmas uzrāda pozitīvas tendences salīdzinājumā ar attiecīgās ekosistēmas bāzlīniju.

Labā ekosistēmas stāvokļa definīcija un piemēroti atjaunošanas un atkalizveidošanas pasākumi dažādās ekosistēmās ir atšķirīgi. Dzīvotņu direktīvas I pielikumā uzskaitītajām dzīvotnēm ir pieejamas definīcijas, bāzlīnijas, mērķrādītāji un monitoringa pasākumi. Attiecībā uz pārējām ekosistēmām, par kurām dati un monitoringa mehānismi vēl nav pilnībā izstrādāti, priekšlikumā ir noteikts process, kā izstrādāt ES mēroga metodiku šo ekosistēmu stāvokļa novērtēšanai, lai vēlāk

varētu noteikt konkrētus papildu mērķrādītājus un bāzlīnijas. Tomēr attiecībā uz vairākām no šīm ekosistēmām, piemēram, urbānajām, lauksaimnieciskajām un meža ekosistēmām, informācija par vairākiem ar ekosistēmu stāvokli saistītiem indikatoriem jau ir pieejama Eiropas mēroga monitoringa shēmās (piemēram, *Forest Europe*) vai to jau tieši vāc Eiropas Vides aģentūra vai Komisija, piemēram, izmantojot programmu *Copernicus*. Indikatoriem vajadzētu būt relevantiem, atzītiem, ticamiem, vienkāršiem un stabiliem.

1.5. Priekšlikuma/iniciatīvas pamatojums

1.5.1. Īstermiņā vai ilgtermiņā izpildāmās vajadzības, tostarp sīki izstrādāts iniciatīvas izvēšanas grafiks

Paziņojumā par Eiropas zaļo kursu uzsvērts, cik svarīgi ir labāk aizsargāt un atjaunot dabu. ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam izvirzīts vispārējais mērķis apturēt biodaudzveidības izzušanu un palielināt biodaudzveidību, lai līdz 2030. gadam Eiropas biodaudzveidība nostātos uz atlabšanas ceļa un līdz 2050. gadam visas ES ekosistēmas būtu atjaunotas, noturīgas un pienācīgi aizsargātas. Gan Eiropas Parlaments, gan Eiropadome ir uzstājīgi prasījuši pastiprināt ekosistēmu atjaunošanas centienus.

Ierosinātā regula būs tieši piemērojama no tās spēkā stāšanās dienas.

Tomēr virkne administratīvo uzdevumu būs jāveic pēc iespējas drīzāk, un daži no tiem sāksies jau 2022. gadā (t. i., gatavojoties akta spēkā stāšanās brīdim, pirms to apstiprinās Eiropas Parlaments un Padome), bet daži – pēc akta stāšanās spēkā. Daži uzdevumi būs vienreizēji (piemēram, IT infrastruktūras izveide), bet citi būs jāveic regulāri, kamēr vien regula būs spēkā. Konkrētāk:

sākot jau pirms regulas spēkā stāšanās:

a) 2022.–2023. gads: Komisija (*ENV ĢD* un *JRC*) sadarbībā ar EVA un dalībvalstīm izstrādās to ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodiku, kurām monitorings un bāzlīnijas vēl nav pieejamas, lai ar regulas grozījumiem varētu noteikt papildu atjaunošanas mērķrādītājus. *JRC* saskaņā ar administratīvu vienošanos palīdzēs *ENV ĢD* izstrādāt atbilstošu metodiku un bāzlīnijas;

b) 2022.–2024. gads: Komisija izstrādās vadlīnijas par atjaunošanas pasākumiem un atjaunošanas pārvaldības praksi, lai rosinātu dalībvalstis un dotu tām iespēju atjaunošanas pasākumus uzsākt savlaicīgi, arī attiecībā uz tām ekosistēmām, kurām mērķrādītāji vēl nav noteikti.

Pēc regulas stāšanās spēkā:

c) 2024. gads: Komisija saskaņā ar komiteju procedūru pieņems nacionālajiem atjaunošanas plāniem domātu vienotu formātu (tai skaitā, piemēram, upju šķēršļu uzskaitījuma elektroniskās ziņošanas formātu) un ziņošanas formātu;

d) 2024. un 2025. gads: Komisija pieņems vadlīnijas par II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotņu interpretāciju un par jaunu ekosistēmu stāvokļa novērtēšanas metodiku (piemēram, saistībā ar ekosistēmām tālākajos reģionos, uz kuriem Dzīvotņu direktīva neattiecas), kā arī īstenošanas aktus par apputeksnētāju monitoringa metodi (metode nodrošinās standartizētu pieeju, kādā ik gadus vācami dati par apputeksnētāju sugu skaitliskumu un daudzveidību un novērtējamās

apputeksnētāju populāciju tendences) un lauksaimniecisko un meža ekosistēmu indikatoru monitoringa metodēm.

Dalībvalstis pēc iespējas drīzāk pēc regulas stāšanās spēkā sāks novērtēt ekosistēmas, nosakot ekosistēmas platības, kas ir labā stāvoklī, degradētā stāvoklī, platības, kas zaudētas pēdējo 70 gadu laikā, un ekosistēmu atkalizveidošanai vispiemērotākās teritorijas;

e) 2026.–2027. gads: Komisija no dalībvalstīm saņems to nacionālos atjaunošanas plānus (NAP), kurus tās iesniegs divu gadu laikā pēc regulas stāšanās spēkā. NAP ietver, piemēram, ekosistēmu novērtējuma rezultātus, kvantitatīvi un telpiski skaidri platībbalstītas atjaunošanas vajadzības un pasākumus, kas pamatojas uz kartēšanu un inventarizāciju, pārrobežu aspektus, atjaunošanas pasākumu īstenošanas grafiku, īstenošanas izmaksas un pēc atjaunošanas plānoto monitoringu, kā arī izskatīšanas mehānismu;

f) 2026.–2027. gads: (1. kārtā, iespējami secīgi dalībvalstu atjauninājumi): *ENV* ĢD ar ārējo ekspertu (līgums) un EVA atbalstu novērtēs dalībvalstu iesniegtos nacionālos atjaunošanas plānus;

g) 2026.–2027. gads: iepirkums (pakalpojumu līgums) par vienu (vai vairākiem) ietekmes novērtējumiem vai/un administratīva vienošanās ar *JRC*, lai noteiktu jaunus mērķrādītājus un atbilstošās bāzlīnijas.

Dalībvalstīm vismaz reizi trīs gados (pirmoreiz piecus gadus pēc regulas spēkā stāšanās dienas) būs jāziņo par veiktajiem atjaunošanas pasākumiem un to monitoringa rezultātiem;

h) no 2030. gada, reizi trīs gados: EVA sagatavos Savienības mēroga progresu ziņojumu, pamatojoties uz dalībvalstu līmenī panākto mērķrādītāju sasniegšanas progresu, pamatojoties uz atjaunošanas pasākumiem un stāvokļa tendencēm, par kurām dalībvalstis ziņo saskaņā ar to ziņošanas pienākumiem, kā arī uz dzīvotņu un sugu saglabāšanās stāvokļa tendenču rezultātiem, balstoties uz monitoringa datiem, ko dalībvalstis iesniedz saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 17. pantu un Putnu direktīvas 12. pantu, un informāciju, kas paziņota saskaņā ar Direktīvas 2000/60/EK 15. pantu, Direktīvas 2009/147/EK 12. pantu un Direktīvas 2008/56/EK 18. pantu. Pamatojoties uz EVA Savienības mēroga progresu ziņojumu, Komisija reizi trīs gados ziņo Padomei un Eiropas Parlamentam par šīs regulas īstenošanu;

i) 2027. gads vai vēlāk: pamatojoties uz ietekmes novērtējuma rezultātiem, Komisija ierosinās pārskatīt/grozīt regulu, lai iekļautu jaunus mērķrādītājus.

Kad jaunie atjaunošanas mērķrādītāji būs pieņemti, dalībvalstīm būs attiecīgi jāizskata un jāpielāgo savi nacionālie atjaunošanas plāni;

j) 2033.–2034. gads: *ENV* ĢD ar EVA atbalstu novērtēs pārskatītos nacionālos atjaunošanas plānus;

k) 2030.–2050. gads (pastāvīgi): *ENV* ĢD ar *JRC* un EVA atbalstu uzraudzīs regulas īstenošanu ES dalībvalstīs, lai nodrošinātu, ka tiek sasniegti iecerētie mērķi un ka visas ES dalībvalstis īsteno ES tiesību aktu;

l) līdz 2035. gada 31. decembrim Komisija izskatīs regulas īstenošanu un ziņojumu par izskatīšanu iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei.

Eiropas Vides aģentūra (EVA) palīdzēs, veicot tālāk aprakstītos uzdevumus.

Pirms regulas stāšanās spēkā (2022–2023):

pamatojoties uz abu likumdevēju diskusiju gaitu, EVA sāks īstenot šādas darbības:

- izstrādāt nacionālo atjaunošanas plānu (tai skaitā upju šķēršļu likvidēšanas plānu) formātus un vajadzīgās informācijas sistēmu;
- izstrādāt formātu un informācijas sistēmu periodiskajiem ziņojumiem par īstenotajiem pasākumiem un atjaunotajām un atkalizveidotajām platībām, kā arī par ekosistēmu un sugu populāciju stāvokli;
- izstrādāt interpretācijas rokasgrāmatu par II pielikumā uzskaitīto veidu dzīvotnēm;
- atbalstīt monitoringa, indikatoru un laba stāvokļa novērtēšanas metodikas izstrādi saistībā ar tām ekosistēmām/dzīvotnēm/sugām, par kurām tāda vēl nav pieejama kā pamats mērķrādītāju noteikšanai 2. posmā (piemēram, dažām tālāko reģionu ekosistēmām): šis uzdevums tiks veikts sadarbībā ar *JRC* un *ENV ĢD*.

Pēc regulas stāšanās spēkā (plānota 2024. gadā):

- 2024.–2026. gads: atbalsts to mērķrādītāju noteikšanai, kas saistīti ar atkalizveidošanai paredzētām teritorijām: palīdzēt dalībvalstīm aplēst platību, kāda atkal jāizveido, lai panāktu labvēlīgu saglabāšanās stāvokli (sagatavošanas darbi varētu sākties jau pirms regulas stāšanās spēkā);
- 2024.–2050. gads: datu iegūšana / apstrāde / kvalitātes kontrole un elektroniskās ziņošanas sistēmu/prasību pārvaldība. Tas ietver datu publicēšanu un piekļuvi datiem (piemēram, interaktīvām kartēm, infopaneļiem, ziņojumiem);
- no 2024. gada: noteiktu mērķrādītāju, piemēram, tādu urbāno mērķrādītāju kā pilsētu zaļā zona un koku vainagu projektīvais segums monitoringa, kurā izmanto, piemēram, programmu *Copernicus*;
- 2024.–2050. gads (regulāri): datu publicēšana, vizualizācija un piekļuve datiem (ziņojumiem, infopaneļiem, kartēm), pēc iespējas izmantojot esošās informācijas sistēmas (Eiropas Biodaudzveidības informācijas sistēma, Biodaudzveidības zināšanu centrs, Eiropas Ūdens informācijas sistēma, Eiropas Meža informācijas sistēma u. c.);
- ~2026.–2027. gads (1. kārtā): atbalsts dalībvalstu iesniegto nacionālo atjaunošanas plānu novērtēšanā (kopā ar Komisiju un ārēju līgumslēdzēju);
- no 2030. gada, reizi trīs gados: dalībvalstu un Savienības līmenī panāktā mērķrādītāju sasniegšanas progresa novērtēšana, pamatojoties uz atjaunošanas pasākumiem un stāvokļa tendencēm, par kurām dalībvalstis ziņo saskaņā ar to ziņošanas pienākumiem (izmantojot izstrādāto ziņošanas formātu, kas norādīts šīs tabulas otrajā punktā), kā arī uz dzīvotņu un sugu saglabāšanās stāvokļa tendenču rezultātiem, balstoties uz monitoringa datiem, ko dalībvalstis iesniedz saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 17. pantu un Putnu direktīvas 12. pantu, un informāciju, kas paziņota saskaņā ar Direktīvas 2000/60/EK 15. pantu, Direktīvas 2009/147/EK 12. pantu un Direktīvas 2008/56/EK 18. pantu;
- 2024.–2050. gads: palīdzības dienests dalībvalstīm: sistemātisks atbalsts dalībvalstīm tehniska rakstura jautājumos, kas saistīti ar monitoringu, ziņošanu, mērķrādītāju noteikšanu un nacionālā atjaunošanas plāna sagatavošanu.

Vairākos no iepriekš minētajiem īstenošanas posmiem EVA, *JRC* un *ENV ĢD* darbu atbalstīs un papildinās, izmantojot pētniecības rezultātus (piemēram, rezultātus no

IPBES un ES Pētniecības un inovāciju pamatprogrammas) un zinātniskos instrumentus (piemēram, modelēšanu, scenārijus, ekspertu grupu ziņojumus).

- 1.5.2. *Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība (tās pamatā var būt dažādi faktori, piemēram, koordinēšanas radītie ieguvumi, juridiskā noteiktība, lielāka rezultativitāte vai komplementaritāte). Šā punkta izpratnē "Savienības iesaistīšanās pievienotā vērtība" ir vērtība, kas veidojas Savienības iesaistīšanās rezultātā un kas papildina vērtību, kura veidotos, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi.*

Eiropas līmeņa rīcības pamatojums (*ex ante*):

- biodaudzveidības izzušana un ekosistēmu degradācija, tai skaitā ekosistēmu noslogojumi, ir liela mēroga un pārrobežu problēma, un to nevar faktiski atrisināt tikai dalībvalstu līmenī.

Sagaidāmā Savienības pievienotā vērtība (*ex post*):

- lai sasniegtu vērā ņemamu atjaunošanas līmeni un izmantotu sinerģijas un efektivitātes uzlabojumus, ir vajadzīga koordinēta ES līmeņa rīcība pareizā mērogā. Piemēram, vienas ekosistēmas atjaunošana (un tādējādi tās biodaudzveidības veicināšana) pozitīvi ietekmē citas blakus esošas vai saistītas ekosistēmas un to biodaudzveidību. Daudzas sugas labāk attīstās savstarpēji saistītu ekosistēmu tīklā;

- ES līmeņa rīcība radītu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, risinot "liekēžu" problēmu, t. i., dažas dalībvalstis, kas neuzņemas iniciatīvu atjaunot ekosistēmas savā teritorijā, var iegūt negodīgas īstermiņa priekšrocības salīdzinājumā ar tām dalībvalstīm, kas šādu iniciatīvu uzņemas. Tas parasti var notikt pārrobežu reģionos;

- veicot vērienīgas un koordinētas darbības biodaudzveidības un ekosistēmu atjaunošanas jomā ES līmenī, ES iegūs vajadzīgo uzticamību, lai ar praktisku rīcību radītu piemēru starptautiskā līmenī.

- 1.5.3. *Līdzīgas līdzšinējās pieredzes rezultātā gūtās atziņas*

Ekosistēmu atjaunošanas centieni līdz šim ir bijuši nepietiekami. Konstatētas trīs rīcībpolitikas nepilnības.

1. Brīvprātīgie mērķrādītāji ir izrādījušies nerezultatīvi. ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijā līdz 2020. gadam noteiktais brīvprātīgais mērķrādītājs atjaunot vismaz 15 % degradēto ekosistēmu netika sasniegts. Šīs stratēģijas novērtējuma pētījumā kā viens no ekosistēmu atjaunošanas neveiksmes iemesliem tika norādīts tas, ka mērķrādītāji bija brīvprātīgi, nevis juridiski saistoši. Galvenais šķērslis bija saistību un politiskās prioritātes trūkums attiecībā uz atjaunošanas pasākumiem, kā rezultātā atjaunošanai trūka finansējuma un resursu. No otras puses, cits Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam mērķrādītājs attiecībā uz invazīvajām svešzemju sugām, kas ar jaunas regulas pieņemšanu kļuva juridiski saistošs, ļāva šo mērķrādītāju lielā mērā izpildīt un panākt ieguvumus, kas netiktu gūti, ja tie būtu bijuši brīvprātīgi.

2. Esošo tiesību aktu nepilnības. Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas līdz 2020. gadam un dažu būtiskāko tiesību aktu izvērtējumā atklājās īstenošanas problēmas, kas atspoguļo attiecīgo jautājumu sarežģītību. Turklāt joprojām pastāv vairāki trūkumi, jo tiesību aktu aspekti nav pietiekami konkrēti (Jūras stratēģijas

pamatdirektīva), nav piesaistīti laikam (Dzīvotņu direktīva) vai izmērāmi (Jūras stratēģijas pamatdirektīva), lai sasniegtu atjaunošanas mērķus.

3. Vispusīgas pieejas trūkums. Dažādos tiesību aktos ekosistēmas tiek aplūkotas izolēti, un tas ir radījis dažas problēmas, kas apgrūtina koordinētu īstenošanu. Putnu direktīva un Dzīvotņu direktīva, Ūdens pamatdirektīva un Jūras stratēģijas pamatdirektīva visā visumā ir saskanīgas, tomēr, veicot Putnu direktīvas un Dzīvotņu direktīvas atbilstības pārbaudi, atklājās dažas problēmas to īstenošanā gadījumos, kad šo direktīvu darbības jomas savstarpēji mijiedarbojas, piemēram, saistībā ar ūdensobjektiem, kuru stāvoklis ir atkarīgs no apkārtējām piekrastes dzīvotnēm, un ar kuriem saistītie jautājumi būtu jārisina integrēti, lai sasniegtu konkrētus atjaunošanas mērķus, piemēram, palienēs.

1.5.4. *Saderība ar daudzgadu finanšu shēmu un iespējamā sinerģija ar citiem atbilstošiem instrumentiem*

Iniciatīva ir saistīta ar Eiropas zaļo kursu, kas ir ES ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijas pamatā. Tas ietver mērķi nodrošināt, lai ES biodaudzveidība līdz 2030. gadam nostātos uz atkopšanās ceļa un lai līdz 2050. gadam tiktu atjaunotas visas ES ekosistēmas. Tajā ir noteikti saistoši mērķrādītāji degradētu ekosistēmu, dzīvotņu un sugu atjaunošanai līdz labam stāvoklim. Iniciatīva sasaucas arī ar iecerēm, kas izvirzītas ES Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam, un veicina to sasniegšanu.

Iniciatīva ietilpst 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 3. izdevumu kategorijā (Dabas resursi un vide), 9. sadaļā (Vide un klimatrīcība). Tiesību akts palīdzēs mobilizēt finansējumu ar mērķi sasniegt ieceri 2024. gadā biodaudzveidības mērķiem novirzīt 7,5 % no daudzgadu finanšu shēmā paredzētajiem gada izdevumiem, bet 2026. un 2027. gadā – 10 % no daudzgadu finanšu shēmā paredzētajiem gada izdevumiem, vienlaikus ņemot vērā esošo klimata un biodaudzveidības mērķu pārklāšanos.

Priekšlikums papildina citus pasākumus, kas izklāstīti Biodaudzveidības stratēģijā 2030. gadam, jo īpaši šādas ieceres: 1) strādāt partnerībā ar rūpniecību un uzņēmumiem, lai stiprinātu ilgtspējīgu korporatīvo pārvaldību; 2) izstrādāt ES ilgtspējīga finansējuma taksonomiju un atjauninātu ilgtspējīga finansējuma stratēģiju, lai nodrošinātu biodaudzveidībai labvēlīgas investīcijas; 3) stiprināt starptautisko sadarbību, lai veicinātu līdzīgu pasākumu pieņemšanu (tā ietilpst DFS 14. sadaļā “Ārējā darbība”).

Biodaudzveidības stratēģijā izvirzīts mērķrādītājs, kas paredz katru gadu vismaz 20 miljardus EUR piesaistīt dabai domātiem izdevumiem, tai skaitā investīciju prioritātēm *Natura 2000* un zaļajai infrastruktūrai, un programmas *InvestEU* ietvaros izveidot īpašu dabas kapitāla un aprites ekonomikas iniciatīvu, lai nākamo 10 gadu laikā mobilizētu vismaz 10 miljardus EUR. Turklāt ar 2021. gada jūlijā atjaunināto ilgtspējīga finansējuma stratēģiju tiek atbalstīti tādi saimnieciskās darbības veidi, kas veicina siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu, un izveido sistēmu, kā nodrošināt, ka finanšu sistēma palīdz mazināt esošos un nākotnes riskus biodaudzveidībai un labāk atspoguļo to, kā biodaudzveidības zudums ietekmē uzņēmumu rentabilitāti un ilgtermiņa izredzes.

2021.–2027. gadā atbalsta izdevumus (dalībvalstu veiktai īstenošanai) segs Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Kohēzijas fonds, Vides un klimata pasākumu

programma (“LIFE”), Pētniecības un inovāciju pamatprogramma (“Apvārsnis Eiropa”), Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fonds, ilgtspējīgas zivsaimniecības partnerattiecību nolīgumi un reģionālās zvejniecības pārvaldības organizācijas, Eiropas kosmosa programma, Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, Eiropas Sociālais fonds Plus, *InvestEU*, Savienības civilās aizsardzības mehānisms, kā arī ES dalībvalstu nacionālais finansējums un privātais finansējums.

1.5.5. *Dažādo pieejamo finansēšanas iespēju, tostarp pārdales iespējas, novērtējums*

Jaunā regulas priekšlikuma īstenošana Komisijai radīs jaunus pienākumus un uzdevumus. Lai tos īstenotu, būs nepieciešami cilvēkresursi, EVA atbalsts, iepirkuma resursi ārējiem līgumslēdzējiem un viena vai vairākas administratīvas vienošanās ar *JRC*.

ENV ĢD regulas īstenošanai būs vajadzīgi pieci papildu pilnslodzes ekvivalenti (4 AD + 1 AST).

1.5.1. punktā uzskaitītie īstenošanas uzdevumi būtiski palielinās *ENV* ĢD darba slodzi, piemēram, saistībā ar:

- nacionālo atjaunošanas plānu un dalībvalstu papildu ziņojumu (periodisku ziņojumu par monitoringu un atjaunošanas pasākumu īstenošanu) novērtēšanu;
- dažādu komiteju procedūrā sagatavoto tiesību aktu un to turpmāku grozījumu izstrādi;
- saskaņā ar šo tiesību aktu izveidotās īpašās jaunās komitejas pārvaldību (vismaz divas sanāksmes gadā), kā arī ekspertu grupu sanāksmēm;
- dažādu tādu vadlīniju un informatīvo materiālu izstrādi, kas vajadzīgi, lai atbalstītu dalībvalstis jaunās regulas īstenošanā.

ENV ĢD būs jāgatavo, jānovērtē un jāpārbauda dalībvalstīm noteiktie papildu plānošanas un ziņošanas uzdevumi un no tiem izrietošās datu plūsmas. Turklāt ievērojamo darba apjomu sagatavošanas un likumdošanas procedūru ziņā radīs arī regulā paredzētie īstenošanas akti, kā arī turpmāki tiesību akta grozījumi, kas izdarāmi, lai noteiktu jaunus atjaunošanas mērķrādītājus. Attiecībā uz tām (tehniskā) darba daļām, kas tiks uzticētas ārpalpojumu sniedzējiem vai EVA/*JRC*, *ENV* ĢD būs vajadzīgi resursi, lai koordinētu, vadītu un pārraudzītu šo darbu.

Tas, ka jaunajai regulai ir sevišķi liela politiskā nozīme un plaša darbības joma, kas skar vairāku citu Komisijas dienestu kompetences jomas, prasīs daudz sagatavošanās un analītiskā darba, lai pārvaldītu vairāk mijiedarbību – gan politiskā, gan darba līmenī – ar citiem Komisijas dienestiem, EVA, Padomi un Eiropas Parlamentu, ar ieinteresētajām personām un dalībvalstu valdības iestādēm.

Lai īstenotu visus iepriekš minētos uzdevumus, ir vajadzīga pastāvīga augsta līmeņa politiskā spriestspēja, zināšanas par politiku, analītiskās prasmes, neatkarība un noturība visā tiesību akta īstenošanas laikā, un, lai to panāktu, ir vajadzīgi pastāvīgi AD ierēdņi, nevis īstermiņa līgumdarbinieki.

Pēc iespējas tiks izmantoti ārpalpojumi, taču tam nepieciešama arī pārraudzība. Turklāt ir politiski ārkārtīgi sensitīvi pamatzdevumi, kas jāveic Komisijai.

JRC

ir paredzēta viena vai vairākas administratīvās vienošanās ar *JRC*, lai izstrādātu metodiku to ekosistēmu monitoingam, indikatoru atlasei un laba stāvokļa novērtēšanai, par kurām tā vēl nav pieejama, un lai 2. posmā noteiktu jaunus mērķrādītājus un atbilstošas bāzlīnijas. Paredzamais budžets šai darbībai ir 350 000 EUR gadā. Šīs aplēses pamatā ir iepriekšējas administratīvās vienošanās un/vai līgumi ar līdzīgām iezīmēm.

Pakalpojumu līgumi

Vairākiem īstenošanas uzdevumiem būs nepieciešams ārēju konsultantu atbalsts, piemēram, saistībā ar šādiem aspektiem:

- nacionālo atjaunošanas plānu novērtēšana (dalībvalstīm tie jāiesniedz līdz 2026. gada sākumam¹¹⁵);
- dalībvalstīm paredzēto atjaunošanas vadlīniju izstrāde;

Tiek lēsts, ka šiem līgumiem nepieciešamais budžets būs 600 000 EUR gadā. Pirmajos gados galvenā uzmanība tiks pievērsta vadlīniju izstrādei, bet nākamajos gados – nacionālajiem atjaunošanas plāniem (2026). Šī aplēse ir balstīta uz budžetu, kāds vajadzīgs salīdzināmam uzdevumam, kas paredzēts Ūdens pamatdirektīvā, proti, upju baseinu apsaimniekošanas plānu izskatīšanai.

Iepirkumam (pakalpojumu līgumiem) par vienu vai vairākiem ietekmes novērtējumiem attiecībā uz jaunajiem (2. posma) mērķrādītājiem paredzētais budžets trīs gadu laikposmā ir 300 000 EUR gadā.

EVA

EVA atbalstīs Komisiju sagatavošanās posmā (2022.–2023. gadā, lai gan papildu resursi būs pieejami tikai no 2023. gada), kā arī regulas īstenošanas laikā. Tas rada ievērojamu darba slodzi, kas saistīta ar vairākiem jauniem EVA uzdevumiem (sk. 1.5.1. punktā uzskaitītos uzdevumus). Aprēķinātais papildu pilnslodzes ekvivalentu skaits, kas EVA nepieciešams šo uzdevumu veikšanai, ir 7 pagaidu darbinieki (PD) + 5 līgumdarbinieki (LD). No tiem 1 *TA* būs AST līmenī, lai veiktu asistenta pienākumus (administratīvā un finanšu pārvaldība un atbalsts). Turklāt EVA būtu vajadzīgs papildu budžets, galvenokārt IT infrastruktūrai (1 433 000 EUR apmērā līdz 2027. gadam) un speciālajām zināšanām par ekosistēmām (150 000 EUR gadā līdz 2027. gadam), un darbības budžets 3 406 000 EUR apmērā līdz 2027. gadam.

Šīs aplēses ir balstītas uz šo uzdevumu veikšanai nepieciešamo kapacitāti un speciālajām zināšanām, kā arī IT infrastruktūru. Tālāk sniegts sīkāks pamatojums.

¹¹⁵ Atkarībā no tā, kad regula stāsies spēkā, kas savukārt ir atkarīgs no pieņemšanas datuma.

EVA būs nepieciešami šādu profilu darbinieki:

1. Joma	2. Papildu amata vietas	3. Budžets	4. Uzdevumi	5. Laika grafiks
<p>Tematiskās speciālās zināšanas par ekosistēmas mērķrādītājiem</p> <p>Šo amata vietu mērķis būtu nodrošināt padziļinātas tematiskās speciālās zināšanas par visiem 7 ekosistēmu tipiem, attiecībā uz kuriem Dabas atjaunošanas aktā būs izvirzīti mērķrādītāji (jāņem vērā, ka daži eksperti var aptvert vairākus ekosistēmu tipus, un dažiem ekosistēmu tipiem nepieciešams vairāk nekā viens eksperts, piemēram, apputeksnētāju sakarā). Šie eksperti sniegtu atbalstu 11 iepriekšējā tabulā uzskaitīto uzdevumu veikšanā.</p>	<p>5 AD6, kas nodrošina speciālās zināšanas jebkādas šādu jomu kombinācijās:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mitrāju atjaunošana (arī kūdrāju hidroloģiskā režīma atjaunošana, purvāju un piekrastes mitrāju atjaunošana); - meža ekosistēmu atjaunošana; - agroekosistēmas un zālāji, tai skaitā virsāji un krūmāji, lauku putni; - saldūdens ekosistēmu atjaunošana: - ezeri un aluviālās dzīvotnes, arī upju šķēršļi; - jūras ekosistēmu atjaunošana, arī piekrastes atjaunošana; - urbāno ekosistēmu atjaunošana; 	<p>150 000 EUR budžets gadā, lai sniegtu atbalstu saistībā ar speciālajām zināšanām par tām ekosistēmām, kuras nebūtu plaši pārstāvētas 6 jaunajās amata vietās vai attiecībā uz kurām būtu nepieciešams papildu darbs, piemēram, jūra aptver lielu skaitu ekosistēmu, kas ir apvienotas vienā grupā; tāpat arī meža ekosistēmas un agroekosistēmas aizņem 85 % ES sauszemes teritorijas.</p>	<p>Galvenās tehniskās speciālās zināšanas, kas nepieciešamas galvenajiem ekosistēmu tipiem, lai vadītu šādu Dabas atjaunošanas aktā paredzēto uzdevumu īstenošanu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vadīt nacionālo atjaunošanas plānu formāta izstrādi un īstenošanu saistībā ar ekosistēmu tipiem (ja pirms īstenošanas var darīt pieejamus attiecīgus resursus); 2. atbalstīt to mērķrādītāju noteikšanu, kas saistīti ar atkalizveidošanai paredzētām platībām, katram ekosistēmu tipam; 3. vadīt ziņošanas formāta izstrādi; 6. atbalstīt nacionālo atjaunošanas plānu novērtēšanu saistībā ar galvenajiem ekosistēmu tipiem; 7. vadīt dalībvalstu iesniegto progresa ziņojumu novērtēšanu; 9. atbalstīt galveno ekosistēmu tipu monitoringa metodes, indikatoru un laba stāvokļa novērtēšanas metodes izveidi; 10. vadīt galveno atbilžu sniegšanas procesu dalībvalstu palīdzības dienestā. <p>Turklāt šie amati veicinās:</p> <ul style="list-style-type: none"> • atbalstu to datu kvalitātes uzlabošanai, kas saņemti saskaņā ar dabas direktīvās paredzēto ziņošanu, jo pašlaik šāda atbalsta nav; • saziņu un koordināciju ar <i>JRC</i>, lai izstrādātu metodikas, kas ļautu novērtēt atjaunošanas progresu. <p>Galvenās tehniskās speciālās zināšanas, kas nepieciešamas, lai atbalstītu šādus Dabas atjaunošanas aktā paredzētos</p>	<p>No 2023. gada: 1., 2., 3., 9., 10. uzdevums.</p> <p>2026.–2027. gads: 6. uzdevums.</p> <p>No 2030. gada: 7. uzdevums.</p>

	- apputeksnētāji.		uzdevumus: 7. atbalsts dalībvalstu iesniegto progresā ziņojumu novērtēšanai, jo īpaši par lielākām galvenajām ekosistēmām; 8. atbalsts urbāno mērķrādītāju monitoringam; 9. laba stāvokļa monitoringa, indikatoru un novērtēšanas metodes izveide; 10. atbalsts dalībvalstu palīdzības dienestam; turklāt šie tematiskie tehniskie eksperti nodrošinās: <ul style="list-style-type: none"> • papildu atbalstu saistībā ar tehniskajām speciālajām zināšanām, kas nepieciešamas visu ekosistēmu tipu monitoringam; • savākto tehnisko datu kvalitātes nodrošināšanu / kvalitātes kontroli. 	
	1 FG-IV tehniskais atbalsts atjaunošanas jautājumos			
	1 AST, lai nodrošinātu administratīvo un finanšu pārvaldības atbalstu.			
Datu analīzes zināšanas (datubāzes, ĢIS, ziņojumi, analīze u. c.), lai atbalstītu ziņošanas procesu u. c. Šo amata vietu mērķis ir sniegt datu analīzes atbalstu, kas nepieciešams, lai novērtētu Dabas atjaunošanas akta un nacionālo atjaunošanas plānu (NAP) īstenošanas progresu kvalitāti. Šī darba joma ietvertu ziņošanu (datu izguvi / apstrādi / kvalitātes kontroli), atbalstu	1 FG-IV, lai nodrošinātu datu atbalstu saistībā ar ziņošanu, datubāzēm un skatītājiem, datu analīzi utt.	Ziņošanas sistēmas darbības uzsākšanas izmaksas 600 000 EUR pašreizējās IT infrastruktūras attīstībai Uzturēšanas izmaksas gadā 200 000 EUR gadā	Darbu vadīšana saistībā ar publiskās reāllaika datu kopīgošanas sistēmas izstrādi. Tas ietvertu arī paredzētos uzdevumus, kas minēti iepriekš: 4. atbalsts saistībā ar datu izgūšanu / apstrādi / kvalitātes kontroli. Tas ietver informācijas sistēmas atbalstu un IT izmaksas kvalitātes nodrošināšanas / kvalitātes kontroles vajadzībām; 5. datu publicēšana un publiska piekļuve datiem (piemēram, interaktīvām kartēm, infopaneļiem, ziņojumiem) un datubāzu uzturēšana; 8. tehniskais atbalsts urbāno mērķrādītāju monitoringam; 10. dalībvalstīm paredzēta palīdzības dienesta izveide un uzturēšana.	Pirms ieviešanas 2022. gadā Uzturēšana saskaņā ar Dabas atjaunošanas aktu

informācijas sistēmām (piemēram, skatīkļi, infopaneļi, interaktīvas kartes) un atbalstu datu analīzei, tai skaitā ĢIS. EVA Datu un informācijas dienesti pašlaik ir pārslogoti, un, lai EVA varētu uzņemties šos jaunus uzdevumus, būs ārkārtīgi nepieciešami pietiekami papildu IT atbalsta resursi.	2 FG-IV ĢIS statistikas eksperti		Tehniskais eksperts saistībā ar: <ul style="list-style-type: none"> • ekosistēmu tipu telpisko kartēšanu, lai novērtētu atjaunojamo platību; • upju inventarizācijas un monitoringa datu kartēšanu (statistika un interpolācija). 	
Vispārējā koordinācija un pārvaldība saistībā ar ziņojumu koordināciju, Eionet, dalībvalstu koordinācija Šīs amata vietas mērķis būtu vadīt ziņošanas procesa vispārējo koordināciju, kurā lielākās daļas darba veikšanu nodrošinās ar iepriekš minēto amata vietu.	1 AD7 NAP izskatīšanas pārvaldība un koordinācija, dalībvalstu spēju veidošana saistībā ar NAP izstrādi, izskatīšanu un īstenošanu.	Sanāksmes 20 000 EUR gadā Paziņojumi	Šis galvenais eksperts būs koordinators, kas palīdzēs koordinēt NAP pārskatīšanu, dalībvalstu spēju veidošanas pasākumus un NAP īstenošanu. Paredzēts, ka šī persona strādās arī pie šādiem uzdevumiem: 5. datu publicēšana un piekļuve tiem (piemēram, interaktīvās kartes, infopaneļi, ziņojumi); 6. atbalsts nacionālo atjaunošanas plānu novērtēšanā; 7. atbalsts dalībvalstu iesniegto progresu ziņojumu novērtēšanai; 10. palīdzības dienesta koordinēšana dalībvalstīm.	Īstenošanas sākums
STARPSUMMA	1 x AD 7 5 x AD 6 1 x AST 4 x FG-IV	Pakalpojumu līgums (speciālās zināšanas ekosistēmu jomā): 150 tūkst. EUR gadā IT izmaksas: 600 tūkst. EUR darbības uzsākšanai + 200 tūkst. EUR gadā		

		ieviešanai		
Papildu atbalsts apputeksnētājiem – apputeksnētāju monitoringa tīkls	1 FG-IV attiecībā uz apputeksnētājiem / statistisk ajām metodēm		<ul style="list-style-type: none"> Saziņa un koordinācija ar <i>JRC</i> ekspertiem par apputeksnētājiem 	
KOPĀ	1 x AD 7 5 x AD 6 1 x AST 5 x FG-IV			

1.6. Priekšlikuma/iniciatīvas ilgums un finansiālā ietekme

- Ierobežots ilgums
- Priekšlikuma/iniciatīvas darbības laiks: [DD.MM.]GGGG.–[DD.MM.]GGGG.
- Finansiālā ietekme uz saistību apropriācijām — no GGGG. līdz GGGG. gadam, uz maksājumu apropriācijām — no GGGG. līdz GGGG. gadam.
- Beztermiņa
- Īstenošana ar uzsākšanas periodu no 01.01.2022. līdz 01.01.2024.,
- pēc kura turpinās normāla darbība.

1.7. Paredzētie pārvaldības veidi¹¹⁶

- Komisijas īstenota **tieša pārvaldība**:
 - ko veic tās struktūrvienības, tostarp personāls Savienības delegācijās;
 - ko veic izpildaģentūras.
- Dalīta pārvaldība** kopā ar dalībvalstīm
- Netieša pārvaldība**, kurā budžeta izpildes uzdevumi uzticēti:
 - trešām valstīm vai to izraudzītām struktūrām;
 - starptautiskām organizācijām un to aģentūrām (precizēt);
 - EIB un Eiropas Investīciju fondam;
 - Finanšu regulas 70. un 71. pantā minētajām struktūrām;
 - publisko tiesību subjektiem;
 - privāttiesību subjektiem, kas veic sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju uzdevumus, tādā mērā, kādā tiem ir pienācīgas finanšu garantijas;
 - dalībvalstu privāttiesību subjektiem, kuriem ir uzticēta publiskā un privātā sektora partnerības īstenošana un kuriem sniegta pienācīgas finanšu garantijas;
 - personām, kurām, ievērojot Līguma par Eiropas Savienību V sadaļu, uzticēts īstenot konkrētas KĀDP darbības un kuras ir noteiktas attiecīgajā pamataktā.
 - Ja norādīti vairāki pārvaldības veidi, sniedziet papildu informāciju iedaļā “Piezīmes”.

Piezīmes

¹¹⁶ Sīkāku informāciju par pārvaldības veidiem un atsauces uz Finanšu regulu skatīt *BudgWeb* tīmekļa vietnē: <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. PĀRVALDĪBAS PASĀKUMI

2.1. Pārraudzības un ziņošanas noteikumi

Norādīt biežumu un nosacījumus.

Iniciatīva ietver iepirkumu, administratīvas vienošanās, iemaksu palielināšanu EVA un ietekmi uz Komisijas cilvēkresursiem. Uz šāda veida izdevumiem attiecas standarta noteikumi.

2.2. Pārvaldības un kontroles sistēma

2.2.1. Ierosināto pārvaldības veidu, finansējuma apgūšanas mehānismu, maksāšanas kārtības un kontroles stratēģijas pamatojums

Neattiecas — sk. iepriekš.

2.2.2. Informācija par apzinātajiem riskiem un risku mazināšanai izveidoto iekšējās kontroles sistēmu

Neattiecas — sk. iepriekš.

2.2.3. Kontroles izmaksefektivitātes (kontroles izmaksu attiecība pret attiecīgo pārvaldīto līdzekļu vērtību) aplēse un pamatojums un gaidāmā kļūdu riska līmeņa novērtējums (maksājumu izdarīšanas brīdī un slēgšanas brīdī)

Neattiecas — sk. iepriekš.

2.3. Krāpšanas un pārkāpumu novēršanas pasākumi

Norādīt esošos vai plānotos novēršanas pasākumus un citus pretpasākumus, piemēram, krāpšanas apkarošanas stratēģijā iekļautos pasākumus.

Neattiecas — sk. iepriekš.

3. PRIEKŠLIKUMA/INICIATĪVAS APLĒSTĀ FINANSIĀLĀ IETEKME

3.1. Attiecīgās daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijas un budžeta izdevumu pozīcijas

- Esošās budžeta pozīcijas

Sarindotas pa daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorijām un budžeta pozīcijām

Daudzgadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	Budžeta pozīcija	Izdevumu veids	Iemaksas			
	Numurs	Dif./nedif. 117	no EBTA valstīm 118	no kandidātvalstīm 119	no trešām valstīm	Finanšu regulas 21. panta 2. punkta b) apakšpunkta nozīmē
3	09 02 01 Daba un biodaudzveidība	Dif.	JĀ	NĒ	NĒ	NĒ
3	09 10 02 Eiropas Vides aģentūra	Dif.	JĀ	JĀ	NĒ	NĒ
7	20 01 02 01 Atalgojums un pabalsti	Nedif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ
7	20 02 01 01 Līgumdarbinieki	Nedif.	NĒ	NĒ	NĒ	NĒ

- Jaunveidojamās budžeta pozīcijas: neattiecas

¹¹⁷ Dif. – diferencētās apropriācijas, nedif. – nediferencētās apropriācijas.

¹¹⁸ EBTA – Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācija.

¹¹⁹ Kandidātvalstis un attiecīgā gadījumā potenciālās kandidātvalstis no Rietumbalkāniem.

3.2. Priekšlikuma aplēstā finansiālā ietekme uz apropriācijām

3.2.1. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz darbības apropriācijām

- Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas darbības apropriācijas
- Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas darbības apropriācijas:

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	3	3. izdevumu kategorija “Dabas resursi un vide”
--	---	--

ĢD: ENV			2022. gads	2023. gads	2024. gads	2025. gads	2026. gads	2027. gads	KOPĀ
• Darbības apropriācijas									
09 02 01 Daba un biodaudzveidība	Saistības	(1a)	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600
	Maksājumi	(2a)	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600
Budžeta pozīcija	Saistības	(1b)							
	Maksājumi	(2b)							
Administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem ¹²⁰									
Budžeta pozīcija									
KOPĀ ENV ĢD apropriācijas	Saistības	=1a+1b +3	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600
	Maksājumi	=2a+2b +3	0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600

¹²⁰

Tehniskais un/vai administratīvais atbalsts un ES programmu un/vai darbību īstenošanas atbalsta izdevumi (kādreizējās BA pozīcijas), netiešā pētniecība, tiešā pētniecība.

Minētā summa būs vajadzīga, lai segtu dažādus īstenošanas uzdevumus, kas saistīti ar tiesību normām un ko veiks *ENV ĢD* un *JRC*.

Iepirktās darbības ietver vispārēja atbalsta līgumu par Dabas atjaunošanas akta īstenošanu un ietekmes novērtējuma atbalsta līgumus jaunu atjaunošanas mērķrādītāju noteikšanai.

Turklāt šajā kategorijā ir iekļautas administratīvās vienošanās ar *JRC*, jo īpaši attiecībā uz monitoringa, indikatoru un laba stāvokļa novērtēšanas metodes izveidi atjaunošanas mērķrādītājiem, kuriem tāda vēl nav izstrādāta, kā arī attiecībā uz sagatavošanu un atbalstu monitoringa sistēmas izveidei noteiktiem mērķrādītājiem.

Visas izmaksas, izņemot cilvēkresursu un administratīvās izmaksas		(miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata))						
Uzdevumi	Resursi	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
Vispārējs atbalsts Dabas atjaunošanas akta īstenošanai (NAP novērtēšanai, dalībvalstīm domāto vadlīniju izstrādāšanai...)	Pakalpojumu līgums / Ārējie eksperti	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	0,600	3,600
Laba stāvokļa monitoringa, indikatoru un novērtēšanas metodikas izstrāde Sagatavošanās darbi un atbalsts noteiktu atjaunošanas mērķrādītāju monitoringam	Administratīvā vienošanās starp <i>ENV ĢD</i> un <i>JRC</i>	0,350	0,350	0,350	0,350	0,350	0,350	2,100
Jaunu atjaunošanas mērķrādītāju ietekmes novērtējums	Līgumi par ietekmes novērtējuma izstrādi				0,300	0,300	0,300	0,900
KOPĀ:		0,950	0,950	0,950	1,250	1,250	1,250	6,600

Daudzgažu finanšu shēmas izdevumu kategorija			3	“Dabas resursi un vide”					
EVA			2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ	
1. sadaļa. Personāla izmaksas	Saistības	(1)	1,023	2,086	2,128	2,170	2,214	9,621	
	Maksājumi	(2)	1,023	2,086	2,128	2,170	2,214	9,621	
2. sadaļa. Infrastruktūra, administratīvie izdevumi	Saistības	(1a)	0,275	0,281	0,287	0,292	0,298	1,433	
	Maksājumi	(2a)	0,275	0,281	0,287	0,292	0,298	1,433	
3. sadaļa. Darbības izdevumi	Saistības	(3a)	1,004	0,587	0,596	0,605	0,614	3,406	
	Maksājumi	(3b)	1,004	0,587	0,596	0,605	0,614	3,406	
KOPĀ EVA apropriācijas	Saistības	=1 + 1a + 3a	2,302	2,954	3,011	3,067	3,126	14,460	
	Maksājumi	=2 + 2a + 3b	2,302	2,954	3,011	3,067	3,126	14,460	

Piezīmes par EVA izdevumiem

1. sadaļa. Izmaksas uz vienu pilnslodzes ekvivalentu aprēķina šādi:

- pagaidu darbiniekiem (AD/AST) — vidējās personāla izmaksas 157 000 EUR gadā, reizinātas ar 1,342 (dzīves dārdzības koeficients Kopenhāgenā);
- līgumdarbiniekiem ar vidējām personāla izmaksām 85 000 EUR gadā x 1,342;
- sākot no 2024. gada, piemēro 2 % gada inflācijas likmi;
- pirmajā gadā (2023) personāla izmaksas tiek aprēķinātas tikai par pusgadu saskaņā ar pieņēmumu, ka ne visi darbinieki tiks pieņemti darbā jau 2023. gada janvārī.

2. sadaļa. Šajā sadaļā ietilpst komunālie pakalpojumi, noma un pakalpojumi, kā arī galalietotāju IT un sakaru vajadzības, piemēram, klēpjatori, programmatūras licences, telefonija un mitināšanas pakalpojumi. Izmaksas tiek koriģētas, ņemot vērā 2 % gada inflāciju.

3. sadaļas izmaksas ietver:

- IT izmaksas, kas nepieciešamas no dalībvalstīm savākto datu kvalitātes nodrošināšanai un kvalitātes kontrolei (600 000 EUR IT sistēmas sākotnējai izstrādei un struktūrai, 200 000 EUR gadā uzturēšanai). EVA centīsies izmantot ārējus IT ekspertus (ar iekšēju vai ārēju piekļuvi, lai vēl vairāk uzlabotu efektivitāti). Ņemiet vērā, ka šīs ir papildu izmaksas 2. sadaļā minētajām IT izmaksām, kas saistītas ar esošajām EVA datubāzēm un IT sistēmām;
- Dabas atjaunošanas akta īpašās informācijas sistēmas ikgadēja atjaunināšana mitināšanas vajadzībām un galvenokārt datu attēlošanai un citiem komunikācijas lietojumiem (200 000 EUR);
- atbalsta līgumi par speciālajām zināšanām ekosistēmu jomā (pakalpojumu līgumi, pētījumi): 150 000 EUR gadā;
- 9 indikatoru un 1 saliktā indikatora izstrāde un sagatavošana (60 lappuses): 15 000 EUR gadā;
- komunikācijas aktivitātes: viena galvenā ziņojuma publicēšana gadā (digitālā, nevis papīra formātā): 15 000 EUR gadā;
- *Eionet* sanāksmes un viena fiziska tikšanās gadā: 20 000 EUR.

Nepieciešamais ES iemaksas palielinājums EVA tiks kompensēts, attiecīgi samazinot programmas “LIFE” finansējumu (budžeta pozīcija 09.0201 — *Daba un biodaudzveidība*).

milj. EUR

			2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
• KOPĀ darbības apropriācijas	Saistības	(4)							
	Maksājumi	(5)							
• KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem		(6)							
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas 3. IZDEVUMU KATEGORIJAS (ENV ĢD + EVA) apropriācijas	Saistības	=4+ 6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060
	Maksājumi	=5+ 6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060

• KOPĀ darbības apropriācijas (visas darbības izdevumu kategorijas)	Saistības	(4)							
	Maksājumi	(5)							
KOPĀ administratīvās apropriācijas, kas tiek finansētas no konkrētu programmu piešķirumiem (visas darbības izdevumu kategorijas)		(6)							

KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas 1.-6. IZDEVUMU KATEGORIJAS (ENV ĢD + EVA) apropriācijas (Atsauces summa)	Saistības	=4+ 6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060
	Maksājumi	=5+ 6	0,950	3,252	3,904	4,261	4,317	4,376	21,060

Daudz gadu finanšu shēmas izdevumu kategorija	7	“Administratīvie izdevumi”
--	----------	----------------------------

Šī iedaļa būtu jāaizpilda, izmantojot administratīva rakstura budžeta datu izklājlapu, kas vispirms jānoformē tiesību akta finanšu pārskata pielikumā (iekšējo noteikumu V pielikums), kurš starpdienestu konsultāciju vajadzībām tiek augšupielādēts sistēmā *DECIDE*.

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

			2022. gads	2023. gads	2024. gads	2025. gads	2026. gads	2027. gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			KOPĀ
ENV ĢD												
• Cilvēkresursi				0,785	0,85	0,785	0,785	0,785				3,925
• Citi administratīvie izdevumi ¹²¹				0,114	0,114	0,114	0,114	0,114				0,570
KOPĀ ENV ĢD		Apropriācijas		0,899	0,899	0,899	0,899	0,899				4,495

Izmaksas uz vienu pilnslodzes ekvivalentu (AD/AST) ir aprēķinātas kā 157 000 EUR gadā. Citi administratīvie izdevumi ir paredzēti komitejas un ekspertu grupu sanāksmēm, komandējumiem un citām ar šo personālu saistītām izmaksām.

KOPĀ daudz gadu finanšu shēmas 7. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas	(Saistību summa maksājumu summa) =		0,899	0,899	0,899	0,899	0,899	0,899				4,495
---	------------------------------------	--	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--	--	--	--------------

¹²¹ Vajadzīgās administratīvās apropriācijas tiks nodrošinātas no apropriācijām, kas jau ir piešķirtas darbības pārvaldībai un/vai ir pārdalītas, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtus papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

		2022. gads	2023. gads	2024. gads	2025. gads	2026. gads	2027. gads	KOPĀ
KOPĀ daudzgadu finanšu shēmas 1.–7. IZDEVUMU KATEGORIJAS apropriācijas	Saistības	0,950	4,151	4,803	5,160	5,216	5,275	25,555
	Maksājumi	0,950	4,151	4,803	5,160	5,216	5,275	25,555

3.2.2. Aplēstais iznākums, ko dos finansējums no darbības apropriācijām

Saistību apropriācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Norādīt mērķus un iznākumus			N gads	N+1 gads	N+2 gads	N+3 gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)										KOPĀ	
	IZNĀKUMI																	
	↓	Veids 122	Vidējā s izmak sas	Daudzums	Izmak sas	Daudzums	Izmak sas	Daudzums	Izmak sas	Daudzums	Izmak sas	Daudzums	Izma ksas	Daudzums	Izmak sas	Daudzums	Izmak sas	Kopēj ais daudz ums
KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 1... ¹²³																		
- Iznākums																		
- Iznākums																		
- Iznākums																		
Starpsumma — konkrētais mērķis Nr. 1																		

¹²² Iznākumi ir piegādājami produkti vai pakalpojumi (piemēram, finansēto studentu apmaiņu skaits, uzbūvēto ceļu garums kilometros utt.).

¹²³ Kā aprakstīts 1.4.2. punktā “Konkrētie mērķi”.

KONKRĒTAIS MĒRĶIS Nr. 2 ...																		
- Iznākums																		
Starpsumma — konkrētais mērķis Nr. 2																		
KOPSUMMAS																		

3.2.3. Kopsavilkums par aplēsto ietekmi uz cilvēkresursiem

Eiropas Vides aģentūrā

- Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgas administratīvās aproprācijas
- Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgas šādas administratīvās aproprācijas:

Darbinieku vajadzības EVA (miljoni EUR (trīs zīmes aiz komata))

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
Pagaidu darbinieki (AD pakāpe)		0,632	1,289	1,315	1,342	1,368	5,947
Pagaidu darbinieki (AST pakāpe)		0,105	0,215	0,219	0,224	0,228	0,991
Līgumdarbinieki		0,285	0,582	0,593	0,605	0,617	2,683
Norīkotie valsts eksperti							
KOPĀ		1,023	2,086	2,128	2,170	2,214	9,621

Tiek aprēķinātas izmaksas uz vienu pilnas slodzes ekvivalentu:

- pagaidu darbiniekiem (AD/AST) — vidējās personāla izmaksas 157 000 EUR gadā, reizinātas ar 1,342 (dzīves dārdzības koeficients Kopenhāgenā);
- līgumdarbiniekiem ar vidējām personāla izmaksām 85 000 EUR gadā x 1,342;
- pirmajā gadā (2023) personāla izmaksas tiek aprēķinātas tikai par pusgadu saskaņā ar pieņēmumu, ka ne visi darbinieki tiks pieņemti darbā jau 2023. gada janvārī.

Vajadzīgais personāls EVA (izteikts kā pilnslodzes ekvivalenti)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	KOPĀ
Pagaidu darbinieki (1 AD7 + 5 AD6 pakāpes)		6	6	6	6	6	
Pagaidu darbinieki (AST pakāpe)		1	1	1	1	1	
Līgumdarbinieki (3 GF-4 pakāpe un 1 GF-3 pakāpe)		5	5	5	5	5	
Norīkotie valsts eksperti							
KOPĀ		12	12	12	12	12	

Komisijā

- Priekšlikumam/iniciatīvai nav vajadzīgi cilvēkresursi.
- Priekšlikumam/iniciatīvai ir vajadzīgi šādi cilvēkresursi:

Aplēse izsakāma ar pilnslodzes ekvivalentu

		2022. gads	2023. gads	2024. gads	2025. gads	2026. gads	2027. gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)		
		• Štatu sarakstā ietvertās amata vietas (ierēdņi un pagaidu darbinieki)								
20 01 02 01	(Galvenā mītne un Komisijas pārstāvniecības)	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0			
20 01 02 03	(Delegācijas)									
01 01 01 01	(Netiešā pētniecība)									
01 01 01 11	(Tiešā pētniecība)									
		• Ārštata darbinieki (izsakot ar pilnslodzes ekvivalentu <i>FTE</i>) ¹²⁴								
20 02 01	(AC, END, INT, ko finansē no vispārīgajām apropriācijām)									
20 02 03	(AC, AL, END, INT un JED delegācijās)									
XX 01 xx yy zz ¹²⁵	- galvenajā mītnē									
	- delegācijās									
01 01 01 02	(AC, END, INT — netiešā pētniecība)									
01 01 01 12	(AC, END, INT — tiešā pētniecība)									
KOPĀ		65,0	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0			

Nepieciešamie cilvēkresursi tiks nodrošināti, izmantojot attiecīgā ĢD darbiniekus, kuri jau ir iesaistīti konkrētās darbības pārvaldībā un/vai ir pārgrupēti attiecīgajā ĢD, vajadzības gadījumā izmantojot arī vadošajam ĢD gada budžeta sadales procedūrā piešķirtos papildu resursus un ņemot vērā budžeta ierobežojumus.

Veicamo uzdevumu apraksts:

Ierēdņi un pagaidu darbinieki	ENV ĢD ir vajadzīgas 4 papildu AD amata vietas, lai nodrošinātu regulas vispārēju īstenošanu un nepārtrauktību sekundāro tiesību aktu sagatavošanas, izstrādes un apstiprināšanas procedūrās saskaņā ar regulā ierosinātajiem termiņiem. Ir vajadzīga 1 papildu AST amata vieta, lai atbalstītu tiesību akta vispārējo īstenošanu.
Ārštata darbinieki	Neattiecas

¹²⁴ AC — līgumdarbinieki; AL — vietējie darbinieki, END — valstu norīkotie eksperti, INT — aģentūru darbinieki, JED — jaunākie eksperti delegācijās.

¹²⁵ Ārštata darbiniekiem paredzēto maksimālo summu finansē no darbības apropriācijām (kādreizējām BA pozīcijām).

Saderība ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu

Priekšlikumam/iniciatīvai:

- pilnībā pietiek ar līdzekļu pārvietošanu daudzgadu finanšu shēmas (DFS) attiecīgajā izdevumu kategorijā

Papildu uzdevumi, kas Komisijai jāuzņemas, prasa papildu resursus attiecībā uz Savienības iemaksas apjomu un Eiropas Vides aģentūras štatu sarakstā ietvertajām amata vietām. Tos finansēs no budžeta pozīcijas 09.0201 — “LIFE. Daba un biodaudzveidība”.

Budžeta pozīcijas 09 02 01 izmaksas segs no programmas “LIFE”, un tās plāno ENV ĢD ikgadējā pārvaldības plāna ietvaros. Lai nodrošinātu nepieciešamos cilvēkresursus, vēlams papildu piešķirums saskaņā ar ikgadējo cilvēkresursu sadales kārtību.

- jāizmanto no DFS attiecīgās izdevumu kategorijas nepiešķirtās rezerves un/vai īpašie instrumenti, kas noteikti DFS regulā

Paskaidrojiet, kas jā dara, norādot attiecīgās izdevumu kategorijas un budžeta pozīcijas, atbilstošās summas un instrumentus, kurus ierosināts izmantot.

- jāpārskata DFS

Paskaidrojiet, kas jā dara, norādot attiecīgās izdevumu kategorijas, budžeta pozīcijas un atbilstošās summas.

Trešo personu iemaksas

Priekšlikuma/iniciatīva:

- neparedz trešo personu līdzfinansējumu
- paredz trešo personu sniegtu līdzfinansējumu atbilstoši šādai aplēsei:

Apropiācijas miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

	N gads ¹²⁶	N+1 gads	N+2 gads	N+3 gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)			Kopā
Norādīt līdzfinansētāju struktūru								
KOPĀ līdzfinansētās apropiācijas								

¹²⁶ N gads ir gads, kurā priekšlikumu/iniciatīvu sāk īstenot. Aizstājiet “N” ar paredzēto pirmo īstenošanas gadu (piemēram, 2021). Tas pats attiecas uz turpmākajiem gadiem.

3.3. Aplēstā ietekme uz ieņēmumiem

- Priekšlikums/iniciatīva finansiāli neietekmē ieņēmumus.
- Priekšlikums/iniciatīva finansiāli ietekmē:
 - pašu resursus
 - citus ieņēmumus

Atzīmējiet, ja ieņēmumi ir piešķirti izdevumu pozīcijām
miljonos EUR (trīs zīmes aiz komata)

Budžeta pozīcija:	ieņēmumu	Kārtējā finanšu gadā pieejamās apropriācijas	Priekšlikuma/iniciatīvas ietekme ¹²⁷					
			N gads	N+1 gads	N+2 gads	N+3 gads	Norādīt tik gadu, cik nepieciešams ietekmes ilguma atspoguļošanai (sk. 1.6. punktu)	
..... pants								

Attiecībā uz piešķirtajiem ieņēmumiem norādīt attiecīgās budžeta izdevumu pozīcijas.

[...]

Citas piezīmes (piemēram, metode/formula, ko izmanto, lai aprēķinātu ietekmi uz ieņēmumiem, vai jebkura cita informācija).

[...]

¹²⁷ Norādītajām tradicionālo pašu resursu (muitas nodokļi, cukura nodevas) summām jābūt neto summām, t. i., bruto summām, no kurām atskaitītas iekasēšanas izmaksas 20 % apmērā.